

İDARE

Dahiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl: 3

HAZİRAN 1930

Sayı:27

Tayinler

Mülkiye müfettişleri:

Mülga zat işleri Müdürü Fazıl Beyin 1 haziran 1930 tarihinden itibaren münhal bulunan ikinci sınıf mülkiye müfettişliğine tayini tensip edilmiştir.

İşbu Kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

21/6/1930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya

Kaymakamlar

Bozüyük Kaymakamlığına Ardahan Kaymakamı Edip, Tosya Kaymakamlığına Vekâlet Hukuk Müşavir Muavini Vasfı, Göle Kaymakamlığına Kars Mektupçusu Salâhettin, Bayındır Kaymakamlığına sabık Gemlik Kaymakamı Remzi, Hopa Kaymakamlığına Emniyet Müfettişi Neşet, Pervari Kaymakamlığına, sabık Kığı Kaymakamı Kemal, Mustafa Kemal Paşa Kaymakamlığına Sındırgı Kaymakamı Vedat, Sındırgı Kaymakamlığına Malazkirt Kaymakamı Salâhettin, Malazkirt Kaymakamlığına Mudanya Kaymakamı Süleyman Faik, Mudanya Kaymakamlığına Keban Kaymakamı Şükrü, Keban Kaymakamlığına Balâ Kaymakamı Raşit, Balâ Kaymakamlığına Gevar Kaymakamı Hâmit, Gevar Kaymakamlığına Ermenak Kaymakamı Fikri, Ermenak Kaymakamlığına Muradiye Kaymakamı Ragıp, Muradiye Kaymakamlığına Ilgaz Kaymakamı Kâmil, Ilgaz Kaymakamlığına sabık İpsala Kaymakamı Fuat, Kığı Kaymakamlığına Akhisar Kaymakamı Refik, Akhisar Kaymakamlığına Çemişkezek Kaymakamı Zeki, Çemişkezek Kaymakamlığına Şile Kaymakamı Vasıf, Şile Kaymakamlığına Sarıkamış Kaymakamı İhsan, Sarıkamış Kaymakamlığına Karamürsel Kaymakamı Abdürrahman Kâmil, Karamürsel Kaymakamlığına Beypazarı kaymakamı Nuri, Beypazarı Kaymakamlığına Vekâlet Kalemî Mahsus Müdürü Ekrem, Şiran Kaymakamlığına Nazilli Kaymakamı Osman Zeki, Nazilli Kaymakamlığına Garzan Kaymakamı Ali Rıza, Garzan Kaymakamlığına Artova Kaymakamı Baha, Artova Kaymakamlığına Kuruçay Kaymakamı Kadri, Kuruçay Kaymakamlığına Yalvaç Kay-

.....

makamı Rıfat, Yalvaç Kaymakamlığına Tutak Kaymakamı Rüştü, Tutak Kaymakamlığına Karacasu Kaymakamı Vasfi, Karacasu Kaymakamlığına Tortum Kaymakamı Halit izzet, Tortum Kaymakamlığına Eğirdir Kaymakamı Gülsen Fikri, Eğirdir Kaymakamlığına Foça Kaymakamı Cevdet, Foça Kaymakamlığına Emniyeti Umumiye İkinci Şube Müdürü Şevket, Birecik Kaymakamlığına Söğüt Kaymakamı Fahri, Söğüt Kaymakamlığına Birecik Kaymakamı Zeki,, İncesu Kaymakamlığına Gerze Kaymakamı Avni, Gerze Kaymakamlığına İncesu Kaymakamı Adil, Dadya Kaymakamlığına Fethiye Kaymakamı Sinan, Fethiye Kaymakamlığına Dadye Kaymakamı Raşit, Şirvan Kaymakamlığına inebolu kaymakamı Nuri, inebolu Kaymakamlığına Şirvan Kaymakamı Ahmet Rasim Beylerin nakil ve tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

26/6/1930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Ş. Kaya

—————

Umum müdür muavinleri:

Mahallî İdareler umum müdürlüğü muavinliği ve birinci: şube müdürlüğüne ikinci şube müdürü Naci, Hukuk Müşavirliği muavinliğine İzmir Hukuk İşleri Müdürü Bürhanettin; Beyler tayin edilmişlerdir.

Şube müdürleri :

Nüfus Umum Müdürlüğü Üçüncü Şube Müdürlüğüne- İstanbul Nüfus Müdürü Hilmi Bey tayin edilmiştir.

Emniyet işleri**Umum Müdürlüğü tayinleri**

Müdürler:

Emniyeti Umumiye Birinci Şube Müdürlüğüne Umum: Müdür Muavinliği uhdesinde kalmak üzere Muavin Cem'i, İkinci Şube Müdürlüğüne Birinci Şube Müdürü İhsan, Üçüncü Şube Müdürlüğüne Beşinci Şube Müdürü Emin Zeki, Beşinci Şube Müdürlüğüne İstanbul esbak Polis Müdürü Sadi Beyler tayin olunmuşlardır.

Polis müfettişleri:

Üçüncü Şube Müdürü Hüsnü ve Dördüncü Şube Müdürü Feyzi Beyler Polis Müfettişliklerine tayin olunmuşlardır.

Serkomiserler :

Aydın Serkomiserliğine Ankara Serkomiseri Hülûsi, Ankara Serkomiserliğine Aydın Serkomiseri Sabri Beyler naklen tayin edilmişlerdir.

İkinci komiserler:

Denizli ikinci Komiserliğine İzmir ikinci Komiserliğinden müstafi Ahmet Faik Efendi naklen tayin edilmiştir.

Komiser muavinleri :

Maraş Komiser Muavinliğine Çankırı Komiser muavini Remzi ve Kars Komiser Muavinliğine Trabzon Komiser Muavini Nazım Efendiler naklen tayin edilmişlerdir.

Şefler :

Emniyeti Umumiye Birinci Şube 35 lira maaşlı Şefliklerine Birinci Şube Mümeyyizi Mithat, Altıncı Şube Mümeyyizi Galip Beyler terfian, İkinci Şube 35 lira maaşlı şefliğine Birinci Şube Mümeyyizi Avni Bey naklen, Üçüncü Şube 35 lira maaşlı şefliğine mezkûr şube mümeyyizi Refik Bey terfian, Dördüncü Şube 35 lira maaşlı şefliğine ikinci şube mümeyyizi Halil ve 30 lira maaşlı şefliğine ikinci Şube Mümeyyizi Necati Beyler terfian ve 30 lira maaşlı şefliğine Dördüncü Şube Mümeyyizi Emin Beyler naklen ve Beşinci Şube 35 lira maaşlı şefliğine İstanbul Polis Müdiriyeti İkinci Şube Müdürü Şükrü Bey naklen tayin edilmişlerdir.

Memurlar :

Emniyeti Umumiye Birinci Şube Memurluğuna Dördüncü Şube tetkik memuru Cemali ve Birinci Şube Kâtibi Fahri ve kâtipliklerine Birinci Şube Kâtibi Ahmet Rasih Beylerle Birinci Şube Kâtibi Sabiha Belkıs Hanım ve Birinci Şube memurluğuna mezkûr Şube kâtiplerinden Nurettin ve kâtipliklerine Altıncı Şube Kâtibi Hamdi Hamza Beylerle Altıncı Şube Kâtibi Münire Hanım, Üçüncü Şube Memurluğuna Beşinci Şube Hesap Memuru Hamdi ve kâtipliklerine üçüncü Şube Kâtibi Nedim Beyler ve ikinci Şube Kâtibi Nevzat Hanım, Dördüncü Şube Memurluğuna Üçüncü Şube Kâtibi İbrahim Hamit ve kâtipliklerine Altıncı Şube Kâtibi Nahide Hanım ve evrak kâtiplerinden Salih Bey Beşinci Şube Memurluğuna Mutemet Rahmi ve Birinci Şube Kâtibi Abdülvehap, kâtipliklerine Leman ve Reşadet Hanımlar tayin edilmişlerdir.

Emniyeti Umumiye Evrak Bürosu Memurluğuna Evrak Memuru Ziya ve Kâtipliğine Mehmet ve müracaat memurluğuna Dördüncü Şube tetkik memuru Feyzi Beyler tayin kılınmışlardır.

Tercümanlar:

Emniyeti Umumiyede teşkil olunan 45 lira maaşlı tercümanlığa Erkânı Harbiye Binbaşılığından mütekait Cavit ve 35 lira maaşlı tercümanlığa ikinci Şube Kâtiplerinden Osman Şefik Beyler tayin kılınmışlardır.

.....

Memuriyetine nihayet verilenler :

İstanbul Polis Müdüriyeti Üçüncü Şube Müdür Muavini Şakir Beyin bazı uygunsuz hallerinden dolayı memuriyetine nihayet verilmiştir.

—————

Vilâyet İnzibat Komisyonları
kararları

Denizli

Baklan Nahiyesi Müdürü Nuri ve Jandarma takım kumandan feci bir surette öldürülen Cennet nam kadının meçhul failini üç saat zarfında meydana çıkarıp alâtı cariha ve kanlı elbiselerde derdes ve ciheti adliyye tevdii hususlarında fevkalâde hizmetleri sepketmesinden dolayı birer takdirname ile taltifleri icra kılınmıştır.

Çal Muhasebei Hususiye Birinci Tahsildarı Ali, Acıpayan Muhasebei Hususiye Birinci Tahsildarı Abdi Efendilerin vazifelerine devamsızlıkları yüzünden tahsilatta betaetleri görülmesine binaen birer haftalık maaşları kesilmiştir.

Isparta

Uluburlu Kazası Muhasebei Hususiye Tahsildarı Şevki Efendi mazeretsiz ve mezuniyetsiz vazifesine devam etmemesinden dolayı kat ı maaş cesasile tecziye edilmiştir.

Uluburlu Kazası Muhasebei Hususiye Memuru Hamdi Efendi kanunlara ve nizamnamelere muvafık olarak verilen emirleri infaz etmediğinden dolayı kıdem tenzili cezasile tecziye edilmiştir.

Vilâyet Muhasebei Hususiye tahsildarlarından Mehmet ve Tahir Efendiler kanunlara ve nizamnamelere muvafık o-

.....

larak verilen emirleri infaz etmediklerinden dolayı kat'ı maaş cezasile tecziye edilmişlerdir.

İstanbul

Beykoz Paşamandıra orman muhafaza memuru Necati Efendi mezuniyetini tecavüz ve devamsızlığı da itiyat etmesinden dolayı bir haftalık maaşı kesilmiştir.

Konya

Hadım muhasebei hususiye birinci daire tahsildarı Talât Efendi sarhoşluğu itiyat ettiği, tahsilata gitmediği ve evinde tahsilat yaparak zimmetine para geçirdiği cihetle memuriyetten ihraç edilmiştir.

Manisa

Akhisar iskân memuru Şevket Efendinin mezuniyetsiz vazifesini terkeyelediğinden dolayı bir haftalık maaşı kesilmiştir.

Rize

Arhavi nahiyesi müdürü Mustafa Efendi sarhoşluk yüzünden tabanca ile bir şahsı yaralıyarak ölümüne sebebiyet verip elyevm mevkuf bulunmasından dolayı memuriyetten ihraç edilmiştir.

Ardsın nahiye müdürü Rıfkı Efendinin mezuniyetsiz vazifesi başından ayrıldığından dolayı bir haftalık maaşı kesilmiştir.

—————

Kanunlar

**Memurin kanununa müzeyyel
kanun**Kanun No. 1610Kabul tarihi : 15/5/1930Neşri tarihi : 20/5/1930

Madde 1.—Yalan yere beyanname vermekten mahkûm olanlar mensup oldukları Vekâletçe derhal memuriyetten çıkarılırlar ve bir daha Devlet memuriyetine kabul olunmazlar. Memurlar hususî varidatları karşılık olmak üzere edecekleri istikrazlar ile bankalardan kredi üzerine alacakları mebalîğ müstesna olmak üzere bir senelik maaşlarının yarısından fazla borca girmeyecekleri gibi iş sahiplerinden istikrazda dahi bulunamazlar. Aksi hareketleri sabit olanlar hakkında vaziyetinin ağırlığına göre inzibat komisyonlarınca takdir olunacak inzibatî cezalardan her hangi biri tatbik olunur.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir»

Madde 3. — Bu Kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri heyeti memurdur.

**Beynelmilel Yardım Birliği teşkili
hakkındaki mukavelenamenin
tasdikına dair kanun**

Kanun No. 1620

Kabul tarihi : 22/5/1930

Madde 1. — Cenevre’de 4-12 temmuz 1927 tarihinde içtima eden Beynelmilel Konferansta tanzim ve imza olunan Beynelmilel Yardım Birliği teşkili hakkındaki 12 temmuz 1927 tarihli Mukavelename kabul ve tasvip olunmuştur.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir .

Madde 3. — Bu Kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

(Mukavelename Resmî Gazetenin 1510 Numaralı sayısında münderiçtir).

—

.....

**Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Hükümeti
arasında Ankarada 28 Mayıs 1929 tarihinde
imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevaddı
adliyyeye müteallik münasebatı müteakbileye
dair mukavelename hakkında
kanun**

Kanun No. 1622

Kabul tarihi : 15/5/1930

Madde 1. — Hükümeti Cumhuriye ile Almanya Hükümeti arasında Ankara'da 28 Mayıs 1929 tarihinde imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevaddı adliyyeye müteallik münasebatı müteakbileye dair Mukavelename tasdik edilmiştir.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanunun icrasına Hariciye Vekili memurdur.

(Mukavelename Resmî Gazetenin 1511 Numaralı Nüshasında münderiçtir).

—————

.....

**Hükümetimizle Fransa Hükümeti
arasında akit ve imza edilmiş olan
hakem, dostluk ve uzlaşma
muahedesi ile merbut
protokolün tasdiki
hakkında
kanun**

Kanun No. 1623

Kabul tarihi : 15/5/1930

Madde 1.— Fransa Hükümeti ile Paris'te 3 şubat 1930 tarihinde imza edilmiş olan dostluk, uzlaşma ve hakem muahedesi ile merbutu protokol ve mektuplar kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2. İşbu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. — İşbu Kanunun icrasına Hariciye Vekili memurdur.

(Muahedename Resmî Gazetenin 1512 Numaralı nüshasında münderiçtir).

—————

.....

**Hükümetimizle Almanya Hükümeti
arasında akit ve imza edilmiş olan
konsolosluk mukavelenamesinin
tasdiki hakkında
kanun**

Kanun No. 1634

Kabul tarihi : 22/5/1930

Madde 1 . Almanya Devletile Ankara’da 28 Mayıs 1929 tarihinde akit ve imza edilmiş olan Konsolosluk Mukavelenamesi ve merbutu tasdik edilmiştir.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanunun icrasına Hariciye Vekili memurdur.

(Mukavelename Resmî Gazetenin 1514 Numaralı nüshasında münderiçtir).

—————

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile
Bulgar Krallığı Hükümeti arasında
aktolunan iadei mücrimin
mukavelenamesine dair
kanun**

Kanun No. 1649

Kabul tarihi: 26/5/1930

Madde 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgar Krallığı Hükümeti arasında Ankara’da 23 kânunuevvel 1929 tarihinde imza edilmiş olan iadei mücrimin Mukavelenamesi tasdik edilmiştir.

Madde 2. Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanunun ahkâmını icraya Hariciye

Vekili memurdur.

(Mukavelename Resmî Gazetenin 15 15 Numaralı nüshasında münderiçtir).

—

**Giresun Vilâyetine ikraz
mezuniyetine dair
kanun**

Kanun No. 1650

Kabul tarihi : 29/5/1930

Madde 1. Muallim maaşlarına sarfedilmek üzere

Giresun Vilâyetine 843 numaralı kanunla açılmış olan faslı mahsustan 54.000 liranın Hükümetçe ikrazına mezuniyet verilmiştir.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye ve Maarif Vekilleri memurdur.

**Arazinin tahririne mahsus
kanun**

Kanun No. 1651

Kabul tarihi : 29/5/1930

Madde 1. Arazinin aşağıda yazılı hükümler dairesinde tahriri yapılır ve kıymetleri biçilir.

Madde 2. Tahrir için köyler birer cüzütamdır.

Her cüzütamda «tam için», arazi aşağıda gösterilen nevilere ayrılarak her nevi yüksek, orta ve aşağı olmak üzere üç derece üzerinden dönüm başına kıymetler biçerek bir (kıymet vahidi kıyasî) cetveli yapılır.

Birkaç cüzütamlarla rabatası olan veya doğrudan doğruya uzak bir kazaya merbut bulunan çiftlikler ile hususî ormanlar münasebatına göre komşu köylerden birine verilir.

Aynı cüzütam içinde vaziyet ve mevki itibarile aynı nevi arazi kıymetleri arasında fevkalâde farklar bulunursa o yerler, için ayrı bir (kıymet vahidi kıyası) cetveli yapılır.

Arazi nevilere kıymet vermekte günün rayicine göre alım ve satım kıymeti ile safi hasılat veya icar bedeli esas tutulur. Arazi kıymetleri safi hasılat veya icar bedelinin on mislidir.

Arazi neveleri şunlardır :

- 1 —Taban tarla
- 2 —Kıraç tarla
- 3 .—Sulanan tarla
- 4 —Meyvelikler
3. —Bağlar
6. —Sebzelikler
- 7 .—Koru, orman, fidanlık ve sair ağaçlıklar
8. — Çayırılar
9. —Meralar
- 10 — Sazlık ve fundalıklar
- 11 — Ziraate elverişli olmıyan taşlık ve bataklıklar.

Yeni yapılmış bağlar, meyvelikler, her nevi ağaçlık ve saire hasılat verinciye kadar tarla addedilirler. Bu nevilere hasılat vermeğe başlayacakları müddetler Maliye ve iktisat Vekilliklerince kararlaştırılır.

Madde 3. — Arazinin nevilere ayrılması, derecelerine göre kıymetlendirilmesi ve bu suretle (kıymet vahidi kıyası) cetvellerinin yapılması her köyde ihtiyar meclislerde Maliye tarafından intihap veya tayin edilecek bir memura aittir. Kasaba ve şehirlerde muhtarlar tarafından kendi aralarında, veya hariçten vukuf ehlinde seçilecek üç kişi ihtiyar meclislerinin yerine geçer. Şehirlerin büyüklüğüne göre bu heyetlerin azasının adedi on ikiye kadar çıkarılabilir.

Madde 4. — Bu suretle tanzim olunacak (kıymet vahidi kıyası) cetvellerinin bir nüshası mahallin en büyük mal memuruna verilir. Bir nüshası da köylerde meclis odalarının ve kasabalarda belediye dairelerinin ve mahalle odalarının kapılarına yapıştırılır.

Madde 5. (Kıymet vahidi kıyası) cetvellerinin muhteviyatına köy ve kasaba halkından her hangi bir alâkadar veya malmemuru tarafından bir ay zarfında altıncı maddede yazılı tetkik komisyonuna itiraz edilebilir.

Madde 6. — (Kıymet vahidi kıyası) cetvelleri ile bunlara beşinci madde mucibince yapılmış olan itirazlar kaza merkezlerinde en büyük mülkiye memurunun veya göstereceği malmemurundan gayri bir vekilin rıyaseti altında en büyük mal ve tapu memurlarile belediye ve ziraat odalarında müştereken, ziraat odası bulunmiyan yerlerde yalnız belediye heyetlerince intihap edilecek ziraat erbabından üç zattan mürekkep altı kişilik bir komisyonda nihayet üç ay zarfında tetkik ve intaç olunur.

Devam etmiyen müntahap aza yedine yenisi intihap olunur.

Büyük cüzütlarda bu müddet Maliye Vekâletinin muvafakatile uzatılabilir.

(Kıymet vahidi kıyası) cetvellerinin tasdiki veya bunlara yapılmış itirazlar üzerine ret veya tadil hakkında bir karar alınması için komisyonda en aşağı ikisi ahali vekili olmak ve azanın yarısından fazlası hazır bulunmak şarttır.

Kararlar ekseriyetle verilir ve reyiler müsavi olursa reisin tarafı tercih olunur.

Madde 7. — Komisyonda her cüzütam için tetkik ve kabul olunan (kıymet vahidi kıyası) cetvelleri reis ve azanın ayrı ayrı imzalarile musaddak ve makbuz mukabilinde kazanın en büyük malmemuruna tevdi olunur. Cetvellerin

musaddak bir sureti de ait olduğu mahallin ihtiyar meclislerde makbuz mukabilinde gönderilir.

Madde 8 — Arazinin tahririne mahsus beyanname defterleri maldaireleri tarafından ihtiyar meclislerine makbuz mukabilinde verilir. İhtiyar meclisleri alâkadarın huzurile ve Yereceğı malûmata istinaden bu beyanname defterlerini teslim tarihinden itibaren altı ay zarfında cüzütam dahilindeki arazinin mevki ve sıra itibarile ve müteselsil numara altında paça üzerine aşağıdaki kayıtları yaparlar.

Her parçanın :

A. — Malikinın ismi, şöhet ve ikametgâhı, varsa elindeki tasarruf vesikalarının mahiyeti, tarih ve numarası.

Eğer sahibi velâyet ve vesayet altında ise veli veya vasinin isim ve ikamet mahalli.

Maliki malûm değilse zilyedin isim, şöhet ve ikametgâhı

B. — Hududu, dönüm miktarı.

C. — (Kıymet vahidi kıyası) cetveline göre nevi ve derecesi.

İşbu beyannameler mal sahiplerine, mümessillerine ve bunlar bulunmadıkları takdirde onlar namına ihtiyar meclisine imza ettirilir veya mühürlendirilir ve alt tarafları münderecatının sıhhatini tasdikan aksi takdirde mülâhazasının ilâvesile ihtiyar meclisi resmî mühür ve imzalarile tasdik edildikten sonra cüzütamın merbut olduğu kazanın en büyük malmemuruna makbuz mukabili verilir.

Madde 9. — Beyanname defterleri, cüzütamın merbut olduğu mal idaresince tahkik ve müracaat halinde yahut lüzum görüldüğü takdirde münderecatının sıhhati tetkik edilir.

Mal idaresine tevdi tarihinden itibaren icra edilecek tahkik ve tetkik neticesinde herhangi bir beyanname defterlerinde hakikata mugayir noktalar meydana çıkarsa mezkûr tarihten itibaren mal idaresi dört ay zarfında itirazını yapar.

.....

Bu bapta itiraznameler iki nüsha olarak hazırlanıp birisi yedinci maddedeki tetkik komisyonuna verilmek, diğeri alâkadar mükellefe tebliğ edilmek üzere mahallin en büyük mülkiye memuruna tevdi olunur.

Mükellef bu itiraznameye karşı müdafaasını, tebliğ tarihinden itibaren tetkik komisyonuna bir ay zarfında vermeğe mecburdur.

Komisyon mal idaresinin itirazı ve buna varsa mükellefin müdafaası üzerine bir ay zarfında tetkikat ve lüzum görürse yahut malmemuru veya mükellef tarafından talep olunursa kendi azası veya tayin edeceği bir vukuf ehli vasıtasile mahallinde tahkikat yapar.

Mükellefin itirazile komisyonca mahallinde yapılacak tahkik masrafları haksız tarafa aittir.

Beyanname defterlerine yapılmış itirazlar üzerine ret veya tadil hakkında bir karar alabilmek için komisyonda en aşağı ikisi ahali vekili olmak ve azanın yarısından fazlası hazır bulunmak şarttır. Bu suretle verilmiş kararlar mahallin en büyük malmemuruna tebliğ olunur.

Madde 10. — Dokuzuncu madde mucibince vaktinde itiraz edilmemiş veya itiraz edilerek komisyondan geçmiş beyanname defterindeki her parça arazi (kıymet vahidi kıyası) cetveline göre dönüm itibarile kaza mal idaresince kıymetlendirilir ve bu suretle tesbit edilen kıymetler mükelleflere tahriren tebliğ olunur.

Madde 11. — Bu suretle tesbit edilmiş kıymetler cüzütam tahririnin katiyet kesbettiği seneyi takip eden malî seneden itibaren arazi vergisine matrah tutulur.

Madde 12. işbu tahrir üzerine meydana çıkacak kayıt harici kalmış veya vergisi eksik verilmiş mektumlardan, geçmiş seneler için vergi aranılmaz.

Madde 13. Bu Kanun üzerine alınacak vergilerin tatbikından itibaren üç sene geçtikten sonra arazi kıymetlerinde devamlı bir sebep yüzünden en aşağı üçte bir nisbetinde bir fark hasıl olmak şartile ihtiyar meclislerinin veya kazanın en büyük malmemurunun tahrirî talepleri üzerine cüzütlarda Maliye Vekâletince tetkik olunarak tahrir icrasına veya esbabı mucibe beyanile reddine karar verilir.

Münferit parçalar üzerinde iki sene mürurunda yine aynı şartlar dahilinde mükellef veya malmemurunun talebi üzerine Maliye Vekâletinin mezuniyetine hacet kalmaksızın hususî tadiller yapılır, ifraz ve taksim, ferağ ve intikale ait kayıt tashihleri tapu idaresinin iş arı üzerine doğrudan doğruya mal idarelerince yapılır.

Madde 14. — Bu Kanunun umumî ve daimî olarak tatbikına, ilk tecrübeye başlandığı tarihten itibaren iki sene zarfında İcra Vekilleri Heyetince karar verilir ve keyfiyet Maliye Vekâletince ilân olunur.

Hükümetin kanunun tatbikından vaz geçebilmesi için en aşağı dört muhtelif vilâyette ve bunlara merbut işler kazada tam tahrir yapılmış olması ve menfi neticelerin tesbit edilmiş olması lâzımdır.

Bu takdirde işbu kanun mücibince yapılmış tahrirler, kararı takip eden malî seneden itibaren hükümsüz kalır ve badema vergiye matrah teşkil etmez.

Madde 13. İşbu Kanunun tatbik edilmeğe başlandığı yerlerde cari bulunduğu müddetçe 24 temmuz 1 302 tarihli emlâk nizamnamesi ile ana müteferri hükümlerin tahrir ve kıymetlerin biçilmesine müteallik olanları tatbik edilmez.

Madde 16. Tahririn tahrir ve kıymetlerin biçilmesine müteallik olanları tatbik edildiği cüzütamın mensup olduğu kaza dahilinde oturan arazi sahip veya zilyetleri veyahut kendi imza ve mühürile tevkil ettiği kimseler beyan

name defterlerinin köy ihtiyar meclisine tevdi ve ilânından itibaren beş ay müddet içinde mahallî ihtiyar heyetlerine müracaatla 8 inci madde, mucibince köy dahilindeki arazilerinin mevkiini, hududunu, nevini, derecesini ve dönümü miktarını deftere kaydettirip imza eylemeğe ve mukabilinde bir kayıt ilmühaberi almağa mecburdurlar. Miadında bu mecburiyeti ifa etmeyenlerin arazileri ihtiyar heyetlerince doğrudan doğruya deftere yazılır.

Bu takdirde ilk sene vergileri cezaen yüzde yirmi fazlasile alınır.

Madde 17.— Bu Kanun mucibince yapılacak tahrirde sahibi tarafından kayıt harici bırakılan veya nevileri hilafı hakikat yazılmış olan arazinin mektum kaldığı zamana ait vergileri veya vergi farkları yüzde elli zammile defaten tahsil olunur.

Madde 18. — Dönümü eksik yazılmış olanlardan bu noksan yüzde on beşi tecavüz ederse fazla çıkan dönümlerin mektumiyet zamanına ait vergileri yüzde elli fazlasile defaten tahsil olunur.

Madde 19. —Gerek (kıymet vahidi kıyasî) cetvellerinin ve gerek beyanname defterlerinin tanzim ve münderecatının sıhhatinin temini ile muayyen müddet zarfında mal memuruna tevdiinden muhtar ve ihtiyar meclisleri müştereken mes'uldürler.

Cetvelleri tarifatına muvafık ve hakikate mutabık surette tanzim edip miadında köyün mensup olduğu kazanın en büyük malmemuruna veren köy muhtar ve ihtiyar meclisleri azalarına köylerinin vüsatine ve mükelleflerin adedine göre Maliye Vekâletince tensip edilecek miktarda ikramiye verilir.

Madde 20. — Cetvel veya beyanname defterlerine kasten hakikate muhalif malûmat derç ile vazifesini sui istimal

.....

eden veya cetvel ve beyanname defterlerini miadında tanzim etmeyen muhtar ve ihtiyar meclisleri âzası haklarında cürümlerinin mahiyetlerine göre, kanunî takibat yapılır.

Madde 21— Her ne suretle olursa olsun mektumları tahriren haber verenlere yukarıki maddeler mucibince cezaen alınacak vergi miktarının yarısı, tahsilinde ikramiye olarak verilir.

Madde 22.— Yukarıda yazılı komisyonların reis ve âzasile intihap ve tayin edilecek kontrol ve mesaha memurları ve kâtiplerin ücretleri ve muhtar ve ihtiyar meclislerine verilecek ikramiyeler ve sair masraflar Maliye Vekâletince tahrir masrafı olarak her sene bütçelerine konulacak tahsisattan verilir.

Madde 23. — Bu Kanun Maliye Vekâletince tensip edilecek yerlerde tatbik edilmek üzere neşri tarihinden muteberdir.

Madde 24. Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

—————

**Devlet memurları maaşatının tevhit ve
teadülü hakkındaki kanuna merbut
cetvelde bazı tadilât icrasına dair
kanun**

Kanun No. 1659

Kabul tarihi: 31/5/1930

Neşri tarihi: 2/6/1930

Madde 1. —Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun ikinci maddesine merbut cetvelde, aşağıda yazılı tadilât yapılmıştır :

A - Maliye Vekâletinin Vilâyat memurlarından merbut (1) numaralı cetvelde adet ve dereceleri gösterilen varidat mümeyyizlerinin unvanları varidat müdürlüğüne tahvil olunmuştur.

B - Maliye Vekâletinin Vilâyat memurlarından merbut

(2) numaralı cetvelde adet ve dereceleri gösterilen pul tetkik memurları merkez kadrosuna nakledilmiştir.

C - Emniyeti Umumiye merkez kadrosundan, merbut

(3) numaralı cetvelde gösterilen memurlar Umum Müdürlük emrinde istihdam olunurlar.

D - Nafia Vekâletinin Vilâyat kadrosunda bulunan 1 ve 2 numaralı Nafia fen mektepleri 1 teşrinievvel 1930 tarihinden muteber olmak üzere tevhit edilerek yeniden tesbit olunan kadrosu merbut (4) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

Madde 2. — Bu Kanun 1 haziran 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 3. —Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye,
Nafia ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

(Cetvel Resmi Gazetenin 2/6/1930 tarihli nüshasında münderiçtir).

**Maliye Vekâleti tarafından idare olunan
inhisarlar hakkında
kanun**

Kanun No. 1660

Kabul tarihi: 31/5/1930

Neşri tarihi: 2/6/1930

Madde 1—. Maliye Vekâleti tarafından idare olunan inhisarlar hükmî şahsiyeti haiz Devlet müesseseleridir.

Bunlar ticarî muameleleri dolayısıyla tacir sıfatını ihraz edemezler.

Madde 2. —inhisar İdareleri Maliye Vekâletinin inhası üzerine iradei milliye ile tayin olunan umumî müdürler tarafından ve mülhak bütçelerle idare olunurlar.

Madde 3. — inhisar idarelerinde, bilûmum muameleleri ifayı müteakip tetkik ve mürakabe ile muvazzaf ve doğrudan doğruya Maliye Vekâletine merbut bir veya müteaddit murakıp bulunur. Bu murakıplar Maliye Vekâletinin inhası üzerine iradei Milliye ile tayin olunurlar.

Madde 4 —. İnhisar memurları halk ile muamele ve nmünasebetlerinde hususî müessese memurları gibi muameleye tâbi olup haklarında memurin muhakemat kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

Madde, 5 — inhisar idarelerine ait bilcümle mallar Devlet emvalindendir. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle olursa olsun sui istimal edenler Devlet malları hakkında ika olunan bu gibi cürümlere mürettep takibat ve cezalara tâbidirler.

Madde 6. — İnhisar idarelerine mevzuları olan ticarî ve sınaî muameleleri ifa için bütçelerle lüzumu miktarda mütedavil sermaye verilir.

Madde 7. — İnhisar idareleri, işlerinin icabına göre Maliye Vekâletinin muvafakatile kısa vadeli istikraz ve avanslar aktine, kredi ve hesabı cariler açtırmağa mezundurlar.

Madde 8. — Mütedavil sermaye ile tedvir edilen muamelelerden mütevellit irat ve masrafların bilançosu her malî sene hitamından itibaren altı ay zarfında tanzim ve muvakkaten tayin olunacak mütehassıs murakıplar tarafından kayıtlara ve evrakı müsbitelere tatbik edilmek suretile tetkik olunur. Bu murakıplardan biri Divanı Muhasebatça, diğeri Maliye Vekâletince intihap edilir.

Madde 9. — İnhisar idarelerinin taahhüdât ve sarfiyatı Divanı Muhasebatın vizesinden müstesnadır ve mütedavil sermayeye ait muamele ve mukaveleleri müzayede ve münakaşa ve muhasebei umumiye kanunları hükümlerine tâbi değildir. Mülhak bütçeye müteallik idare hesabı ile hesabı kat iler malî senenin hitamından itibaren dokuz ay zarfında Divanı Muhasebata verilir. Ancak aylık olarak verilmesi kabil olan idarelerce her ayın hesabı o ayı takip eden ikinci ayın hitamına kadar evrakı müsbitesile birlikte Divanı Muhasebata gönderilir.

Madde 10. — İnhisar idarelerinin hesabı kat ileri mütedavil sermaye hesaplarına müteallik plânço ve murakıp raporları malî sene nihayetinden itibaren dokuz ay zarfında Büyük Millet Meclisine takdim olunur.

Madde 11. — Müstacel ve fevkalâde sebeplerden dolayı icra Vekilleri Heyeti karârile mevcut sermayeleri ve bütçe ile muayyen tahsisatları fevkinde inhisar idarelerince masraf ihtiyarı veya mubayaat icrası caizdir.

Ancak bu kabil sarfiyat ve mubayaata muktazi tahsisat meclis mün'akit ise derhal, değilse açılmasını müteakip kabule arz edilir.

Madde 12. — Divanı Muhasebat, kendisine tevdi olunan idare hesabı üzerinde yapacağı tetkiklerde, bu hesapların ait olduğu bütçeyi ve idarenin tâbi bulunduğu kanun ve nizamları itibara alır.

Madde 13 —. inhisar idarelerinin hususî kanunlarında ve işbu kanunda muayyen vazife ve muamelelerin ve murakabe işlerinin icra tarzı bir nizamname ile tayin olunur.

Madde 14 —.Bu Kanunla tasrih edilmeyen hususlarda muhasebei umumiye kanunu hükümleri tatbik olunur.

Madde 15.— İnhisar idare meclisleri ve bu kanuna muhalif hükümler mülğadır.

Madde 16. — Bu Kanun 1 haziran 1931 tarihinden mu teberdir.

Madde 17.— Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

Muvakkat madde — İdare meclislerinin lağvına ve murakıp tayinine müteallik hükümleri bu kanunun neşrinden itibaren tatbika Maliye Vekili mezundur.

726 numaralı kanunun 6 inci maddesinde muharrer mahsup müddetinin temdidine dair kanun

Kanun No. 1661

Kabul tarihi: 31/5/1930

Neşri tarihi: 2/6/1930

Madde 1.— 3 nisan 1340 tarih ve 459 numaralı kanunun altıncı maddesi ve müzeyyelât ve tadilâtile tayin edilen müddet zarfında müracaat edipte mahsubu yapılmamış veya mahsup muamelesi yarım kalmış olanların mahsubu

.....

için 2 7 kânunusani 1926 tarih ve 726 numaralı mahsup kanununa müzeyyel kanunun 6ıncı maddesile konulan müddet 1 haziran 1931 tarihine kadar temdit edilmiştir.

Madde 2. — Birinci madde mucibince yapılan temdit 3 nisan 1340 tarih ve 439 numaralı kanunun altıncı maddesi ve bu maddeye müteferri tadilât ve müzeyyelât ile tayin olunan müracaat müddetinin geçmesine binaen hazine lehine müruru zamana tâbi kalmış olan deyinlerin mübaşeretden kaydi salâhiyetini bahşetmez. Bu gibi müruru zamana uğrıyan matlûbat iddiaları, kemakân mahkemelerce mesmu olamaz.

Madde 3.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4. — Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye ve Adliye Vekilleri memurdur.

**30 Haziran 926 tarih ve 912 numaralı ordu,
bahriye ve jandarma zabitan ve memurini
hakkındaki kanuna müzeyyel
kanun**

Kanun No. 1662

Kabul tarihi: 31/5/1930

Neşri tarihi: 2/6/1930

Madde 1. Zabıtlar ve askerî memurlarla ordu mensupları hususî varidatları karşılık olarak yapacakları istikrazlarla bankalardan kredi üzerine alacakları mebalîğ müstesna olmak üzere bir senelik maaşlarının yarısından fazla borca girmeyecekleri gibi vazife ve memuriyetlerde alâkası olan iş sahiplerinden istikrazda dahi bulunamazlar.

.....

Aksi hareketleri sabit olanlar hakkında vaziyetin ağırlığına göre mafevkleri tarafından takdir olunacak disiplin cezalarından her hangi biri tatbik olunur.

Madde 2.— Askerî muhakeme usulü kanununun 124 üncü maddesinde yazılı beyanname hakikate muhalif olduğu takdirde beyannamenin istenilmesine sebep olan cürümler hakkında takdirî delillerden sayılmaya kâfi görülmese bile maznun Türk Ceza Kanununun 343 üncü maddesinin ikinci fıkrasına tevfikân cezalandırılır.

Madde 3.— Yalan yere beyanname vermekten mahkûm olan zabıter ve askerî memurlarla ordu mensupları derhal vazifelerinden ihraç olunur ve bir daha Devlet hizmetine kabul olunmaz.

Madde 4.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5.— Bu Kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

Kanun No. 1663

Kabul tarihi : 31/3/1930

Neşri tarihi: 2/6/1930

Madde 1. — İmar Müdiriyyeti, imar plânı hududu dahilinde bulunan mahallerde, musaddak ve katî plânın tatbiki için, mevcut arsaları tevhit ve yeniden plânın icabatına ve arsa sahiplerinin istihkakına göre münferiden veya şayian arsa sahiplerine tevzi etmeğe salâhiyettardır.

İfraz ve tevzide arsaların hali hazır mesahai sathiyesi ve mevki ve şerefi ile yeni plâna göre iktisap edeceği mevki ve şeref esastır. Arsaların bu suretle tevhit ve tevziini gösteren haritanın tatbiki imar idare heyetinin tasdikına mütevakıftır

Madde 2. Plân dahilindeki arsaların tevhit ve tevziinde mesahai sathiyelerini aynen muhafaza kabil olmadığı takdirde tevziat nihayet % 1 5 e kadar noksanile yapılabilir.

Madde 3. Yukarki maddeler mucibince ifraz ve tevzi olunan arsalar imar Müdiriyyetinin müsaadesi olmadıkça yeniden ifraz ve taksim olunamaz.

Madde 4. Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5. Bu kanunun icrasına icra Vekilleri Heyeti memurdur.

995 numaralı kanuna müzeyyil kanun

Kanun No. 1664

Kabul tarihi: 31/5/1930

.Neşri tarihi: 2/6/1930

Madde 1. — 21 Mart 192 7 tarih ve 995 numaralı kanun hükmü Büyük Millet Meclisinin üçüncü devresinde müntahap azadan asker ve sivil mütekaillere de şamildir.

Madde 2. —Bu Kanunun hükmü 1 haziran 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

.....

**Memurin kanununun birinci muvakkat
maddesile tasfiye için tayin olunan
müddetin 1932 senesi haziranının
on beşine kadar temdidî hakkında
kanun**

Kanun No. 1666

Kabul tarihi: 31/5/1930

Neşri tarihi : 2/6/1930

Madde 1 .— Memurin kanununun birinci muvakkat maddesinde memurin tasfiyesi için tayin olunan ve muahharen 1930 senesi haziranının on beşine kadar temdit edilmiş bulunan müddet 1932 senesi haziran on beşine kadar temdit olunmuştur.

Madde 2.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3.— Bu Kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

—————

Devlet Demiryolları ve Limanları İdarei
umumiyesinin teşkilât ve vezaifine
dair kanuna müzeyyel
kanun

Kanun No. 1667

Kabul tarihi: 31/5/1930

Neşri tarihi: 2/6/1930

Madde 1. — Devlet Demiryolları tarafından cibayet olunan varidat ile vesaiti nakliye vergilerinden bir kuruştan az kesirler kuruşa iblağ olunur.

Madde 2.— Demiryollar umuru zabıta nizamnamesine mugayir ve Devlet Demiryolları idaresinin malî zararlarını istilzam eden hareketlerde bulunanlar hakkında Demiryolları memurları tarafından usulü dairesinde tanzim edilen zabıt varakaları sahtelikleri isbat olunmadıkça mahkemelerce muteberdir.

Şu kadar ki hukuku amme davası açılmasını icap edecek mahiyette olan fiiller hakkında umumî hükümler caridir.

Madde 3.— Demiryollar işletme muamelâtına muhalif vukua gelen fiillerden dolayı idarenin tanzim edeceği zabıt varakaları salahiyetli Cümhuriyet Müddei Umumiliklerine tevdi ve Müddei Umumiliklerce de Sulh mahkemelerine havale olunur. Mahkemelerde idarenin bir mümessil bulundurma sına hacet olmaksızın muhakeme icra olunarak keyfiyet hükme raptolunur.

Sulh mahkemelerinin demiyolları idaresinin şahsî hukukunu dahi tazammun eden hüküm kararları ceza ilâmlarının icrası hakkındaki usul dairesinde Müddei Umumiliklerce tenfiz olunur.

Madde 4. Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5. Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Gümrük tarife kanunile tarifede
yapılacak tashihlere dair
kanun**

Kanun No. 1669

Kabul tarihi: 31/5/1930

Neşri tarihi : 2/6/1930

Madde 1. Aynı tarihten muteber olmak üzere 1499 numaralı gümrük tarife kanununun 31 inci maddesile tarifede, merbut iki cetvel mucibince tashihler yapılmıştır.

Madde 2.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3.— Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

(Cetvel Resmî Gazetenin 2/6/1930 tarihli nüshasında münderiştir).

**Türkiye Cümhuriyeti ile Fransa Hükümeti
arasında münakit ticaret ve seyrisefain
mukavelenamesinin tasdikına dair
kanun**

Kanun No. 1670

Madde 1. — Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Hükümeti arasında 1929 senesi ağustosunun yirmi dokuzuncu günü Ankara'da akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain mukavelenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu Kanunun ahkâmını icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Türkiye Cümhuriyeti ile İsveç Hükümeti
arasında mün'akit Ticaret ve Seyrisefain
Muahedenamesinin tasdikına mütedair
kanun**

Kanun No. 1671

Kabul tarihi : 31/5/1930

Madde 1. Türkiye Cümhuriyeti ile İsveç Hükümeti arasında 1929 senesi eylülünün yirmi dokuzuncu günü Ankara'da akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2. Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

(Mukavelename Resmî Gazetenin 1516 ıncı nüshasında münderiştir).

—————

**Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Hükümeti
arasında mün'akit ikamet, ticaret ve seyrisefain
mukavelenamesinin tasdikına mütedair
kanun**

Kanun No. 1672

Kabul tarihi : 31/5/1930

Madde 1 . Türkiye Cümhuriyeti ile Romanya Hükümeti arasında 1929 senesi haziranının on birinci günü Ankarada akit ve imza edilen ikamet, ticaret ve seyrisefain mukavelenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2. Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanunun ahkâmını icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

(Mukavelename Resmî Gazetenin 1525 Numaralı nüshasında münderiçtir).

—————

**Belediye kanuna müzeyyel
kanun**

Kanun No. 1676

Kabul tarihi: 2/6/1930

Madde 1.— 1580 numaralı Belediye Kanununun 152 inci maddesi sonuna aşağıdaki fıkra ilâve olunmuştur :

İstanbul mahallî idaresi memurları Devlet memurları hakkındaki hüküm ve şartlara tâbidir.

Madde 2.— Mezkûr kanunun 156 inci maddesi sonuna aşağıdaki fıkra ilâve olunmuştur:

İstanbul ve Ankara valilerine belediye bütçesinden miktarı İcra Vekilleri Heyetince tayin olunacak senelik temsil tahsisatı verilir.

Madde 3.— Bu Kanun 1 eylül 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 4. Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Tahsisat harici taahhüt ve mübayaaların
tediyesi hakkında
kanun**

Kanun No. 1677

Kabul tarihi : 2/6/1930

Madde 1.— 1928 ve 1929 seneleri zarfında dairelerce tahsisat harici yapılan taahhüt ve mübayaalardan mütevellit borçlar, taallûk ettiği dairenin cari sene bütçesi masraf tahsisatından karşılığı mevkuf tutulmak şartile, Maliye Vekâletince tediye olunur.

Madde 2.— 1927 ve daha evvelki senelere ait millî hükümet borçlarından, 1513 numaralı kanun mucibince tesbi olunupta bütçelerinde tahsisatı bulunmadığından dolayı tesviye edilmeyenler, birinci maddede yazıldığı veçhile tedibe olunur.

Madde 3.— Birinci ve ikinci maddeler mucibince mevkii tutulacak tahsisat (tahsisatsız borçlar) namile Maliye bütçesinde açılacak bir fasla naklolunur.

Madde 4.— Birinci ve ikinci maddelerde yazılı borçlar ödenmeden bu borçların taallük ettiği fasıllardan ve bu fasıllar dahilindeki maddelerden münakale yapılamaz.

Madde, 5.— Maliye Vekâletince yukarıki şartlar dairesinde borçlar ödendikten sonra, tahsisat harici taahhüt ve mubayaalarda bulunanlar aleyhine kanunî takibat yapılır.

Madde 6.— Bu kanun mucibince ödenen borçların müfredatı ile takibata tâbi tutulanların miktarı birer cetvel halinde ve 1931 ve 1932 seneleri bütçeleri ile birlikte Meclise arz olunur.

Madde 7.— Devlet menfaati veya zaruret icabı bu gibi tahhütlere girmiş veya hizmet ifa ettirmiş olan ita âmirleri hakkındaki takibat İcra Vekilleri karare ile tevkif olunabilir.

Böylece takibatı tevkif edilenlerin bir cetveli yukarıki maddede gösterilen cetvellerle birlikte Büyük Meclisin tasvibine arz olunur.

Madde 8.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 9.— Bu Kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Kat'î ticaret muahedeleri akdi için müzakereye
başlanmış veya başlanacak Devletlerle
muvakkat ticarî itilâflar akdine dair
kanun**

Kanun No. 1679

Kabul tarihi : 2/6/1930

Madde 1. Kat'î ticaret muahedeleri akdi için kendilerile müzakereye başlanmış veya başlanacak olan Devletlerle akdedilecek muahedeler meriyete girinceye kadar, muvakkat ticarî itilâflar akdine hükümet mezundur.

Bu suretle bir veya bir kaç defada olarak akdedilecek muvakkat ticarî itilâfin müddeti 1932 senesi mayıs gayesini tecavüz edemez.

Madde 2.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde, 3.— Bu Kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

—————

**Pulluk ve diğ er ziraî alât için bir
sermaye tesisine dair
kanun**

Kanun No. 1681

Kabul tarihi : 2/6/1930

Neşri tarihi : 10/6/1930

Madde 1.— Senev  tediye miktarı (500 000) liray  tecavüz etmemek üzere Pulluk ve sair ziraî alât tedarikinde kullanılmak maksadile Ziraat Bankasında (2 000 000) liralık bir sermaye tesisine ve bunun için Banka ile mukavele akdine iktisat Vekili mezundur.

Madde 2.— Tesis olunacak sermayenin istimal sureti iktisat Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir talimatname ile tayin olunur.

Madde 3. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4. — Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

—

**Ziraat bankasınca tedarik olunacak
tohumlukların satış zararlarının
ödenmesi hakkında
kanun**

Kanun No. 1682

Kabul tarihi : 2/6/1930

Nesri tarihi : 7/6/1930

Madde 1. Tohum ıslah ve tebdili için iktisat Vekâletince gösterilecek lüzum üzerine Ziraat Bankası tarafından alınacak tohumların maliyet ve satış fiyatları arasında tahassul edebilecek farklardan mütevellit zararların tazminini, İcra Vekilleri Heyeti karare, taahhüde iktisat Vekâleti mezundur.

Madde 2.— Birinci madde mucibince tahakkuk edecek zarar, müteakip sene iktisat Vekâleti bütçesine konacak tahsisattan ödenir.

Madde 3.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4.— Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye ve iktisat Vekilleri memurdur.

—————

**Askerî ve mülkî tekaüt
kanunu**

Kanun No. 1683

Kabul tarihi : 3/6/1930

Neşri tarihi : 11/6/1930

Umumî hükümler

Madde 1. Umumî bütçeden maaş alan mülkî ve askerî memurlar ile ordu (kara, deniz ve hava) ve jandarma zabıtlarına, gedikli küçük zabıtlara, küçük zabıtlara, asker ve jandarma erfradına bağlanacak tekaüt maaşları ile bunların yetimlerine verilecek maaşlar bu kanuna göre hesap ve tahsis olunur. Bu suretle tahsis olunan maaşlar için sahiplerine resmî senet verilir.

Madde 2. Tekaüde istihkak müddeti aşağıdaki fıkralarda gösterilen tarihlerden başlar :

1—Kara ve Deniz Harbiye mekteplerinden çıkanlar için bu mekteplere duhul tarihinden,

2—Askerî Tıbbiye Mektebinden çıkan hekimlerin şehadetname almazdan dört sene evvelki tarihten,

3—Askerî eczacılarla baytarların şehadetname almazdan üçer sene evvelki tarihten,

4—Kıt'adan yahut mülga sanayi mektebinden yetişmiş olan zabıtların (1435 numaralı kanunla askerî memur unvanını almış olan mensubın ve memurini askeriye dahildir) duhul tarihlerinden,

5—Evvelce mevcut ikinci sınıf ihtiyat zabıtlarında sonradan yetiştirilen ihtiyat zabıtlarının (askerlik haricinde ge-

girdikleri zaman nazarı itibare alınmamak üzere) askerlik hizmetine ilk girdikleri tarihten,

6—Evvelce Harbiye Mektebi muadili olarak deniz talebesi unvanile çıkmış bulunanlar için deniz talebeliğine terfi eyledikleri tarihten,

7. — Evvelce çarhçı ameliyat mektebinden çıkmış, olanların bu mektebin birinci şakirdan sınıfına geçtikleri tarihten,

8—Mülkî ve askerî memurların maaşa geçtikleri tarihten.

Zabitlerin gerek kendi hesabına ve gerek Hükümet namına olarak ecnebi memleketlerde staj veya tahsilde geçirdikleri müddet bilfiil hizmetten sayılır.

Mülkî memurların yalnız staj müddeti filî hizmet hesabına katılır.

Kıtadan veyahut mülga sanayi mektebinden yetişmiş olan zabitlerle mülkî ve askerî memurların yirmi yaşına vusulden evvel geçen hizmetleri tekaüt müddetine mahsup edilmez.

Madde 3. — Tekaüt muamelesi, aşağıda yazılı sebeplere binaen yapılır :

Zabitlerle askerî memurlar hakkında :

A : Tahdidi sin kanunu mucibince,

B : Tekaüt hakkını kazanmakla,

C : Malûliyet üzerine,

D : Sicilleri üzerine,

E : Askerî mahkemelerden verilecek hüküm üzerine,

F : 863 numaralı terfi kanununun 14 üncü maddesine tevfiikan

Mülkî memurlar hakkında :

A : Altmış beş yaşını bitirmesi üzerine,

(Altmış beş yaşını ikmal edenlerden iktidar ve ihtisasından istifade mümkün olanların her sene için istihsal olunacak icra Vekilleri Heyeti karare ile istihdamlarının temdidı caizdir. Ancak bu müddet beş seneyi tecavüz edemez.)

B : Malûliyet üzerine,

C : 788 numaralı memurin kanununun 84 üncü maddesinde yazılı müddetlerden ziyade hastalıkları devam etmesine binaen,

D : Memurin Kanununun 77 inci maddesi mucibince,

E : Kanunî şartları tamamlıyanların talep ve istidaları üzerine.

Tekaüt muamelesi zabitlerle askerî memurlar hakkında Reiscümhurun ve mülkî memurlar hakkında mensup oldukları vekâletin tasdikile yapılır.

Madde 4. — Yirmi beş sene filî hizmet mukabili olarak aşağıdaki esaslar dairesinde tekaüt maaşı tahsis olunur :

A : Bu Kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren beş sene zarfında tekaüt edilenlere aşağıdaki cetvelin birinci sütununda yazılı miktarlar,

B : Beş senenin hitamından sonra tekaüt edilenlere ikinci sütununda yazılı miktarlar,

C : On senenin hitamından sonra tekaüt edilenlere üçüncü sütununda yazılı miktarlar.

Memurin maaşı**Tekaüt maaşı**

Derece	Tekaüde esas olan maaşı aslî		Emsal hasılı	Birinci devre	İkinci devre	Son devre
	Lira		Lira	Lira	Lira	Lira
1	126 -	150	600	154	184	225
2	101 -	125	500	135	161	187
3	91 -	100	400	116	133	150
4	81 -	90	288	100	113	126
5	71 -	80	256	88	98	108
6	56 -	70	210	80	89	98
7	46 -	55	165	67	74	82
8	41 -	45	126	55	61	67
9	36 -	40	108	50	55	60
10	31 -	35	98	46	51	56
11	26 -	30	84	40	44	48
12	23 -	25	75	36	40	44
13	21 -	22	66	35	38	41
14	18 -	20	60	33	36	40
15	17 -	17,5	56	30	33	36
16	15 -	16	52	27	29	32
17	13 -	14	49	24	26	28
18	11 -	12	45	20	22	24
19	9 -	10	40	17	18	20
20	7 -	8	27	14	15	16
21	5 -	6	18	12	13	14
22	1 -	4	18	11	12	13

Madde 5.— Polis mesleğinde (polis memurundan merkez memurlarına kadar «merkez memurları da dahildir») yirmi iki sene hizmet ifa edenler tekaütlerini isteyebilirler. Bu takdirde yirmi beş sene hizmet etmiş gibi tekaüt maaşı alırlar

Madde 6.— Yirmi beş seneden fazla veya noksan hizmette beher sene için yirmi beş senelik tekaüt maaşının yirmi beşte biri zam veya tenzil olunur. Şu kadarki tahsis olunacak tekaüt maaşları memuriyet maaşlarının emsal hasılını yüzde yetmiş beşini tecavüz edemez.

Talebi üzerine tekaüdü icra olunan zabıtlar ile mülkî ve askerî memurların tekaüde esas olan memuriyet maaşlarını iki sene almaları şarttır.

İki sene almıyanların tekaüt maaşları bu son maaşlara tesaddüm eden evvelki maaşları üzerinden tahsis olunur. Atı ay ve ondan fazla hizmetler bir sene sayılır. Altı aydan noksan olan müddetler tayyolunur. Ancak talebi üzerine tekaüdü icra olunanların bilfiil yirmi beş seneyi doldurmaları şarttır.

Madde 7. Askerî ve mülkî bilumum müteakıtlardan tekaüde tâbî bir hizmete alınanların tekrar tekaüde imalarında beher hizmet senesi için yeni hizmete ait tekaüt maaşının yirmi beşte biri evvelce muhassas tekaüt maaşlarına zemmedilir.

Bunlardan tekaütlerine esas olan derece veya rütbenin fevkinde bir derece veya rütbeli hizmete alınanların tekrar tekaüde ırcalarında ahiren ihraz ettikleri derece veya rütbe üzerinden bulundukları müddete isabet edecek tekaüt maaşı eski tekaüt maaşına ilâve olunur. Bu veçhile hizmete alınanların tayinleri tarihile alacakları maaş miktarı ellerindeki resmî senetlerine işaret edilir.

Madde 8.— Tahsis olunacak tekaüt ve yetim maaşları aşağıdaki tarihlerden itibaren verilir :

1 - Zabitler ile mülkî ve askerî memurlardan müstahdem iken tekaüdü icra edilenlere vazifelerine nihayet verilip maaşlarının kat mını takip eden ay başından,

2 - Açıkta bulunan zabitler ile askerî memurlardan tekaüdü icra edilenlere tekaütlerinin tasdik tarihini takip eden ay başından,

3 - Malûl askerî efrattan tekaüdü icra edilenlere kıta veya müessese icmallerinden kayıtlarının terkinini takip eden ay başından,

4 - Mülkî memurlardan vekâlet emrinde iken tekaüdü icra edilenlere almakta oldukları açık maaşının katını takip eden ay başından,

5 - Mülkî memurlardan açıkta iken tekaüdü icra edilenlere tekaüt talepleri hakkındaki istidalarının kaydını ve yahut tekaüde şevkleri hakkındaki karar tarihini takip eden ay başından,

6 - Yetim maaşları müteveffanın vefatını takip eden ay başından.

Madde 9. — Zabıtlere askerî memurlardan mülkî hizmetlere ve mülkî memurlardan askerî hizmetlere nakledilenler ile istifadan sonra mülkî hizmetlerde bulunmuş olan zabıtlere askerî memurların veya askerî hizmetlerde bulunmuş olan mülkî memurların her iki cihetteki hizmetleri tekaüt müddetine mahsup edilir.

Madde 10. — Müsaade almaksızın ecnebi bir Devlet hizmetine girenler tekaüt hakkından mahrum kalırlar. Mütেকait iseler tekaüt maaşları kesilir.

Madde 11 — Muhakeme olunmak üzere açığa çıkarılanlar ile her ne suretle olursa olsun bilmuhakeme hapis ile cezalandırılan zabıtlar ve askerî ve mülkî bilûmum memurların açıkta geçirdikleri müddetler ile hapis müddetleri te

kaüde esas tutulan hizmet müddetlerinden indirilir. Ancak aşağıda sayılanlar bu hükümden müstesnadır :

A - Muhakeme olunmak üzere açığa çıkarılanların meni muhakeme veya ademi mesuliyet veyahut beraatleri halinde açıkta geçirdikleri müddetler,

B - 10 temmuz 1324 tarihinden evvel siyaseten mahkûm olanların mahkûmiyet müddetleri,

C - 20 temmuz 1 330 ve 26 kânunusani 1 332 tarihli kanunlarla kabul edilen müddetler.

Madde 12. — Zabıtlarla askerî ve mülkî memurlardan ecnebi kız ve kadınlarla evlenenler veya nikâhsız olarak yaşıyanlar müstafi addolunurlar ve tekaüt hakkından mahrum edilirler.

Bunlar, istifa için kanunî müddeti ikmal etmemiş iseler muayyen olan tazminatı verirler. Ecnebi memleketlere tahsil veya staj için veya memuriyetle gönderilmiş veya kendi hesabına gitmiş olanlardan bu harekette bulunanlar hakkında yukarıki fıkralarda gösterilen muamelenin tatbiki ile beraber orada bulundukları müddet zarfında aldıkları maaş ile Hükümetçe yapılan bilcümle masarif ve ayrıca cezaen bunun bir misli kendilerinden tahsil olunur. Bu suretle ordudan çıkarılanlar 1076 numaralı ihtiyat zabıtları ve ihtiyat askerî memurları kanununun 23 üncü maddesi hükmüne tâbi tutularak yaşlarına göre askerlik mükellefiyeti kanunu mucebince muamele görürler.

Madde 13 — Zabıtlarla askerî memurlardan hükmen veya sicillen ve mülkî memurlardan memurin kanunun 77 inci maddesi mucibince tekaüde sevk edilenlerin hizmet müddetleri on beş sene veya daha fazla olursa bu müddet nisbetinde tekâüt maaşına müstahak olurlar. Bu gibilerin hizmet müddeti on beş seneden aşağı ise beher hizmet senesi için birer aylık hesabı ile son aldıkları maaşın emsal hasılı

def aten kendilerine verilerek alâkaları kesilir. Vefat edenlerin bu istihkakı kanunî mirasçılarına verilir.

Askerî kısma ait hükümler

Madde 14. — Zabıtlarla askerî memurların tekaüde istihkak müddeti aşağıda gösterilmiştir :

Liva ve livadan yüksek rütbeli zabıtlar ile onlar kadar maaş alan askerî memurlar için bu müddet otuz senedir. Ancak bunlardan bilfiil yirmi beş sene hizmeti mesbuk olupta hususî kanunlarına göre beş sene hizmet zammı alanlar otuz sene hizmet etmiş sayılırlar. Miralay ve bundan küçük rütbeli zabıtlar ve askerî memurlar için bilfiil yirmi beş sene hizmet mecburidir.

Zabıt olduktan sonra ecnebi memleketlerde tahsil veya stajda bulunarak avdet etmiş olanlar masrafları kendi taraflarından vukubulmuş ise memuriyet mahallerine azimet ve avdet tarihleri arasında geçen müddet kadar ; Hükümet tarafından tesviye edilmiş ise zikrolunan müddetin iki misli kadar hizmet etmedikçe (tekaüt müddeti dolmuş olsa bile) tekaüt edilmelerini isteyemezler.

Madde 15. —Harbi intaç eden umumî veya kısmî seferberliğe veya seferberliği icap eden dahilî tedibata iştirak eyliyen zabıtlarla askerî memurların tekaüt müddetlerinin hesabında iştirak müddetleri bir seneden az ise bir sene ve bir seneden fazla ve iki seneden az ise iki sene ve daha fazla ise bu nisbet dairesinde olmak üzere hizmet müddetlerine zammedilir.

Bu zamları icap ettiren devrelerin hududu harpte harbin ilânından sulhun aktine kadar ve dahilî tedibatta müsademe başladığı tarihten seferberliğin hitamı tarihine kadardır. Bun-

lara iştirak edenlerden seferberliğin devamı esnasında sicillen veya hükmen tekaüt edilen veya tekaüde irca olunanlara ancak iştirak günleri kadar ve seferberlik esnasında şehit olanlara veya meşakı seferiyeden müteessiren vefat edenlere ve sefere devam edemeyecek kadar malûl kalanlara tekmil devrelerde tamamen bulunmuş gibi zam yapılır.

Madde 16. Tekaüt oldukları tarihteki rütbe veya sınıfta on beş sene kalmış olanlara mafevk rütbe veya sınıf maaşı üzerinden tekaüt maaşı tahsis olunur. Bu gibilerin tekaütlerinden evvel vefatları vuku bulursa yetim maaşları mafevk rütbe veya sınıf üzerinden bağlanır. Hükmen veya sicillen tekaüde servkolunanlar kanunun bu müsaadesinden istifade edemezler.

Madde 17—Üçüncü maddenin (F) fıkrası hükmü

ne göre tekaüt edilenlere hizmet müddetleri ne olursa olsun altıncı maddede yazılı hesap üzerinden tekaüt maaşı tahsis olunur.

Madde 18. —Mütekait zabıtlar ve askerî memurlar

dan sefer ve hazar vakitlerinde askerlik hizmetine alınmış olanlara rütbe ve memuriyetleri muhassesatı verilmek üzere tekaüt maaşları muvakkaten kesilir. Bunlar hizmet esnasında malûl olurlar ise tezayüt eden hizmet müddetlerine ve malûliyet derecelerine ve eğer dahil oldukları harp ve hizmet esnasında rütbeleri terfî olunmuş ise yeni rütbelerine nazaran yeniden tekaüt maaşına nail olurlar.

Madde 19. —Gedikli küçük zabıtlar tekaüde istihkak kazanmak için bilfiil yirmi sene hizmete mecburdurlar, tekaüde istihkak kazandıktan sonra vefat edenlerin yetimlerine de maaş bağlanır.

.1492 Numaralı Kanunda yazılı rütbelerine ait yaşlan ikmal edenlerle hangi yaş ve rütbede olursa olsun sıhhi halleri hizmete devamı mani teşkil eyliyenler rizalarına bakıl-

maksızın tekaüt edilir. Sicilleri hizmete devamlarına mani talanlardan tekaüt müddetini ikmal etmiş bulunanlar tekaüt edilirler. Tekaut müddetini ikmal etmeyenler terhis olunurlar.

Askerî istifa hükümleri

Madde 20.'—Zabitler ve askerî memurlar zabıt ve memur olduklarından itibaren filen on beş sene askerî hizmetlerini ifadan sonra istifa edebilirler. Ancak ecnebi memleketlerde tahsil edenlerin veya staj görenlerin istifalarının kabulü on dördüncü madde hükümlerine tâbidir.

Madde 21 — Askerî mektepler talebesinden istifa etmek isteyenlerin, devletçe yapılan bilcümle mektep masraflarını ödemek şartile istifaları kabul olunur.

Madde 22—İstifa etmiş olan zabıtlar devletçe lüzum görülürse ihtiyat zabıtları kanunu mucibince muvakkaten askerî hizmete davet olunur. Bu takdirde mezkûr kanun hükmüne tâbi olurlar.

Mülkî kısma ait hükümler

Madde 23—Bilfiil yirmi beş sene hizmet eden mülkî memurlar tekaüt hakkına malik olur. Mesleği memuriyet olup mebusluğa intihap edilenlerin mebusluk müddeti fiili hizmet addolunur. Harp mevkiinde vazife ifa eyliyen ve düşmana esir düşen ve ihtiyat zabiti olarak seferberliğe iştirak eden memurların harp, esaret ve seferberliğe iştirak müddetleri iki kat sayılarak bir katı fiili hizmete ve diğeri teküt maaşlarının hesabında hizmet müddetine zammolunur.

788 Numaralı memurin kanununun müzeyyel maddesile kabul edilen müddetler de yukarıki fıkra hükmüne tâbidir.

Memurin kanunu ve diğer kanunlarla muayyen mıntaka zamları yirmi beş seneye dahil olmayıp ancak tekaüt maaşlarının hesabında hizmet müddetine ilâve edilir.

Mazuliyet veya açık maaşı almak suretile geçirilen müdçetin nısfı yalnız tekaüt maaşının hesabında itibare alınıp diğer nısfı hesaba alınmaz.

Madde 24—Reisicümhurlukta bulunan zevata tekaüt müddetini ikmal etmiş olsun olmasın Reisicümhurluk makamına tahsis kılınmış olan şehri tahsisatın her ay beşte biri verilir.

Madde 25—Türkiye Büyük Millet Meclisinin teessüsünden itibaren Büyük Millet Meclisi Reisliğinde bulunanlar ve icra Vekilleri Heyetine dahil olupta bilfiil Vekillik etmiş olanlar tekaüt müddetini ikmal etmemiş olsalar bile kendilerine birinci derece üzerinden tekaüt maaşı tahsis edilir.

Hizmeti yirmi beş seneden fazla olanlara keza birinci derece üzerinden altıncı madde hükmüne tevfikân tekaüt maaşı verilir. Bunlardan on beşinci maddede yazılı zamlara istihkakı olanların bu zamları mezkûr maddeye tevfikân ayrıca hesap ve ilâve edilir.

Yukarıda zikrolunan makamlarda bulunmuş olan zevattan elyevm mütekaüt olanlar hakkında da bu madde ahkâmı caridir.

İstiklâl harbi esnasında orduya veya kolordudan büyük cepheye filen kumanda etmiş olanlardan tekaüt olmuş bulunanların almakta oldukları tekaüt tahsisatlarına ayda yüz elli lira zammolunur. Bunlardan vekillik yapmış olanlar iki cihetten tahsisat almayıp yalnız fazla olan cihetin tahsisatını alırlar.

Madde 26 —Altmış beş yaşını doldurupta tekaüt müddetini ikmal etmemiş ve fakat yirmi sene ve daha ziyade hizmet etmiş olanlara yirmi beşten noksan olan beher sene için, yirmi beş senelik tekaüt maaşının yirmi beşte biri tenzil edilmek suretile tekaüt maaşı tahsis olunur.

Hizmeti yirmi seneye balıĝ olmıyanlara beher hizmet senesi için birer aylık hesabıle son aldıkları maaşın emsal hasılı defaten verilerek alâkaları kesilir.

Malûllere müteallik hükümler

Madde 27.—Vücutlarındaki arıza sebeble kıta vazifesini ifaya muktedir olmıyan zabitlerle kabiliyeti bedeniye nizamnamesi mucibince vazife göremiyecek olan askerî memurlara ve vazife ifasına mani ve tedavisi imkânsız hastalıklara duçar olan mülkî memurlara malûl denir.

Malûliyet için en az üç hekimden mürekkep bir sıhhiye heyeti tarafından rapor verilmek lâzımdır, ihtisasa taallûk eden hallerde mütehasssın bulunması ve zabitlerle askerî memurlara müteallik hallerde bunlardan en az ikisinin askerî hekim olması şarttır. Zabitler ve askerî memurların raporları Millî Müdafaa Vekâleti Sıhhiye dairesinin ve mülkî memurların raporları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tasdiki ile kat'î olur.

Madde 28—Vazife icabı olarak kendi sun u taksiri bulunmaksızın her nevi malûliyete duçar olan zabitler ve mülkî ve askerî memurlar bu kanun mucibince malûliyet maaşına müstahak olurlar.

Madde 29. —Efrat, küçük zabitler ve gediklilerden hizada askerî vazifelerini ifa etmekte iken vazifelerinin tesirde malûl kalanlar, malûliyet maaşına müstahak olurlar.

Madde 30—551 Numaralı kanuna merbut emraz cetvelindeki derecelerden biri ile vazife icabı olarak malûl olan zabitler ve askerî memurlara hizmet müddetlerine göre isabet edecek tekaüt maaşı üzerine, tekaüt edilmeden evvel aldığı aslî maaşın emsal hasılı ile tekaüt maaşı arasındaki farkın yüzde 90 ının zammı ile birinci, yüzde sekseninin zammı

ile ikinci, yüzde yetmişinin zammı ile üçüncü, yüzde altmışının zammı ile dördüncü, yüzde ellisinin zammı ile beşinci, yüzde kırkının zammı ile altıncı derece malûliyet maaşı tayin ve tahsis olunur.

Madde 31. — Vazife icabı olmıyarak malûl olan zabıtlar ile askerî memurlara hizmet müddetleri ne olursa olsun bu kanunun altıncı maddesinde yazılı hesap üzerinden tekaüt maaşı tahsis olunur.

Madde 32. — Harbiye ve askerî mekteplerin bu derecedeki sınıfları talebesile bilûmum efrat, küçük zabıtlar ve tekaüt hakkını henüz kazanmamış gediklilerin malûllerine birinci derece için 900, ikinci derece için 825, üçüncü derece için 775, dördüncü derece için 725, beşinci derece için 675, altıncı derece için 650 kuruş tahsis olunur. Tekaüt maaşına istihkak kazanmış olan gedikli malûllerin derecelerine göre tekaüt maaşlarına bu miktarlar zammolunur.

Madde 33. Harpte ve dahilî tedibatta gönüllü asker olarak istihdam edilenlerin malûllerine ve şehitlerin yetimlerine muvazzaf efrat ve zabıtlar gibi malûliyet ve yetim maaşı tahsis olunur.

Madde 34. — Efrattan gerek silâh altına celp ve gerek terhis esnasında resmî memur nezaretinde sevk olunurken kendilerinin taksirleri bulunmaksızın kazaen malûl olanlara da malûliyet maaşı tahsis olunur.

Madde 35.— Diğerinin yerine askerî hizmet ifa eyledikleri tahakkuk eden efrattan harp ve hizmet esnasında malûl olanlara tekaüt maaşı tahsis olunmaz.

Madde 36. — Memnu fiillerinden ve kanun, nizam ve emirlere mugayir hareketlerinden dolayı vukua geldiği askerî mahkemelerce hükmen sabit olan malûliyet sebeble zabıtlar, memurlar, gedikliler ve askerî efrada malûliyet ve terfih zamları verilmez.

İntihara teşebbüs veya mükeyyifat ve zehirlenmek gibi kendi taksirleri neticesinde malûl kalanlar maluliyet ve terfî zamlarından istifade edemezler.

Madde 37. — Dereceli askerî malûller her üç senede bir askerî sıhhiye heyeti tarafından muayene edilerek maluliyet ve terfih dereceleri yeniden tesbit olunur.

Bu üç senenin mebdeî maluliyet ve terfih derecelerinin tesbiti için daha evvel icra kılınmış olan muayene neticesin de tanzim olunan raporların usulen tasdiki tarihidir. Zabitler ve askerî memurlardan maluliyetleri zail olarak derece haricinde kalanların maluliyet ve terfih zamları kesilir. Ve bu baptaki sıhhi raporun tasdiki tarihinden itibaren yalnız hizmet müddetlerine göre isabet eden tekaüt maaşları verilir. Efrattan olanların tekaüt maaşları kesilir.

Madde 38. — Maluliyetleri zail olanların üç sene sonra, bir defaya mahsus olmak üzere tekrar muayeneleri icra edilir. Aynı maluliyetin tekevvünü ile tekrar derece dahiline girmeleri icap ederse son muayene raporunun tasdikından itibaren maluliyet ve terfih zamları yeniden tesbit ve ita olunur.

Madde 39. Bu Kanunun meriyete girdiği tarihten sonra ilk icra kılınacak muayene neticesinde maluliyetlerinin tezayüt veya tenakusuna imkân olmadığı askerî sıhhiye heyetince tesbit olunanların bir daha muayene edilmemesi kayıtlarına ve resmî senetlerine işaret olunur.

Madde 40. Askerî efrattan malûl kalanların kıta' ve müessese icmallerinden kayıtlarının terkinî tarihleri tahakkuk ettirilmediği takdirde maluliyetlerine nazaran hangi tarihten itibaren maaş tahsisi lâzım geleceği sıhhiye heyeti raporu üzerine Millî Müdafaa Vekâletince tesbit olunur.

Madde 41. — Terfih zamları yetimlere intikal etmez.

Madde 42 — Vazife icabı maluliyete duçar olan mül

kî memurlara aşağıda yazıldığı veçhile malûliyet maaşı tahsis olunur :

A : Birinci derece malûl olanlara hizmeti her kaç sene olursa olsun yirmi beş sene hizmet etmiş gibi hesap olunacak tekaüt maaşı yüzde elli fazlasile malûliyet maaşı olarak tahsis olunur. Yirmi beş seneden fazla hizmette bulunanlar maaşlarının emsal hasılının yüzde doksanı ile tekaüt edilir.

B : İkinci derece malûl olup hizmet müddeti on seneden aşağı olanlara yirmi beş sene hizmet etmiş gibi hesap olunacak tekaüt maaşı yüzde on ve on seneden yirmi beş seneye kadar hizmeti olanlara yüzde otuz ve yirmi beş seneden ziyade hizmeti olanlara yüzde altmış fazlası ile tahsis olunur.

C : Üçüncü derece malûl olup hizmet müddeti on seneden az bulunanlara yirmi beş senelik tekaüt maaşı ve on seneden yirmi beş seneye kadar hizmeti olanlara yüzde yirmi beş ve yirmi beş senden ziyade hizmeti olanlara da yüzde elli fazlasile tahsis olunur.

Birinci ve ikinci derece maluliyetler 5 5 î numaralı Kanuna merbut emraz cetvelinin birinci ve ikinci derecelerinde sayılanlardan ibarettir. Bunlar haricinde kalan malûliyetler üçüncü derece sayılır.

Madde43—Vazife icabı olmayarak malûl olan mülkî memurlar yirmi altıncı madde hükmüne tevfikân tekaüde sevk edilirler.

Madde 44.— Malûliyet üzerine tekaüdü icra edilen mülkî memurlardan bilâhara malûliyeti geçerek vazife ifasına muktedir olduğu fennen tahakkuk edenlerden Devlet hizmetine tekrar girmek isteyenlerin tekaüt maaşları kesilir. Ve kendileri Vekâlet emrine verilir.

Hizmet müddeti yirmi seneden az olmasından dolayı ikramiye verilerek tekaüt edilenlerden malûliyeti zail olup tekrar Devlet hizmetine girmek isteyenlerin almış oldukları

ikramiyeden malûlen geçirdikleri zamanın her senesi için dört maaş hesabile balığı mahsup edilip üst tarafı geri alınır. Defaten veremiyenlerin maaşlarından yüzde on kesilmek suretile bu meblâğ istifa edilir. Her iki surette tekrar istihdamlarından dolayı tekaüt maaşı tahsisinde tekaüt veya malûl olarak geçirdikleri müddet hesaba girmez.

Madde 45— Harpte veya eşkiya müsademelerinde şehiden ve hazarda kendisinin sunu taksiri olmıyarak vazife icabı kazaen veya mecruh olup tedavi sırasında veya icra olunan cerrahî ameliyat neticesinde veya sebebi malûm olmıyarak muhasara içinde vefat eden zabitlerle mülkî ve askerî memurların yetimlerine birinci derece malûliyet maaşının yüzde yetmiş beşi ve harbiye ve bu derecedeki sınıflar talebesi ile küçük zabitler, gedikliler ve efradın yetimlerine birinci derece malûliyet maaşının sülüsü tahsis olunur.

Madde 46 —Harekât sahasında hizmet esnasında hava tesirleri ve sefer arızalarından dolayı ve hazar vaktinde askerî vazife ifası sırasında hastalanıp bunun neticesi olarak vefat eden zabitlerle askerî memurların yetimlerine birinci derece malûliyet maaşının yüzde altmış beşi tahsis olunur.

Madde 47— Erkek çocukların yirmi yaşına duhulle rinde ve kız çocukların teehhüllerinde veya yirmi beş yaşını doldurduklarında maaşları kesilir. Alî tahsilde bulunan çocukların maaşları yirmi beş yaşını geçmemek üzere tahsillerinin ikmaline kadar verilir. Yirmi beş yaşını doldurmak ve yahut evlenmek suretile maaşları kesilen kız çocuklara almakta oldukları maaşın iki buçuk senelik miktarı defaten ikramiye olarak verilir. Dul zevceler yeniden evlendiklerinde maaşları kesilir.

Maaşa müstahak yetimleri olmıyarak vefat eden mütekaitlerin yirmi beş yaşından yukarı bulunan evlenmemiş kız

.....

çocuklarına müteveffanın aldığı tekaüt maaşının iki buçuk seneliği ikramiye olarak verilir.

Madde 48.—Yetim maaşı birinci derecede zevceye ve evlâda, bunlar bulunmadığı takdirde ikinci derecede dul ana, muhtaç veya malûl zevç ve babaya tahsis olunur ve bunlara yetim denilir.

Memurlar veya mütekaitler ikinci derecede bulunan istihkak sahiplerinin birinci derecede müstahikler arasına konulmasını bir beyanname ile talep eylemek hakkını haizdirler.

Maaş tahsisi için zevç ve babaların sinlerinin altmış beş veya daha ziyade olması veya her kaç yaşında olursa olsun maişetlerini tedarik edemeyecek derecede malûl bulunması ve her iki takdirde tahsis kılınacak maaşa muhtaç olması lâzımdır. Altmış beş yaşına vüsul nüfus kaydile, malûliyet, mahallince istihsal kılınacak raporun Sıhhiye Vekâleti veya heyeti tarafından tasdiki ile, muhtaçlık kendisini veya beslemesine mecbur olduğu aile efradını infak edecek kadar irat, servet veya kazancı olmadığına dair mahallî hükümet idare heyetince verilecek mazbata ile tahakkuk eder.

Madde 49 —Açıktaki veya müstahdem iken vefat eden zabıtlar ile mülkî ve askerî memurların hizmetleri on beş sene veya daha fazla ise yirmi beş senelik tekaüt maaşının yirmi beşte birinin hizmet müddetine darbı ile hasılının ve bunlardan kıdemen veya malûlen mütekait iken vefat edenlerin almakta oldukları maaşın, maaşa müstahak yetimler adedine vahit zammı ile hasıl olan adede taksiminden çıkan harici kısmet yetimlerin beherine tahsis olunur.

Madde 50.— Bir nüfusa isabet edecek maaşın miktarı 300 kuruş veya daha dün ise on seneliği defaten verilerek alâkaları kesilir. Bu miktar yetimler meyanında bulunan kız çocukların yirmi beş, erkek çocukların da on dokuz yaşını

ikmaline kadar tahakkuk edecek müddete ait verilecek miktarı geçemez.

Madde 51. — Maaşı kesilmiş askerî mütekaitler ile tekaüde istihkak kespetmiş muvazzaf zabıtlar ve askerî memurların çalışmasına mani bir ceza ile mahkûmen mahpus bulundukları müddetçe yetimlerine maaş verilir. Bu gibilerin vefatlarında yetimlerine maaş tahsis olunur.

Madde 52.— Ecelde vefat eden zabıtlar ile askerî ve mülkî memurlardan hizmet müddetleri on beş seneden aşağı olanların sene küsuratı tam sene sayılmak üzere memuriyette bulundukları beher hizmet senesi için ikişer aylık hesabıle maaşlarının emsal hasılı defaten maaşa müstahak yetimlerine verilerek alâkaları kesilir.

Madde 53. — Muhilli haysiyet ve namus bir cürüm ile ve aleliltlak ağır hapis ve üç sene veya daha ziyade hapis ve müebbeden hizmeti ammeden memnuiyet ve sürgün cezalarını istilzam eden bir fiil ile veya vazifesinden dolayı altı ay dan fazla hapis ile mahkûm olan memur veya mütekaitlerin tekaüt hak ve maaşları sakıt olur. Bunlardan on beş seneden fazla hizmeti olan memurun bu kanun mucibince isabet edecek maaşına ve mütekaitlerin muhassas maaşlarına nazaran yetimlerine cezalarının icrası müddetince maaş verilir. Cezalarının hitamında bu maaşlar kesilip vefatlarında yine yetimlerine tahsis olunur.

Türk vatandaşlığını terkeden veya vatandaşlıktan iskat olunanların kezaik tekaütlük hakları sakıt olur ve bunlar mütekait iseler maaşları kesilir. Ancak bunların Türkiye’de kalan ve Türk vatandaşlığını muhafaza eden maaşa müstahak yetimlerden nafakaya muhtaç oldukları sabit bulunanlar hakkında yukarıki hükümler tatbik olunur.

Madde 54. —Tedavisi kabil olmıyan emraz veya çalışmaya mani malûliyet sebebiile maişetini tedarikten acizleri

tıbben sabit bulunan muhtaç evlâtlara yaşlarına bakılmıyarak hayat kaydile maaş tahsis olunur. Aylık almakta iken bu hallere duçar olanlara vefatlarına kadar maaşları verilmekte devam edilir.

Madde 55. Müteaddit cihetten maaşa müstahak olan yetimlerin maaşı en çok alacağı cihetten hesap olunur.

49 uncu ve muvakkat 4 üncü maddeler mucibince tasfiyeye tâbi tutulmuş olan zevce, ana, baba ve zevçlerle diğer cihetten daha fazla maaş tahsisi lâzım geldiği takdirde yalnız iki maaş arasındaki fark miktarı tahsis ve ita olunur.

Madde 56. — Gaip zabitlerle mülkî ve askerî memurların yetimleri hakkında bu kanun hükümlerinin tatbiki gaiplik kararının verilmesine mütevakıftır.

Müteferrik hükümler

Madde 57. — Bu Kanunun meriyetinden evvel derece üzerine malûlen tekaüdü icra kılınmış olan zabitlerle askerî memurların tahsisatı fevkalâdelerde beraber (terfih zammı hariç) almakta oldukları maaşın yüzde yirmi beşi ve diğer askerî ve mülkî mütekaitletlerle yetimlerinin tahsisatı fevkalâdelerde beraber almakta oldukları maaşların yüzde onu 1 haziran 1930 tarihinden itibaren tahsisatı fevkalâdelerine zammedilmiştir. Ancak İkincilere yapılan yüzde on zammın yarısı 1930 senesi ve diğer yarısı da 1931 senesi haziranından itibaren verdir.

Madde 58— Bilfiil otuz sene ve daha ziyade hizmet ifa edenlere tekaüt oldukları zaman almakta bulundukları maaşlarının emsal hasılının bir seneliği ikramiye olarak verilir.

Bu Kanunun üçüncü maddesi hükmüne tevfikân tekaütlükleri tahakkuk edipte ikramiyelerini almaksızın vefat edenlerin bu ikramiyeleri kanunî mirasçılarına verilir.

Madde 59 — Bu Kanunun askerlik maddelerine ait hükümleri jandarma efrat ve zabitlerine de şamildir.

Madde 60.— Zabitlerle askerî memurlardan tekaüt olanlar üç sene zam alır. Ancak ordu ve jandarmada rütbesi olmıyan sivil memurlar mülkî ahkâma tâbi olduğu gibi zabitlerle askerî memurlardan hükmen tekaüt olanlar dahi birinci fıkradaki zammı alamaz.

Madde 61 —Maaş sahipleri senede iki defa yoklama muamelesine tâbidir. Mütevali iki yoklamada veya aralarında geçen zaman zarfında ilmühaber ibraz etmiyenlerin maaşları kesilir. Bilâhara hüviyet ve istihkaklarını ispat eyledikleri takdirde müracaatları tarihinden itibaren maaşları iadeten tahsis ve geçmiş zamana ait olanlarla beraber tediye olunur. Uç sene müracaat olmadığı halde esaret ve ağır hastalık gibi kat'î bir mecburiyet neticesi olarak müracaat edemediklerini hükmen tevsik eylemiyenlere arada geçen müddete ait maaşlar verilmez.

Madde 62.— Tekaut muamelesinde yaş tayini için takvim senesi hesabı ile nüfus tezkerelerindeki doğum tarihine itibar olunur. Nüfus tezkerelerinde doğum senesi hicrî olup ayı yazılmamış ise hicrî sene recebine tesadüf eden takvim senesi ayının iptidası ve eğer doğum senesi takvim senesi olarak mukayyet bulunduğu halde ayı yazılmış değilse o senenin temmuz iptidası doğum tarihi sayılır.

Madde 63.—Tekauide sevk veya icra edilenlerle muvazzaf veya tekaüt iken vefat eyliyenlerin yetimlerine resmî senet verilinceye kadar mensup oldukları vekâletin iş arı üzerine maaşları Mâliyece mahsubu icra kılınmak şartile mahalleri mal sandıklarınca aşağıda gösterilen nisbetler dairesinde peşinen tesviye olunur :

A .— Tekaut muamelesinin intaç edildiğine dair Milli Müdafaa Vekâletinden bir iş'ar vuku bulmadan mahallî hükû

metlerine müracaat edecek mütekait zabitlerle askerî memurların ibraz edecekleri muhassasat ilmühaberleri üzerine vazifelerine nihayet verildiği tarihten itibaren rütbe veya sınıf maaşları emsal hasılının üçte biri,

B. — Tekaüt maaşı tahsis edilmeden evvel veya muvazzaf iken vefat edenlerin yetimlerine vefatı takip eden ay iptidasından itibaren maaşları emsal hasılının dörtte biri,

C. — Tekaüt maaşı almakta iken vefat edenlerin yetimlerine vefatı takip eden ay iptidasından itibaren almakta oldukları maaşın yarısı (kanunun meriyetinden evvel tekaüt edilmiş olanların tahsisatı fevkalâdeleri de dahil),

D. — Tekaüde irca kılman zabitlerle askerî memurların verecekleri muhassasat ilmühaberleri veya terhis vesikaları ve mülkî memurların memuriyetlerinden infikâklerini müş'ir vesikaları üzerine eski tekaüt maaşları.

Resmî senetlerin sahiplerine tesliminde fazla aldıkları taksitle tevki, noksanı defaten tesviye olunur.

Tekaüde irca edilenlerden tekaüt maaşlarını hizmete celbedilmeden evvel almakta oldukları mahalden gayri bir mahalde ikameti arzu ettikleri takdirde gösterecekleri resmî senet ve terhis vesikalarına göre yeniden ihtiyarı ikamet edecekleri mahallin mal sandığından tekaüt maaşları tesviye kılınır ve bilâhara eskiden ikamet ettikleri mahallin mâliyesine malûmat verilerek maaş kayıtları istenir.

Madde 64. — Yetimlerin birinden her hangi bir sebeple olursa olsun kesilen maaş müteveffanın diğer yetimlerine zammedilmez.

Vefat tarihinde müstahak olmıyanlara bilâhara maaş tahsis olunamaz. Ancak hamil olan zevce doğurduğunda evvelce yetimlere muhassas maaş son efrat adedine göre tadil ve tashih olunur.

Madde 65— Tekaüt hakkı başladığı tarihten itibaren bilûmum mülkî ve askerî memur ve zabitlerin ve maaş bağlandıktan sonra yetimlerin yaptıkları yaş tashihleri tekaüt ve yetim muamelelerine müessir değildir.

Madde 66. — Evkaf, Ziraat Bankası ve Şehremaneti memurlarının 1 haziran 1928 tarihinden ve hususî ve mülhak bütçelerden maaş alan memurların bu kanunun meriyetinden evvel tekaüt aidatı itası suretile geçen hizmet müddetleri tekatü için meşrut olan kanunî müddetin hesabında sayılır.

Madde 67—Evkaf, Hudut ve Sahiller Sıhhat U. Müdürlükleri memurları bu Kanunun hükümlerine tâbidir. Şu kadar ki bu memurların tekaüt maaşları kendi bütçelerinden tesviye olunur.

Madde 68 — Hususî ve mülhak bütçelerden maaş alan memurlar için ayrıca bir tekaüt kanunu yapılmıya kadar haklarında eski hükümler tatbik olunur. Ancak bu Kanunun meriyete girdiği tarihten sonra bu idare memurlarına yeniden tahsis olunacak tekaüt ve yetim maaşları kendi bütçelerinden verilir.

Madde 69.—Mütekaitlerle bunların yetimlerinin tahsisatı fevkalâdelerde beraber üç aylık maaşlarının defaten peşin olarak itasına Maliye Vekâleti mezundur. Bunlardan ölen ve hakkını iskat edenlerin fazla aldıkları istirdat edilmez.

Madde 70 — Bu Kanuna tevfikân tekaütleri icra kılınacak icra Vekilleri ile Mebusların vekil ve mebus bulundukları müddetçe ve keزالik bu Kanun mucibince tekaüt edilipte umumî, mülhak veya hususî bütçelerden ücret alanların bu ücretleri aldıkları müddetçe tekaüt maaşları nısıf olarak tesviye edilir.

Madde 71 — Bu Kanunun mer'iyetinden sonra yapılacak tahsislerde mütekaddem zamana taalûk etse de 25 seneyi ikmal için müessir olacak filî hizmetler ve tekaüt maa-

sının hesabında itibara alınacak müddetler bu Kanunda yazılı olanlardan ibarettir.

Madde 72. — 11 Ağustos 1325 tarihli askerî tekaüt ve istifa Kanunu ile memurini mülkiye tekaüt Kanunu ve bu Kanunların bilcümle tadilleri ve zeyilleri ve bunlara ait tefsir ve kararlar (1626 numaralı kanunu muvakkat maddesinin ikinci fıkrası müstesna), 28 Nisan 1330 tarihli tekaüt ve mazuliyet tevkifatının tevhit ve tezyidi nisbetleri hakkında kanunu muvakkat, 28 Mart 1 334 tarihli memurini ilmiye ve mülkiye ve askeriye ve bunların mütekaidininden tahtı silâha alınanların tekaüt ve aile maaşatı hakkında Kanun, 20 Haziran 1326 tarihli Maarif ve Mekâtip Müdür ve Muallimlerinin... icrayi tekaütleri hakkında Kanun, 14 Kânunuevvel 1331 tarihli mülkiye kanunu ahkâmının memurini ilmiye ile eytam ve eramiline de tatbiki hakkında Kanun, 8 Mart 1332 tarihli aidatla müstahdem iken tanzif olunan bazı memurinin tekaüt ve mazuliyet kanunlarından istifadeleri hakkında Kanun, 14 Şubat 1332 tarihli meb'usandan ihtiyarî olarak mazuliyet ve tekaüt aidatı ahzile mebuslukta bulundukları müddetin tekaüt ve mazuliyet müddetine mahsubuna dair Kanun, 15 Mart 1333 tarihli memurin ve müstahdemini ilmiyeden veya mualliminden... olanların tekaüt ve aile maaşının sureti tahsisi hakkında Kanun, 2 Nisan 1333 tarihli rûsumat kantarcılarla motörlü sandal ve istimpot kaptan ve makinistlerinin hakkı tekaütleri ve kayıkçı ve odacılar hakkında olunacak muameleyi mutazammın Kanun, 3 Kânunusani 1334 tarihli hizmetleri yirmi beş seneye balığ olan vaii, mutasarrıf, kaymakam, müdür ve polislerin tekaütleri hakkında Kanun, 24 Nisan 1335 tarihli müddeti hizmetleri yirmi beş seneye balığ olan vali, mutasarrıf, kaymakam, müdür ve polislerin tekaüde şevkine dair Kanunun ilgası hakkında Kararname, 788 numaralı memurin Kanununun 70,

71, 72, 74 ve 76 inci maddeleri, 77 inci maddesinin son fıkrası ve 84 üncü maddesinin (H) fıkrası, 912 numaralı ordu, bahriye, jandarma zabitan ve memurini hakkındaki Kanunun 8 ve 12 inci maddeleri, 1342 numaralı mülkiye, ilmiye ve askeriye mütekaaitlerde eytam ve eramilinin üç aylık maaşlarının peşin itasına dair Kanun, 1676 numaralı Kanun, 1520 numaralı Devletle alâkaları katedilen bilûmum askerî ve mülkî memurlarla zabitan ve eytam ve eramiline tekaüt aidatının iadesine dair kanun ve bunlara müteferri bilcümle tefsir ve karamlar mülğadır.

Madde 73. Bu Kanun 1 haziran 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 74. — Bu Kanunun icrasına icra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat maddeler

Muvakkat Madde 1—Bu Kanunun meriyete girdiği tarihte maaş alan ve yaşları yirmi ile yirmi beş arasında bulunan çocuklardan maaşla alâkasını kesmek arzu edenlerden yirmi yaşını ikmal etmiş olanlara beş, yirmi bir yaşında bulunanlara dört, yirmi iki yaşında bulunanlara üç, yirmi üç ve yirmi dört ve yirmi beş yaşında olanlara iki buçuk senelik maaş ve tahsisatı fevkalâdeleri mecmuu defaten verilir.

Muvakkat Madde 2. — Bu Kanunun meriyete girdiği tarihte yaşları yirmi beşi mütecaviz bulunan kız çocuklara muhassas maaş ve tahsisatı fevkalâdeleri mecmuunun iki seneliği defaten verilerek alâkaları kesilir. Ancak bu tarihte kırk beş yaşına vasil olmuş bulunan kız çocukların (dollar dahil) maaşlarının itasına devam olunur. Bunlardan alâkalarını kesmek isteyenler bir sene zarfında müracaat ettik-

leri takdirde keza iki senelik maaş ve tahsisatı fevkalâdeleri mecmuu defaten verilir.

Muvakkat Madde 3.— Devlet Demiryolları teşkilât kanununun muvakkat beşinci maddesi mucibince tekaüt aidatı vererek mezkûr demiryolları idaresinde istihdam edilmekte olanlar hakkında aşağıdaki şekilde muamele yapılır :

A.— Hizmet müddetleri yirmi beş sene ve daha ziyadeye balığ olanlar 11 Ağustos 1325 tarihli Kanunla tadilâtı mucibince tekaüt maaşı tahsis olunur ve bu maaşın bir seneliği ayrıca bir defaya mahsus olmak üzere ikramiye olarak verilir.

B.— Hizmet müddetleri yirmi ile yirmi beş sene abasında bulunanlara yirmi beş sene müddet hizmet etmiş addile (A) fıkrası mucibince tekaüt maaşı tahsis olunur.

C — Hizmet müddeti on beş sene ile yirmi sene arasında bulunanlara yirmi beş sene üzerinden hesap edilecek tekaüt maaşının beşte birinin tenzili suretile tekaüt maaşı tahsis edilir.

D. — Hizmet müddeti on beş seneden aşağı olanlara sene kesirleri tam sayılmak üzere memuriyette bulundukları beher hizmet senesi için iki maaş (tahsisatı fevkalâde hariç) hesabile ikramiye verilerek hazine ile alâkaları kesilir.

E. — A.B.C. Fıkralarında muharrer tekaüt maaşlarile (D) fıkrasındaki ikramiye düyunu umumiye bütçesinin hususî tertibinden ve (A) fıkrasında yazılı ikramiye Devlet Demiryolları bütçesinin ikramiye tertibinden tesviye olunur.

Muvakkat Madde 4. — 1929 Malî senesi gayesine kadar tahsis edilmiş olan tekaüt ve eytam ve eramil maaşlarından yüz kuruşa kadar olanlarının on seneliği ve aile meyanında bulunan erkek çocuklara on dokuz yaşını, kız çocuklara yirmi beş yaşını ikmale kadar tahakkuk edecek müddete ait miktarı 13 Kânunuevvel 1335 tarihli tahsisatı fevkalâ-

de, kararnamesinde muayyen zammile beraber defaten verilmek ve hitam bulmamış muamelelerin sabık hükümler dairesinde mahsubu ifa edilmek suretile tasfiye olunur.

Muvakkat Madde 5. — Bu Kanun mer'iyete girdiği tarihten evvel :

1.— Vefat vuku bulduğu halde yetim maaşının tahsisi meriyet tarihinden sonraya kalmış olanlara,

2.— Tekaüt talebi veya tekaüde sevk kararı vaki olduğu ve işbu talep ve kararlar üçüncü madde mucibince tasdika iktiran ettiği halde tahsis muamelesi meriyet tarihinden sonraya kalmış olanlara,

3.— Maaşın aile efradının birinden diğerine naklen veya iadeten tahsisini icap eden bir hal olupta muamelesi meriyetten sonraya kalmış olanlara,

Verilmesi icap eden tekaüt ve yetim maaşları eski hükümlere göre tahsis edilir ve bunlar hakkında da 1 Haziran 1930 tarihinden itibaren işbu Kanun hükmü tatbik olunur.

Muvakkat Madde 6. — Filen otuz sene hizmet eden zabitlerle askerî ve mülkî memurlardan tekaüt olanların elli sekizinci madde mucibince tahakkuk eden ikramiyeleri 1930 senesi bütçelerindeki (912 ve 788 numaralı kanunların tatbiki masrafı) fasıllarına mevzu tahsisattan tesviye edilir.

Muvakkat Madde 7— 1520 Numaralı Kanunda yazılı cezalara uğramış bulunanların yetim ve dullarının maaş istemeğe hakları yoktur.

İki sene zarfında müracaat şartile bunların mezkûr Kanun hükmüne tevfikân tebeyyün edecek istihkakları tesviye olunur. Bu müddet zarfında müracaat etmiyenlerin hakları sakıt olur.

**Umumî mahkemeler ve karar hakimleri ve
müstantiklerle umumî ve hususî kaza salâ
hiyetini haiz makamlar arasındaki ihtilâfın
halli hakkında
kanun**

Kanun No. 1684

Kabul tarihi : 4/6/1930

Madde 1. Umumî Mahkemeler, karar hâkimleri ve müstantiklerle idare heyetleri ve sair kaza salâhiyetini haiz makamlar arasında vazife ve salâhiyet sebeble hadis olacak ihtilâfların halli, Temyiz Mahkemesi Ceza Heyeti Um um iyesine aittir.

Bu ihtilâfın hallinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümleri cari olur. 1

Madde 2.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3.— Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Uyuşturucu maddeler hakkındaki kanunun
8 inci maddesile 16 inci maddesinin son
fıkrasının tadili hakkında kanun**

Kanun No. 1685

Kabul tarihi : 4/6/1930

Madde 1. — 15/12/1928 tarih ve 1369 numaralı uyuşturucu maddeler hakkındaki kanunun sekizinci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir :

Memlekette imal edilip ihraç edilecek olan uyuşturucu maddelerin ne miktarda ve nereye ve kimin namına ve hangi vasıta ile gönderilecekleri, nihayet ihraç gününe kadar, bunları imal eden fabrika veya imalâthane sahipleri tarafından, vazih bir ihbarname ile mahallin en büyük sıhhat memuruna bildirilir.

Madde 2— Aynı Kanunun on altıncı maddesinin son fıkrası aşağıdaki gibi tadil edilmiştir :

Sekizinci madde hükmüne muhalif hareket edenlerden iki yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası alınır.

Madde 3. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4. — Bu Kanunun hükümlerini icraya Sıhhat Ve İçtimâî Muavenet ve Adliye Vekilleri memurdur.

—

**Tababet ve ş uabat ı san atlarının tarz ı
icrasına dair olan kanuna bazı
maddeler tezyili hakkında
kanun**

Kanun No. 1686

Kabul tarihi : 4/6/1930

Madde 1. — 1219 Numaralı tababet ve ş uabat ı san'atlarının tarz ı icrasına dair olan Kanuna aşağıdaki maddeler ilâve edilmiştir :

[Madde 1. —14 üncü maddede zikredilen etibba odaları mıntakalarında san atını icra eden her eczac ı oda intihaplarına iştirak ve bu odalara dahil olmağı mecburdur.

Madde 2. —Etibba odaları haysiyet divanlarına bir eczac ı aza intihap olunur. Eczacılar hakkında tabipler ve diş tabipleri ve dişçiler için olduğı gibi inzibat ı ceza tertibine odalar haysiyet divanları sal hiyettard ırlar. Ve bu hususta bunlar hakkındaki hükümler aynen caridir. ř  kadar ki eczacıların san atlarını icradan menedilecekleri müddet    ay ı tecavüz edemez. Al  haysiyet Divanı kararile muvakkaten san atını icradan menedilen eczacılar bu müddet zarfında san atlarını icra edemezler.   li Haysiyet Divanı kararları al kadarlarca malûm olmak üzere Sıhhat ve   tım   Muavenet Vekâleti tarafından münasip suretlerle ilân olunur.

Madde 3. ikinci madde hükmüne riayet etmiyen beş liradan elli liraya kadar hafif para cezasile ve san atını icradan menedildikleri halde san atını yapanlar elli liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasile cezalandırılırlar].

Madde 2. Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanun hükümlerinin icrasına Sıhhat ve   tım   Muavenet ve Adliye Vekilleri memurdur.

**Ereğli havzai fahmiyesi maden amelesinin
hukukuna müteallik 10 eylül 1337 tarih
ve 151 numaralı kanunun 7 inci maddesine
bazı fıkralar ilâvesine dair
kanun**

Kanun No. 1687

Kabul tarihi : 5/6/1930

Madde 1. 10 Eylül 1337 tarih ve 151 numaralı kanunun 7 inci maddesine aşağıdaki fıkralar ilâve olunmuştur: A Mahkeme bu maddenin tatbıkında, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 3 üncü maddesine göre, aralarında irtibat mevcut sayılan suçların davalarını birleştirmeksizin tetkik ile hükme rapteder.

B işten ve matlûbattan mütevellit davalarda, havzai fahmiye idaresi müşavir avukatı, amele birliğinde kayıtlı cüzdanlı amelenin kanunî mümessili olarak, vekâletname ibrazına hacet kalmaksızın mahkemede ameleyi temsil eder.

Madde 2. Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanunun hükümlerini icraya Adliye ve iktisat vekilleri memurdur.

—

**Yapılacak köprüler ve şoseler için Nafia
Vekâletince taahhüdat icrasına dair
kanun**

Kanun No. 1688

Kabul tarihi : 5/6/1930

Madde 1 — 1525 Numaralı şose ve köprüler Kanununun ahkâmı dairesinde, 1930 senesi bidayetinden 1942 senesi nihayetine kadar yapılacak köprüler ve şoseler için, mezkûr Kanunun 21 ve 22 inci maddelerinde yazılı tahsisata müsteniden, müteakip senelere sari taahhüdat icrasına Nafia Vekili mezundur.

Madde 2. —işbu taahhütlere ait senevi tediye miktarları yekûnu 1930, 1931 senelerinde üçer buçuk milyon, 1932, 1933 senelerinde dörder milyon, 1934 1942 senelerinde beşer milyon lira olmak üzere ceman altmış milyon lirayı tecavüz etmiyecektir. Şu kadar ki şose ve köprüler Kanununun 22 inci maddesi mucibince, şose ve köprüler faslına bir evvelki seneden tahsisat devrolunmuş ise senevi tediye miktarları yekûnu, müdevver tahsisat kadar tezyit olunabilir. inşaatın birinci maddede zikrolunan 1942 senesinden evvel bitirilmesi lüzumlu görüldüğü takdirde, bu müddet, icra Vekilleri Heyeti kararile tayin olunur.

Madde 3. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4.—Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Nafia Vekilleri memurdur.

.....

**Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya Hükümeti
arasında münakit Ticaret Mukavelenamesinin
tasdikına mütedair
kanun**

Kanun No. 1689

Kabul tarihi : 7/6/1930

Madde 1. Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya Hükümeti arasında 1930 senesi mayısının yirmi altıncı günü Ankara da akit ve imza edilen Ticaret Mukavelenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir

Madde 3. — Bu Kanunun ahkâmını icraya, icra Vekilleri Heyeti memurdur.

(Mukavelename Resmî Gazetenin 15 30 Numaralı nüshasında münderiştir).

—————

.....

**Türkiye Cümhuriyeti ile Macaristan
Hükümeti arasında mün'akit ticaret
mukavelenamesinin tasdikina
mütedair
kanun**

Kanun No. 1690

Kabul tarihi : 7/6/1930

Madde 1. Türkiye Cümhuriyeti ile Macaristan Hükümeti arasında 1930 senesi mayısının yirmi birinci günü Ankara'da akit ve imza edilen ticaret mukavelenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2. Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. Bu Kanunun ahkâmını icraya, icra Vekilleri Heyeti memurdur.

(Mukavelename Resmi Gazetenin 1527 Numaralı nüshasında münderiçtir).

—————

**Türkiye Cümhuriyetile Bulgaristan
Hükümeti arasında mün'akit ticaret
ve seyrisefain muahedenamesinin
tasdikına mütedair
kanun**

Kanun No. 1691

Kabul tarihi : 7/6/1930

Madde 1 —Türkiye Cümhuriyeti ile Bulgaristan Hükümeti arasında 1930 senesi Mayısının yirmi yedinci günü Ankara'da imza edilen Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3— Bu Kanunun ahkâmını icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

(Mukavelename Resmî Gazetenin 1523 Numaralı nüshasında münderiştir).

—

**Türkiye Cümhuriyeti ile Estonya Hükümeti
arasında mün'akit ticaret ve seyrisefain
muahedenamesinin tasdikına
mütedair
kanun**

Kanun No. 1692

Kabul tarihi : 8/6/1930

Madde 1. — Türkiye Cümhuriyeti ile Estonya Hükümeti arasında 1929 senesi eylülünün on altıncı günü Ankara'da akit ve imza edilen Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya icra vekilleri Heyeti memurdur.

(Muahedename Resmi Gazetenin 1525 Numaralı nüshasında münderiçtir).

—

**Hayvan sağlık zabıtası kanunun 39 uncu
maddesinin tadiline dair
kanun**

Kanun No. 1693

Kabul tarihi : 8/6/1930

Neşri tarihi : 17/6/1930

Madde 1 —Hayvan Sağlık Zabıtası hakkındaki 6 Mayıs 1928 tarih ve 1234 numaralı Kanunun 39 uncu maddesi berveçhi ati tadil olunmuştur :

(Bilcümle bulaşık hayvan hastalıklarının mahv ve itfası veya harekât ve münakalâtı hayvaniyenin tanzimi ile iştigal etmek ve bu hususta her türlü mukarrerat ittihazına salâhiyettar olmak üzere iktisat Vekilinin veya tevkil edeceği zatin riyaseti altında iktisat Vekâletince intihap edilecek on azadan mürekkep Sağlık Müşavere Heyeti teşkil olunur).

Madde 2. —Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde3. — Bu Kanunun ahkâmını icraya Adliye, Millî Müdafaa, Dahiliye, Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

**İslahı hayvanat kanunun 9 uncu
maddesinin tadiline dair
kanun**

Kanun No. 1694

Kabul tarihi : 8/6/1930

Neşri tarihi : 17/6/1930

Madde 1— İslahı hayvanat hakkındaki 7 Haziran 1926 tarih ve 904 numaralı Kanunun 9 uncu maddesi berveçhi ati tadil olunmuştur :

(Hara, inekhane, nümune ağılları ve tecrübe istasyonları ve aygır depolarının mahalli tesisi ve bunlarda teksir edilecek damızlık hayvanatın ve aygır depolarında bulundurulacak aygırların adedile nevi ve ırk ve ecnasının ve ıslah ve teksir usulünün tayini ve kavanin ve talimatnamelerin ve olbaptaki bütçenin ihzari mahiyette tanziminde salâhiyettar olmak üzere iktisat vekilinin veya tevkil edeceği zatın riyaseti altında iktisat Vekâletince intihap edilecek 8 azadan mürekkep İslahı Hayvanat Komisyonu teşkil olunur).

Madde 2— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu Kanunun ahkâmını icraya iktisat, Maliye, Dahiliye, Adliye ve Millî Müdafaa Vekilleri memurdur.

**Yüksek Ziraat Mektebi talebesinin
çiftliklerde staj yapmaları
hakkında
kanun**

Kanıtılı No. 1695

Kabul tarihi : 8/6/1930

Neşri tarihi : 17/6/1930

Madde 1. —Talimatnamesine tevfikân Yüksek Ziraat Mektebine alınacak namzet talebeleri bir sene müddetle tensip edilecek çiftliklerde çalıştırmaya İktisat Vekâleti salâhiyettardır. Bu müddet zarfında namzet talebeye ilbas ve işçileri karşılığı olmak üzere Yüksek Ziraat Mektebi masraf tertibinden şehrî elli lirayı tecavüz etmemek şartile Vekâletçe takdir edilecek bir meblâğ verilir. Harcirahları da ayrıca aynı tertipten tesviye edilir.

Madde 2. —Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 —Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

**Türkiye Cümhuriyeti ile Danimarka Hükümeti
arasında mün'akit ikamet, ticaret ve
seyrisefain muahedenamesinin
tasdikına mütedair
kanun**

Kanun No. 1696

Kabul tarihi : 8/6/1930

Madde 1. Türkiye Cümhuriyeti ile Danimarka Hükümeti arasında 1930 senesi Mayısının otuz birinci günü Ankara da akit ve imza edilen ikamet, Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun ahkâmını icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

(Muahedename Resmî Gazetenin 1328 Numaralı nüshasında münderiçtir)

—————

Ziraat Bankası hakkındaki 19 mart 1340
tarih ve 444 numaralı
kanuna müzeyyel
kanun

Kanun No. 1697

Kabul tarihi : 8/6/1930

Neşri tarihi : 17/6/1930

Madde 1 — Ziraat Bankasının aslî sermayesi yüzmilyon liraya baliğ oluncaya kadar menafi hissesinin istifasına devam edilir. ihtiyat sermaye aslî sermayenin yüzde ellisini tecavüz edemez.

Madde 2 — 1 Haziran 1929 tarih ve 1470 numaralı Ziraî Kredi Kooperatifleri Kanununun 20 inci maddesi ahkâmı Ziraat Bankasına da teşmil edilmiştir.

Madde 3 —İkraz muamelelerinde Ziraat Bankasına teminat gösterilen gayri menkullerin ipotek muameleleri, Banka memurlarının tahrirî talebi üzerine, tapu idarelerince hiç bir harç ve resim, pul ve saireye tâbi olmaksızın, ibraz olunacak deyin ve tapu senetlerine müsteniden, takdir alınmayarak, derhal ifa ve tescil olunur.

Madde 4 — Ziraat Bankasının ipotekli alacağı vadesi hulûlünde ödenmezse, borçluya ve kefiline ve yahut bunların kanunî ikametgâhlarına, bankaca bir ihbarname tebliğ edilerek borcun ödenmesine davet olunur. ihbarnamenin

tebliğinden itibaren otuz gün içinde borç ödenmediği takdirde, ipotekli gayri menkul, ayrıca kıymet takdiri ve vaziyet merasimine tâbi olmaksızın, banka tarafından bir buçuk ay müddetle açık artırma suretile satılığa çıkarılır. Müddet bitince Bankaca talibine muvakkat ihalesi yapılır veya indelicap tefavvuz edilir ve medyuna bir ihbarname tebliğ olunarak 15 gün içinde borcunu ödemezse kat'î ihale yapılmak üzere keyfiyetin icraya tevdi edileceği bildirilir. Bu müddet te geçtikten sonra kat'î ihalenin icrasına karar vermek üzere evrak mahallî icra dairesine verilir.

İcra reisi üç gün içinde karar vermeğe mecburdur. Kat î ihale kararının sudurundan sonra borçluya bir gûna ihbar ve tebliğe lüzum olmaksızın ipotekli gayri menkulün talibi namına kayıt ve tescili için icra tarafından tapu idaresine müzekkere yazılır. Banka alacağını faiz ve masraf ile artırma bedelinden istifa eder.

Madde 5. — Bankaya rehin edilen hasılatı ziraiye, esham ve tahvilât ve sair menkullerin, rehin edildikleri zamandaki kıymetleri yüzde ondan fazla düşer veya borcun vadesi gelerek ödenmezse, borçluya veya kanunî ikametgâhına merhunun kıymetindeki noksanın ikmali veya borcun ödenmesi için bir haftadan on beş güne kadar olan müddetli bir ihbarname tebliğ olunur. Bu tebligat hükmünü borçlu ifa etmediği halde, Bankaca bir hüküm istihsaline ve icra dairesine müracaata mahal kalmaksızın, rehin edilmiş olan mallar piyasa rayicine göre satılarak bedelinden masrafile birlikte alacak istifa olunur.

Madde 6 — Ziraat Bankası tarafından veya Bankanın

İdare — 6

.....

kefaletile satın alınıp çiftçilere borçlandırılarak teslim olunan ziraat aletleri ve hayvanlar, borçluya teslimi tarihinden borcun tamamen ödenmesine kadar, bankaya rehin edilmiş hükmündedir. Bu gibi mallar, bedelleri ödeninceye kadar borçlu olan sahipleri tarafından başkalarına satılmayacağı gibi rehin de edilemez.

Bu hükme muhalif olarak üçüncü şahısların ellerine geçen alât ve hayvanat, banka tarafından mahallin en büyük mülkiye memuruna vaki olacak iş ar üzerine, Hükümetçe idareten istirdat ve Bankaya teslim olunur.

Madde 7—Bankaca lüzum görülen mahallerde, tecrübe mahiyetinde olmak üzere, muvakkaten seyyar ikraz ve tahsil ajanları ihdas edilebilir.

Madde 8. — 12 Mart 1332 tarihli Ziraat Bankası Kanunu ile 444 numaralı Kanunun bu Kanun hükmüne mugayir olan ahkâmı mülğadır.

Madde 9 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 10 — Bu Kanunun ahkâmını icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

**Muamele vergisi kanununun 3 üncü
maddesine zeyl yapılmasına dair
kanun**

Kanun No. 1698

Kabul tarihi : 8/6/1930

Neşri tarihi : 17/6/1930

Madde 1. 1039 Numaralı Muamele Vergisi Kanununun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar ilâve edilmiştir:

(Madde 1. —Her nevi buğday, arpa, mısır, çavdar, kaplıca, yulaf, darı, pirinç, nohut, fasulye, bakla ve sair hububat ve un ve kepek ile pamuk ipliği (ihraç dolayısıyla).

Madde 2 — Şeker (ithal dolayısıyla).

Madde 3 — Münhasıran el ile imal olunan kilim ve halıların nescinde kullanılmağa mahsus ilme, arış ve argaç iplikleri (imal dolayısıyla).

Madde 2. — Bu Kanun 1 Haziran 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

—

**Buharlı sefinelerin gümrük
resminden istisnasına dair
kanun**

Kanun No. 1699

Kabul tarihi : 8/6/1930

Neşri tarihi : 17/6/1930

Madde 1. — 20 Şubat 1340 tarih ve 418 numaralı Kanunun birinci maddesinde mezkûr muafiyet müddeti 1935 malî senesi nihayetine kadar temdit edilmiştir.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

—

**Dahiliye memurları
kanunu**

Kanun No. 1700

Kabul tarihi : 10/6/1930

Memurların derece ve sınıfları

Madde 1. — Dahiliye memurlarının derece ve sınıfları aşağıda gösterilmiştir :

Merkezde

Derece

- 1 Müsteşar
- 2 Teftiş Heyeti Reisi, Umum Müdürler, Vekâlet Hukuk
Müşaviri
- 3 Umum Müdür Muavinleri, Hukuk Müşavir Muavini
- 4 Şube Müdürleri
- 5 Şefler ve Memurlar
- 6 Kâtipler

Vilâyetlerde

Derece

- 1 Umumî Müfettişler
- 2 Valiler
- 3 Vali Muavinleri
- 4 Kaymakamlar, Mektupçular, Hukuk işleri Müdürleri ve Polis Müdürleri
- 5 Nüfus, İskân, Nahiye Müdürleri, Vilâyet Maiyet Memurları, Mektupçuluk kalemi Mümeyyizleri
- 6 Vilâyet Mektupçuluk Kalemi, İdare Heyeti ve Nüfus Başkâtipleri, iskân ve Evrak Memurları, Kaza Tahrirat Kâtipleri, Nüfus ve iskân Memurları
- 7 Nahiye Tahrirat Kâtipleri, Nahiye Nüfus Memurları, Kaza Tahrirat Kâtibi Refikleri ve Nüfus Kâtipleri

Bu listede dahil olmayan memurlar maaşlarının miktarına göre o maaşı alan memurlar derecesinde sayılırlar. Valilik ve Müfettişlik dört, Kaymakamlık, Mektupçuluk, Hukuk işleri Müdürlüğü, Polis Müdürlüğü, Vali Muavinlikleri ve beşinci derecedeki memurluklar üç sınıftır. Altıncı ve yedinci derece memurları bir sınıftır.

Valilik, Vali Muavinliği, Mektupçuluk, Hukuk işleri Müdürlüğü, Kaymakamlık, Polis Müdürlüğü ve Nahiye Müdürlüğü sınıfları mahallî olmayıp şahsidir.

Lüzum ve zaruret halinde Valiler ve Kaymakamlar kendi dereceleri maaşlarıyla Umum Müdürlüklerde ve Şube Müdürlüklerinde istihdam olunabilirler.

Namzetlik ve ehliyet şartları

Madde 2— İlk defa Dahiliye memurluğuna namzet olarak girebilmek için orta mektep mezunu bulunmak şarttır. Bu şartı haiz olanlardan müteaddit talip bulunduğu takdirde talipler arasında müsabaka yapılır.

Orta mektep mezunu bulunmadığı takdirde diğerlerinin müsabaka imtihanı ile alınması caizdir.

Namzetlik müddeti azamî bir senedir. Bu müddetin ikmalinde dairesi amirince ehliyeti tasdik edilenler katî surette memuriyete kabul olunurlar. Ehliyeti dairesi amirince tasdik edilmeyen namzetler Dâhiliyenin diğer dairesinde bir sene daha namzetlik geçirebilirler. Bu dairede dahi ehliyet göstermemiş bulunanlar artık memuriyete alınmazlar.

Mülkiye veya hukuk mekteplerinden mezun olanlar, namzetlik devrelerini birinci sınıf nahiye müdürlüklerinde, vekâlet veya vilâyet maiyyet memurluklarında veyahut bu dereclere muadil olmak üzere Vekâletin tensip edeceği mememurluklarda geçirirler.

Namzetlik müddeti zarfında namzetlere maaş Kanununun 20 inci maddesi mucibince ücret verilir.

Mülkiye ve Hukuk mekteplerinden mezun olup bir sene namzetlik geçirmiş bulunanlardan her sene müsabaka ile beş efendi Avrupa'ya staj için gönderilebilir ve bunlardan Dahiliye hizmetlerini ifa etmek üzere bir taahhütname alınır.

Madde 3 — Dahiliye memurluğu muayyen bir meslek olup bu meslekte dereceleri ihraz için aranılacak şartlar aşağıda gösterilmiştir.

Dördüncü veya daha yukarı derecelerdeki merkez ve vilâyet memurlarının mülkiye veya hukuk mekteplerinden mezun olmaları şarttır. Bu mezunlardan ikinci maddede zikredilen memurluklarda iki buçuk sene hizmet edenler dör

düncü derecenin üçüncü sınıf memurluklarına tayin edilebilirler. Mülkiye veya hukuk tahsillerini bitirdikten sonra ecnebi memleketlerde vekâletin kabul edeceği mektep veya darülfünunlarda tahsilini veya dairelerde stajını ikmal ile avdet edenler ikinci maddede yazılı memurluklarda namzetlik müddeti dahi dahil olduğu halde üç sene hizmet ve ehliyetlerini ispat ettikten sonra doğrudan doğruya dördüncü derecedeki memurlukların ikinci sınıfına tayin edilebilirler. Hukuk mezunlarının yedi senelik idadi veya lise tahsilini bitirmiş olmaları lâzımdır. Bu derecede tahsil görmüş olanlar bulunmadığı takdirde bu Kanunun neşrinden evvel bilimtihan ehliyetlerini ispat etmiş olanlar ile Vekâletçe açılacak kursu muvaffakiyetle bitirenler dördüncü derecedeki memurlukların üçüncü sınıfına tayin edilebilirler. Umumî Müfettişlik ile Valiliklere lüzum ve zaruret halinde bu şartları haiz olmayan münasip zatların ve Vekâlet Hukuk Müşavirliğine hariçten tensip edilecek mütehasssın tayinleri caizdir. Şu kadar ki bu suretle hariçten tayin olunanların hizmetleri dahiliye mesleğinde kıdem ve derece almaya bir esas teşkil etmeyip hizmetlerinden istiğna husulünde kendilerine iki aylık maaş nisbetinde ikramiye verilerek evvelki meslek veya vaziyetlerine irca olunurlar. Bu suretle hariçten alınanlar eğer bu hizmetlere muvazzaf memur iken alınmış iseler mensup oldukları dairelerce haklarında memurin Kanununun 85 inci maddesi mucibince ve memuriyeti ilga edilmiş memurlar gibi muamele olunur.

5, 6 ve 7 inci derecelere tayin ve terfi edilecek memurların orta mektep mezunu olmaları şarttır.

Madde 4.— Valiliğe, Vali Muavinliğine, Mektupçuluğa, Polis Müdürlüğüne ve Kaymakamlığa yerli olanlar tayin edilmezler. Diğer yerli daire reisleri lüzumunda tahvile tâbi tutulurlar.

İntihap ve tayin usulleri

Madde 5. Müsteşar, birinci ve ikinci sınıf valiler veya bu sınıflara terfi hakkını kazanmış ve evvelce valilik etmiş umum müdürler arasından vekâletin inhası üzerine müşterek kararname ve Reisicümhurun tasdikile ;

Umumî müfettişlerle valiler ; Dahiliye Vekâletinin inhası, İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reisicümhurun tasdikile ;

Teftiş Heyeti Reisi ve Umum Müdürler ve Vekâlet Hukuk Müşaviri ; Vekâletin inhası üzerine müşterek kararname ve Reisicümhurun tasdikile ;

Üçüncü ve dördüncü derecelerdeki memurlar : Müdürler encümeninin intihabı ve vekilin tasvibi üzerine müşterek kararname ve Reisicümhurun tasdikile ;

Beşinci ve altıncı derecelerdeki memurlardan merkezdekiler ; daireleri müdür veya umum müdürlerinin inhası üzerine vekâletçe ;

Vilâyet nüfus ve iskân müdürleri ; umum müdürlerinin inhası ve müdürler encümeninin karârile vekâletçe ;

Maiyyet memurları doğrudan doğruya vekâletçe ;

Vilâyetlerin diğer merkez memurlarıyla kaza daire âmirleri; vilâyetlerdeki daire âmirlerinin inhası üzerine vilâyetlerce ;

Nahiye müdürleri, vekâletin tasdikile vilâyetlerce;

Kazaların yedinci derece memurlarıyla nahiye memurları; dairesi âmirinin inhası üzerine kaymakamlıkça tayin olunurlar.

Kaymakamlıklarla tayin edilen memurların memuriyetleri vilâyetlerin tasdikile tamam olunur.

Müfettişler

Madde 6. Müfettişler, teftiş heyeti reisinin inhası ve Vekilin tasvibi üzerine müşterek kararname ve Reisicümhurun tasdikile tayin olunurlar.

Müfettişliğe bidayeten tayin olunanlar ilk altı ay zarfında evvelki memuriyetleri maaşı ile bir mülâzemet devresi geçirirler.

Bu müddetin içinde veya sonunda müfettişlikte kabiliyet ve kifayeti görülemiyenler evvelki derece ve sınıflarına iade olunurlar.

Madde 7 — Mülkiye Müfettişlerinin mesai ve istihdam tarzları bir nizamname ile tesbit olunur.

Madde 8 — Müfettişler lüzumu halinde Dâhiliyenin diğer memurluklarına nakil veya terfi suretile tayin oluna biliri er. Diğer memurlardan da kanunî ehliyeti haiz olanlar maaşlarının miktarına göre, müfettişliğe nakil veya terfi olunabilirler. Ancak müfettişliğe tayin edileceklerin mülkiye veya hukuk mekteplerinden mezun olmaları ve hukuktan mezun olanların yedi senelik idadi veyahut lise tahsilini bitirmiş olmakla beraber Kaymakamlıkta en az üç sene hizmet bulunmaları şarttır.

Terfi

Madde 9. — Bir derece içinde bir sınıftan yukarı sınıfa veya bir derecenin en yüksek sınıfından üst derecenin en küçük sınıfına terfi için bulunduğu sınıfta üç sene hizmet etmiş ve memurin Kanununun yirminci maddesi mucibince ehliyeti tasdik edilmiş olmak şarttır. Birinci sınıf Kaymakamlardan terfie hak kazananlar üçüncü derecedeki memurluklara ve dördüncü dereceye dahil olan mektupçularla hukuk işleri müdürleri ve polis müdürleri kendi sınıflarında muayyen müddeti ikmal ile terfie ehliyetleri tasdik idildikten sonra birinci sınıf Kaymakamlığa tayin edilebilirler

Madde 10— Bilgi ve görgülerini arttırmak için vekâletçe yabancı memleketlere gönderilen memurların oralarda bulundukları müddetler, kıdemlerinde hesap olunur.

Terfi ve nakil

Madde 11. —Bir derece veya sınıfta bulunan merkez ve mülhakat memurları lüzumu sabit olduğu takdirde, vekâletçe aynı derece ve sınıftaki diğer memuriyetlere tayin olunabilirler.

Madde 12. — Aynı şehir ve kasaba dahilinde aynı sınıf ve derecedeki memurların tebdillerinde bunları tayin eden makamlar serbesttirler.

Madde 13. —Merkez memurlarından birinci ve ikinci derecede bulunanlar ile valiler kaymakamlar ve zabıta âmirleri vekâletçe kat i zaruret üzerine tayinlerindeki usule tevfikân Vekâlet emrine alınabilirler.

İstifa ve mezuniyet

Madde 14. — İzni bitipte on beş gün içinde makbul mazereti olmaksızın işi başına dönmiyenler ve yahut mazeretini âmirine bildirmeden üç gün işini bırakanlar istifa etmiş sayılırlar.

Madde 15. — İzin memurun kanununda yazılı şartlara tâbidir. Bilgi ve görgülerini arttırmak üzere yabancı memleketlere gitmelerine vekâletçe müsaade edilen âlî mektep mezunlarına bir seneye kadar izin verilebilir, izin alan memurların gidip gelme müddetleri en uzak yerler için nihayet bir aydır. Aldığı izini bir ay içinde kullanmayan memurlar tekrar izin almağa mecburdurlar.

Madde 16 — Fevkalâde hallerde memurların vazifelerinden ayrılmalarında mahzur görüldüğü takdirde izinleri geri bırakılır ve izinde bulunanlar iş başına çağırılır.

Madde 17. — İstifa veya diğer bir daireye nakil suretile ayrılmış olan memurlardan tekrar dahiliye hizmetine girmeleri vekâletçe kabul olunanlar ancak ayrıldıkları zamandaki sınıf ve derecelerine muadil memuriyetlere tayin olunabilirler.

Müdürler encümeni

Madde 18. Müdürler encümeni müsteşarın riyaseti altında alfabe sırasile emniyet işleri umum müdürü, hukuk müşaviri, mahallî idareler ve nüfus işleri umum müdürleri ve teftiş heyeti reisi ile vilâyetler idaresi umum müdüründen tereküp eder.

Memurin şubesi müdürü bu encümenin raportörüdür.

Madde 19. — Müdürler encümeni Dahiliye memurlarının mesai ve faaliyetlerini, zatî hal ve vaziyetlerini tetkik ve tesbit eyler ve bu kanunla intihap hakkı kendisine verilmiş olan memurların intihap, terfi ve ehliyetlerinin tasdikile tahvil hususlarını tezekkür eder.

Encümenin kararları vekilin tasdiki ile tamam olur.

İnzibat cezaları

Madde 20. — Memurin kanununun 28, 29, 30, 31. 32 ve 33 üncü maddelerindeki ahvalden başka aşağıdaki hallerde şu cezalar verilir :

İHTAR — Zaruret olmadan merciini tecavüz etmek.

TEVBİH — Teftiş ve tahkikleri sebepsiz uzatmak, teftiş lâyhalarını ve tahkik fezlekelerini vaktinde gönderme

mek veya sebepsiz olarak tahkikatı noksan bırakmak, teftiş için gidilecek yeri işaa etmek.

Müfettişler tarafından tevdi edilen teftiş lâyhalarında ve sorulan suallere sebepsiz olarak bir hafta zarfında cevap vermemek. Bir meselenin evrakını kast olmaksızın zayi etmek, vazife icabını takdir ve ifada müsamaha göstermek,

MAAŞ KESİLMESİ — Bir aylık hesap kâğıtlarını diğer ayın on beşine kadar merciine göndermemek, eli işten çektirilen memurlar hakkında tahkikat bittikten sonra sebepsiz olarak en çok on beş gün zarfında fezlekesini ait olduğu makama vermemek, maiyetindeki memurlara karşı fena muamelede bulunmak ve resmî muamele ve kayıtlara muhalif iş'aratta bulunmak.

KIDEM TENZİLİ — İfasına mecbur olduğu tahkikatın safhalarını ifşa etmek.

SINIF TENZİLİ — Hesaplarını sene nihayetinde tamamiye kapatmamak, avans alıp bunu üç ay zarfında tesviye etmemek, âmirine vazife başında veya vazifeden dolayı her nerede olursa olsun hakaret etmek, vazife başında madunune yahut arkadaşlarına hakaret etmek, memur bulunduğu yerin ve mıntakanın haricine izinsiz gitmek, yahut vazife icabı gittiği takdirde mafevkini haberdar etmemek ve cemi ianat nizamnamesine mugayir harekette bulunmak.

Madde 21. —Evrak ziyayı ve vazife icabını takdir ve ifada müsamaha, Devlet ve efratça mazarratı mucip olmuş ise zararın derecesine göre memur hakkında inzibat cezaları en ağırına kadar tatbik edilmekle beraber kanunî tatbikat ta icra edilir.

Madde 22. Resmî muamelelerden dolayı âmirlerini alenen tenkit edenler tenkidin şekil, mahiyet ve tesiri derecesine göre maaş kesilmesi, kıdem tenzili cezalarından biri ile cezalandırılır.

Madde 23— İrtikâp ve irtişaları veya vazife ve memurluk haysiyet ve şerefine uymayan kötü itiyat ve halleri şayi olduğu ve bu ayrı ayrı iki müfettiş tarafından verilen raporlar ve muhtelif iki âmirin mahrem tezkiye varaklarıle teyyüt ettiği halde maddî ve kanunî kâfi deliller bulunamamasından haklarında takibat yapılamayan memurlar, vekâlet inzibat komisyonunun kararı ve vekilin tasdikile, meslekten çıkarılırlar.

Madde 24. — Vali veya kaymakamlarla nahiye müdürleri, emir veya nezaretlerine tâbi dairelerde, sui istimallerin ve alelûmum kanunsuz hareketlerin vukuundan mes'uldürler.

Bu gibi hallerin tekerrür ve tevalisi teftişler veya tahkikler neticesinde sabit olur ve vali ile kaymakam ve nahiye müdürünün onlara daha evvel vakıf olmadıkları veya vakıf oldukları halde salâhiyetleri dahilindeki teşebbüslere girişmedikleri anlaşılırsa haklarında vazifelerinde lâkaydî gösteren memurlar gibi muamele olunur.

Madde 25. — Dahiliye memurlarının sicilleri ile mahrem dosyalarının tesbit ve tanzimi usulleri, bir nizamname ile tayin olunur.

Vekâlet inzibat komisyonu

Madde 26. Vekâlet inzibat komisyonu, müsteşarın riyasetinde müdürler encümenini teşkil eden azadan terekküp eder,

İçtihadı hareket

Madde 27.—Kanun ve nizamnamelerde sarahat olmayan ve hakkında hususî emir bulunmayan mesailde mafevken istizan imkânı olmadığı takdirde vali, kaymakam ve nahiye müdürleri kendi içtihatları ile hareket ederler ve tedbir alırlar.

Meslek kursu

Madde 28. — Vekâlet, münasip gördüğü yerlerde, memurlar için meslek kursu açmağa ve bunların programını tanzime salâhiyettardır. Bu kurslara kabul edilecek memurların evsaf ve şeraiti bir nizamname ile tayin olunur. Kursu kabul edilen memurlara harcırah kararnamesine tevfikân harcırah ve yevmiye verilir.

Madde 29 — 9 Kânunuevvel 1 329 tarihli Dahiliye Nezareti teşkilâtına ait nizamname ve Dahiliye memurun nizamnamesi ile 2 Mayıs 1 329 tarihli polis ve 23 Teşrinisani 1331 tarihli cemi ianat nizamnamelerinin ve diğer kanunların bu Kanuna mugayir olan hükümleri mülğadır.

Madde 30 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 31 — Bu Kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

.....

Tütün İnhisarı
Kanunu

Kanun No. 1701

Kabul tarihi : 9/6/1930

Birinci kısım

Umumî hükümler

Madde 1. :

1. — Türkiye Cumhuriyeti dahilinde, halkın istihlâki için Tütün ve Tömbekiyi satın almak, işlemek, kıymak, sigara, sigar, enfiye, ağız ve pipo tütünü yapmak ;

2. —Bu tütün ve tömbeki ve sigara ve sigar ve enfiye ve ağız ve pipo tütününü alâmeti farikalı ve bandrollü ve etiketli kutulara ve paketlere koymak ;

3.—Ecnebi memleketlerden yaprak sigarası (puro) ve kıyılmış tütün, yapılmış sigara (sigaret), enfiye, ağız ve pipo tütünlerini ve tömbeki ve sigara kâğıdı getirtmek ;

4.—Yukarıdaki üç fıkrada sayılı maddeleri memleket dahilinde satmak ;

Devletin inhisarı altındadır.

İdare - 7

.....

Madde 2 — İnhisar idaresi birinci maddede sayılı tütün, sigara, enfiye ve sair mevadî işlenmiş olsun olmasın ecnebi memleketlere de satabilir. Hususî sigara fabrikaları tesisile imal edilecek sigaraların harice satılmasına müsaade itasına ve lâzım gelen şeraitin tayinine Maliye Vekili mezundur.

Madde 3 — Tütün kullananlar şahsî ihtiyaçları için inhisar idaresinin sattığı tütünden ve sigara kâğıdından el ile sigara yapabilirler. Fakat velevki şahsî ihtiyaç için tütün kıyılması yasaktır.

Madde 4 — Ecnebi memleketlerden gelen yolcular en çok elli adet sigara yahut yüz gram tömbekiye veya yirmi tane puro sigarasını veya elli gram pipo veya ağız tütününü veya bu miktar enfiyeyi, hiç bir resim vermeğe mecbur olmaksızın, beraberlerinde bulundurup memlekete ithal edebilirler.

Fakat yolcuların yanındaki sigara ve emsali eğer bu miktardan fazla ise bu fazlalık yolcu tarafından beyan edilmek şartile bunun en çok bir kiloya kadar olan miktarı gümrük resminden maada kiloda on lira inhisar resmi mu kabilinde sahibi tarafından memlekete ithal olunabilir.

Böyle bir fazlalık bulunduğu beyan edilmezse veya sorulduğu halde mevcudiyeti inkâr edilir veya gizlenirse kaçak ahkâmı tatbik olunur.

Madde 5. — Ecnebi memleketlerine çıkarmak için yaprak tütün ticareti yapmak serbesttir. Yalnız böyle ecnebi memlekete çıkarmak maksadile elde edilecek tütünlerin satın alışını, memleket içinde bir yerden diğer yere nakledilişi-

ni, mağaza ve depolara konuşunu, gemilere yüklenilişini ve nihayet ecnebi memleketlere çıkarılışını, inhisar idaresi kontrolü altında bulundurmak hakkını haizdir.

Madde 6 — Kontrol cüzdanı bulunan çiftçi ile inhisar İdaresinde kayıtlı tütün tüccarından başka hiç bir kimse elinde yaprak tütün bulunduramaz. Keza hiç bir kimse dördüncü madde hükmü müstesna olmak üzere birinci maddede sayılan ve fakat inhisar idaresinin bandrolünü ve alâmeti farikasını taşımayan şeyleri elinde bulunduramaz.

İnhisar idaresinin bandrolünü ve alâmeti farikasını taşımayan birinci maddede sayılı şeyler bir yerden diğer yere nakil ve imrar dahi edilemez. Birinci fıkrada da muharrer yaprak tütünler kanunla müstesna tutulan yerlerden başka bir yere mutlaka (nakliye) denilen ruhsat tezkeresile naklolunabilir.

Madde 7 — Bu Kanunun hükümleri nikotinli olup tütün gibi kullanılabilecek olan bütün otlarla yerli tömbekisi hakkında da tatbik olunur.

Madde 8 — Memlekete beyaz kopya kâğıdı ve defterleri getirmek ve bunların ticaretini yapmak yasaktır, inhisar idaresinden başka, memlekete sigara kâğıdı kap ve sigara kâğıdı kutusu ve etiketi getirmek ve bunları yapmak ve basmak dahi yasaktır.

İkinci kısım

Tütün ziraati

1—Tütün ziraati yasak olan yerler

Madde 9. Bu Kanuna merbut (1) numaralı cetvelde isimleri sayılan vilâyetlerde kısmen veya kamilen tütün ziraati yasaktır. Fakat icabında yasak olan yerlerin bazılarında Maliye Vekâletile iktisat Vekâletinin müştereken tertip edecekleri listeye göre Heyeti Vekile kararile tütün ziraatine müsaade olunabilir. Yasak olan yerlerde iktisat Vekâleti ve inhisar idaresi berayı tecrübe tütün ektirebilirler.

Madde 10. Bu Kanunun neşrinden üç sene nihayetinde tütünün hangi yerlerde ekilip ekilmiyeceğini kat'î olarak tesbiti için gerek İnhisar idaresinin ve gerekse İktisat Vekâletinin şimdiden tecrübe yapmaları mecburidir.

2—Fidelikler

Madde 11 — Tütün fidesi yetiştirenler ektikleri fidelerin miktar ve mahalli hakkında tâbi oldukları ihtiyar meclislerine ve onlarda inhisar idaresine malûmat vermeğe mecburdurlar.

Yunan sarısı denilen tohumların ekilmesi ve bunlardan fide yetiştirilmesi yasaktır.

3—Tütün ziraatinin nasıl ve kimler tarafından yapılacağı

Madde 12. — Tütün ziraatı yapan kimse, İnhisar idaresinin ihtiyar meclislerinde bulunduracağı beyannameyi doldurmakla mükelleftir. Bu beyannameler fidelerin tarlalara dikildiğinden nihayet on beş gün zarfında ihtiyar meclisleri tarafından tasdik edilir ve İnhisar idaresine teslim olunur. Aynı köy içinde bir kaç tarlada tütün eken kimsenin bir beyanname vermesi kâfidir. Beyanname kanunen şahsî ehliyeti haiz olanlar tarafından verilir.

Madde 13. — Her çiftçi için hazırlanan kontrol cüzdanları beyannamelerin tevdiinden nihayet on beş gün zarfında inhisar idaresince ihtiyar meclislerine verilir.

Madde 14. — Aşağıda yazılı olan yerlerde tütün ekilmez :

1. — Mesken harimleri ;
2. — Muhtelif mahallerde olduğu halde mecmuu yarım dönüme balığ olmayan yerler.

Madde 15. —

1. — Hükümet memurları, hâkimler ve tütün inhisar idaresi memurları tütün ekmekten büsbütün memnudur.

2.—Tütün ziraatı yapanlardan, mahsullerini kaçağa sarfettiklerinden dolayı iki defa mahkûm olanlar, iki sene müddetle tütün zerinden memnudur.

Memnuiyet hilâfına tütün dikerlerse diktikleri tütün sökölür. Sahibi sökmezse ihtiyar olunacak masraf tütünü dikenlere ait olmak üzere İnhisar idaresi söktürür.

Madde 16. —Tütün ziraatı kontrol cüzdanı başka bir kimseye devrolunabilir. Fakat bunun sahibi ve devir alan, müsterek bir arzuhal ile İnhisar İdaresinden ruhsat almak mecburiyetindedir.

Madde 17. — Tütün dikilen tarlalarda tütünler arasında başka hiç bir şey ekilemez.

Madde 18. — Çiftçi mahsulünü toplar toplamaz, tarlada kalacak köklerin tohumluk için lâzım olan miktarından maadasını yedi gün zarfında, ve tohumluk için bıraktıklarını, tohumu alır almaz, sökmeğe mecburdur.

Aksi takdirde bu iş, masarifi çiftçiye ait olmak üzere, İnhisar idaresi tarafından usulü dairesinde icra ettirilir

Tütün yağı istihsalı için tütün tohumlarından istifade edilecek bazı mevakide köklerin imhası için bir mehil vermeğe Maliye Vekili mezundur.

Filizlerin toplanması yasaktır.

Üçüncü kısım

Mahsulün talimini muamelesi

1—Tahmine memur olanlar ve itiraz heyeti

Madde 19. —Tütün mahsulü, tarlada İnhisar İdaresinin her sene ilân edeceği müddet içinde, o mahsulün bulunduğu mahal köy kanununun cari olduğu yerlerden ise, ihtiyar meclisleri tarafından tahmin edilir ve tahmin edilen miktar çiftçinin kontrol cüzdanına yazılır. Bu muamele şehir ve kasabalarda, belediye meclisi tarafından müntahap üç kişilik vukuf erbabından mürekkep, mahallî ziraatinin vüs'atine göre müteaddit, heyetler tarafından yapılır. Tahrir neticesinde ihtiyar meclisi ve erbabı vukuf heyetleri tarafından tutulacak defterler inhisar idaresine tevdi olunur.

Madde 20. — İnhisar İdaresi yazılan miktarın hakikata mutabık olup olmadığını tetkik eder. Hakikata mutabık

değilse itiraz ederek keyfiyetin tetkiki için itiraz heyetinin teşkilini, mahallin en büyük mülkiye memurundan ister.

İtiraz heyetinin teşekkülünü istemek çiftçinin de hakkıdır.

Madde 21. —İtiraz heyeti aşağıda yazılı zatlerden terekkep eder :

1.— İnhişar İdaresinden bir memur ;

2.—Ziraat memuru, bulunmadığı yerde ziraat veya ticaret odalarından ve bunların da olmadığı yerlerde belediyelerden muntahap ve tütün işlerinden anlayan bir zat ;

3.— Köy ihtiyar meclisi tarafından seçilen ve tütün ziraatı ile meşgul bulunan veya bulunmuş olan bir çiftçi.

Bu heyetin vereceği kararlar kat'îdir.

İtiraz heyetine verilecek yevmiyeler inhisar idaresi tarafından tesviye olunur ve bilâhare haksız çıkan tarafa tazmin ettirilir, itiraz çiftçi tarafından vaki olursa ve neticede de çiftçi haksız çıkarsa heyetin masrafını o çiftçinin tazmin eylemesi mecburidir.

2—Yaprakların toplanması ve denklenmesi

Madde 22.— Çiftçi topladığı tütünlerini çardak yaptığı yere veya köyündeki kurutma yerine şerbetçe nakleder. İtiraz vuku bulmuş ve itiraz heyeti de gelmişse, miktarı tayin için, gerek tarlada ve gerekse sergi ve askıda bulunan mahsulün hepsini bu heyete göstermeğe mecburdur.

Madde 23.— Uzun bir zaman için uzaklaşacak ve ziraat beyannamesile üzerine aldığı işi başaramayacak olan çiftçi, inhisar idaresine müracaatla, mes ul vekil göstermek mecburiyetindedir.

Madde 24 — Kurutulmuş tütünlerin aynı köy veya kasabadaki yerlere nakli serbesttir.

Madde 25.— Çiftçi yetiştirdiği mahsulü denk yaparken kırıntı, son ve çürük olanlarını ayrı denk yapmağa mecburdur.

Madde 26.—Tarladaki mahsulünün tamamen veya kısmen telef ve zayi olduğunu gören çiftçi keyfiyeti beş gün içinde ve tahriren inhisar idaresine haber verir. Yapılacak tahkikat neticesinde telef ve ziyan tahakkuk ederse tanzim olunacak zabıt varakası üzerine kontrol cüzdanındaki zimmeti tashih olunur ve bozulan ve kullanmağa salih olmayan tütünler usulü dairesinde imha edilir. Çiftçi noksanın sirkat olduğunu iddia ederse bu iddiası zabıtaca icra edilecek tahkikat ile sabit olduğu takdirde sirkat olunan miktar zimmetinden, cüzdandaki miktardan tenzil olunur. Seylâp ve dolu gibi afetler vukuunda İnhisar idaresi çiftçinin müracaatlarına hacet kalmaksızın doğrudan doğruya keyfiyeti tahkik ederek hasarın miktarını cüzdanlardan tenzil eder.

3—Yaprakların tartılması

Madde 27.—Tütün mahsulü askıda, istifte veya denk halinde çiftçinin kurutma mahallinde veya ev ve yahut inhisar İdaresi depolarında ihtiyar meclisleri tarafından tartılıp kontrol cüzdanına miktarı yazılır. İnhisar idaresi kontrol memurunun yazılan bu miktarı, isterse, kontrole hakkı vardır. Bu kontrol esnasında evvelce yapılan tahmine nazaran noksanlık görülürse o noksanlıktan dolayı çiftçi mesul tutulur. Ancak bu noksanın kaçakçılıktan ileri gelmediği inhisar idaresince anlaşıldığı takdirde yüzde beşe kadar olan miktarını nazarı dikkate alıp almamakta İnhisar idaresi muhtardır. Fazlalıktan dolayı çiftçi mesul tutulmaz.

Dördüncü kısım

1— Tütünlerin ambara nakli

Madde 28. — Satılmış veya ambarlama müddeti gelmiş olan tütünler naklolunacak bir hale gelince inhisar dairesi tarafından verilecek nakliye tezkerelerde ambarlara naklolunur.

Tütünlerin ambarlara nakli için işbu kanuna merbut 2 numaralı cetvel mucibince her mıntaka hakkında müddetler tayin olunmuştur. Çiftçi bu müddetler içinde bütün mahsulünü inhisar idaresinin göstereceği ambarlara nakil ve teslim etmek mecburiyetindedir, inhisar İdaresi de ambarlarını tütünlerin iyice muhafazasını temin edecek surette tesis etmeğe mecbur ve ambarların fena bir halde bulundurulmasından doğacak tütün ziyanından dolayı mesuldür. Şu kadar ki gerek yangın ve gerek sair mücbir sebeplerden doğan ziyanlardan ve ambara teslim sırasında tütünlerin zaten fena bir halde bulunmasından ileri gelen zarardan dolayı idare hiç bir mes'uliyet kabul etmez.

Madde 29. —En çok on saatlik mesafede idarenin bir ambarı bulunmadığı ve çiftçi dahi kendi köyünde veya civar bir köyde mahfuz ambar gösterebildiği takdirde anahtarlarından biri İdarede kalmak şartile mahsulün müstesna olarak bu ambara konmasına müsaade olunabiir. Bundan başka çiftçi malını İnhisar idaresinin malûmat ve muvafakati altında doğrudan doğruya tüccar ambarlarının parmaklıkla ayrılacak mahalline koyabilir.

.....

Tütünlerin ambara kimler tarafından teslim olunabileceği ve İdareye ne suretle beyanname verileceği ve mukabilinde ne gibi vesika alınacağı ve bunların nümuneleri ve tütünlerin tüccar ambarına ne gibi şerait altında indirilebileceği ayrı bir tarifname ile gösterilecektir.

2— Tütünlerin tartılıp muayenesi

Madde 30. — Tütün denkləri ambara gelir gelmez evvel emirde çiftçinin kontrol cüzdanına zimmet gösterilmiş olan tütün miktarını tetkik etmek lâzımdır. Bundan sonra denkler tartılır ve zimmetin tamamen teslim edilip edilmediği kontrol edilir. Bu hesaplar bittikten sonra tütünler üzerinde devir muamelesi tamamlanır.

Madde 31. — Çiftçinin kontrol cüzdanında zimmet kaydolan tütünler tamamen veya kısmen ambara getirilmezse askıdaki vezin miktarından % 3 fire indirildikten sonra hesap neticesinde meydana çıkan zimmet noksanı kaçığa sarfolunmuş sayılır.

Madde 32. — Ambara getirilen tütünlerin miktarı kilo itibarile tamam olmakla beraber denklere yabancı maddeler ve sürpüntü ve filizler sokulduğu anlaşılırsa bu bapta bir zabıt varakası yapılır ve çiftçinin zimmeti konan miktar nisbetinde ipka olunur. Çiftçi bu zabıt varakasına, bu varakanın kendisine veya köyünün muhtarına tebliği tarihinden itibaren bir hafta zarfında itiraz edebilir, itirazlar 2 1 inci maddede zikredilen itiraz komisyonu tarafından tetkik olunur ve yukarıda zikrolunan yabancı maddeler ve süprüntü ve filizler tütün denklerinden çıkartılarak inhisar idaresinin iddiası varit görüldüğü takdirde usulü dairesinde imha olunur.

Madde 33. —Tütün çiftçileri tütünlerini inhisar idaresi ambarlarında iki sene için depo edebilirler. Denklerin ambara girdiği tarihten itibaren ilk altı ay için ambar kirası alınmaz.

Bu müddet geçtikten sonra her yedi gün veya haftanın bir kısmı için denk başına altmış para ambar ücreti alınır. Çiftçi her 6 ayın nihayetinde bu ücreti ödemek mecburiyetindedir. İnhisar İdaresinin ambarları müsait olduğu ve çiftçilerin tütün denklerinden yer arttığı takdirde mallarını bu ambarlara koyacak olan veya çiftçiden satın alıp üzerine transfer muamelesi icra edilen tüccar tütünlerinin ambara koydukları veya devir muamelesi yapıldığı tarihten itibaren denk halinde olanlardan yedi gün ve küsuru için yüz para ambar ücreti alınır.

Madde 34. —İki sene müddet idare ambarlarında kalan tütünleri İnhisar İdaresi resen ve usulü dairesinde açık arttırma ile satabilir.

Şu kadar ki daha evvel tütün sahibine tütünleri kendi tarafından satması için on beş gün mühletli bir ihbarname gönderilir, dütün sahibinin ikametgâhı meçhul ise o yerdeki noter vasıtası ile ilânat yapılır. Arttırma bedelinden idarenin ihtiyar ettiği bütün masraflar, idarece tütün sahibine verilmiş avanslar ve ambar kiralari ve varsa karar ve hüküm altına alınmış para cezaları indirildikten sonra fazla kalırsa çiftçiye veya onun kanunî mümessiline verilir.

Madde 35. — Müzayedede talibi çıkmayan tütünün daha bir sene ambarda kalmasını sahibi tahriren isteyebilirse de ambar kirası borçlarını ve üçüncü seneye ait ücreti peşin vermesi lâzımdır

Böyle bir mühlet istenmediği veya üçüncü sene nihayetinde de tütünün asla müşterisi çıkmadığı takdirde usulü dairesinde imhası lâzımgelir.

Madde 36. — Gerek resmî arttırmayı yapan memurun ve gerek tütünleri imha eden heyetin zabıt varakaları inhisar idareleri için tütün sahiplerine karşı kat'î ibra senedi makamına kaim olup vaktile yerilmiş olan ambar ilmühaberi hükümden sakıt olur.

Arttırma bedeli idare matlûbunun istifasına kifayet etmediği takdirde tütünü ambara terkeden kimseden talep hakkı mahfuzdur.

Beşinci kısım

Tütün alım ve satımı

Madde 37. — Çiftçi mahsulünü aşağıda yazılı muamelen ikmal eylemek şartile, tüccar namına devrini ve terhinini istiyebilir :

1. —Bu devir muamelesi mutlaka satan ve alan tarafından verilecek alım ve satım beyannameleri üzerine icra olunur.

2. —Devir muamelesi yapılmazdan evvel tütünü satan, İnhisar idaresine borçlu olduğu avans akçesini, ambar kiralırım infaz edilecek para cezalarını ve bu kanunun tatbikından dolayı İnhisar idaresinin tütün sahibi hesabına sarfettiği mebalîği tediye eder. Eğer devir muamelesi tütünlerin ambara nakli esnasında isteniliyorsa tütünler ancak kanunî muamelelerin ifası için lâzım olan müddet zarfında ambarda alıkonur.

3. —Bir veya daha ziyade tütün sahipleri tütünlerini rehnetmek üzere istikraz ettiklerinde ikraz mukavelesi inhi

.....

sar İdaresine ibraz olunur ve terhin keyfiyeti deftere ve tütün sahibinin elindeki cüzdana kaydolunur, inhisar idaresi bu hususta yedi adil hükmündedir, ileride tütünün noksan çıkması gibi ahvalde mesuliyet tütün sahibine aittir, istikraz için yapılan transferlerde dahi bu hüküm caridir.

İnhisar idaresine ait olup ikinci fıkrada yazılan alacaklar mürtebine karşı rüçhan hakkını haizdir.

Altıncı kısım

I— Tüccar depoları

Tütün tüccarlarının tâbi oldukları muameleler

Madde 38. — Bundan evvelki maddede yazıl şartlar altında çiftçi satım beyannamesi verince, tüccar da idareye tütünlerin satın alındığını gösteren bir alım beyannamesi verir ve devir muamelesi bunun üzerine icra olunur. Tüccar satın aldığı tütünü mutlaka ecnebi memleketlere göndermek için alır veya bu maksatla başka bir tüccara satar. Bu tütünlerin memleket içinde harcanması yasaktır. Ne isim ve şekilde olursa olsun bu suretle harcanan tütün kaçığa gitmiş sayılır. Bundan başka tüccar kendisine zimmet kaydedilen tütünden aşağıdaki maddede yazılı fire indirildikten sonra eksik çıkan miktarın her kilo veya küsuru için üç lira hafif para cezası ödemeğe mecburdur.

Madde 39. — Tüccar satın aldığı tütünü masarifi kendisine ait olarak sahibi veya kiracısı bulunduğu depolara kor

ve bu depolar inhisar idaresinin kontrolü altında bulundurulur.

Depoların inhisar idaresince kabul edilebilecek vaziyette olması lâzımdır. Tüccarın işini teshil etmek üzere inhisar idaresi tarafından tayin edilecek memurun maaşı inhisar idaresine aittir.

İnhisar İdaresinin memurları her vakit depolara girip tütünleri teftiş edebilirler. Depo ruhsatnamelerinin şekli, depoların evsafı, depoların nasıl ve ne zaman açılıp kapanacağı, kontrolün ne şekilde cari olacağı nizamname ile tesbit olunur.

Madde 40. — Tüccar kendi deposunda lüzum göreceği tütün işletme işlerini yapmakta tamamen serbesttir.

Buna mukabil muhafazaya ve kontrole müteallik işlerde inhisar idaresinin tebligatına ve talimatnamesine muvafık surette hareket etmeğe mecburdur. Tüccar her deposu için, giren çıkan tütünleri kayda mahsus ayrı bir defter tutar ve depo mevcudunun kolaylıkla tahkik ve muayene edilebilmesi için, bu deftere kayitlerini günü gününe geçirir. Tüccarlar her sene nihayetinden üç ay evvel ambarlarında mevcut tütünlerin miktarı hakkında bir beyanname vermeğe mecburdurlar, inhisar idaresince lüzum görüldüğü takdirde bu beyannameler üzerine yapılacak vezinde noksan görülürse 38 inci madde mucibince muamele yapılır.

Madde 41. inhisar idaresi 33 üncü maddede yazılı şerait altında tüccarın çiftçiden satın aldığı tütünlerin kendi ambarlarında bırakılmasına müsaade edebilir.

2— Tütün ve işletme fireleri

Madde 42. Ambar işletme fireleri işbu kanuna merbut üç numaralı cetvelde gösterilmiştir. Fireler mıntakasına göre cetveldeki miktar üzerinden indirilir.

Karadan bir yerden diğer bir yere tren veya deve ile gönderilen tütünlerden yüzde bir ve hayvan ve kamyon ile gönderilenlerden yüzde bir buçuk yol firesi indirilir, işlenmiş ve fermantasyon geçirmiş tütünlerin firesi yüzde elli eksik hesap olunur.

Denizden ecnebi memleketlerine gönderilecek veya bu memleketlerden iade edilecek tütünlerde en çok yüzde üç ve dahilde bir sahilden diğer sahile gönderilen tütünlerde yüzde bir fire kabul olunur.

Bu maddedeki fireler çiftçiye ait tütünler hakkında da tatbik olunur.

Madde 43.—Tüccar tütünlerinin işletilmesinden hasıl olan süprüntü ve kırıntılar tartılır ve masarifi kendisine ait olmak üzere usulü dairesinde imha edilerek zimmetinden indirilir.

Madde 44. — Tüccar depolarında tüccara zimmet yazılan tütünler, ecnebi memlekete çıkarıldığı 4 7 inci madde mucibince ispat edilinceye kadar tamamen o tüccarın mesuliyeti altındadır. Şayet tüccar malını başka bir ihracat tüccarına satmış ve alıcı üzerine devir muamelesi de yapılmış ise bu mesuliyet alıcı tüccar üzerine intikal eder.

Aynı şehir ve kasaba dahilinde tacire ait bir depodan diğerine nakilde nakliye tezkeresi almağa ihtiyaç yoksa da tacirin inhisar idaresine haber vermesi ve inhisar idaresinin memuru olmaksızın nakletmemesi mecburidir.

.....

Bir şehir ve kasabadan diğer bir şehir ve kasabaya veya ecnebi memlekete nakledilmek için, inhisar idaresinden, mutlaka nakliye tezkeresi almak lâzımdır.

Madde 45. — Nakliye tezkeresi almak için tüccar veya çiftçi inhisar idaresine müracaat eder.

Madde 46. — Bir şehir ve kasabadan diğer şehir ve kasabaya naklolunan tütünlerin gönderildiği yerlerdeki depoya teslim olunduğunu inhisar İdaresinin salâhiyettar mamuru nakliye tezkeresi üzerinde tasdik eder ve bu tezkere en çok kırk beş gün içinde geri getirilir. Tezkere bu müddet içinde getirilmez ve inhisar idaresinin yapacağı tahkikat üzerine tütünlerin vusul bulduğu sabit olmazsa depodan çıkan tütünler kaçığa gitmiş sayılır.

Madde 47.— Denizden ecnebi memleketlere gönderilecek tütünler inhisar İdarsile gümrük memurlarının nezareti altında gemilere yükletilir. Tüccar tütünlerin gemiye yükletildiğini gösteren ve inhisar ve gümrük memurlarile geminin kaptan veya acentesi taraflarından tasdik edilen vesikayı tütünlerin yükletilmesi tarihinden itibaren en çok on beş gün içinde inhisar idaresine getirip teslim etmeğe mecburdur. Bu vesikayı teslim etmesi üzerine vesikada yazılı miktar zimmetten tenzil olunur.

Karadan ecnebi memleketlere gönderilecek tütünlerin hududu geçtiğini hudut gümrük memuruna tasdik ettirmek lâzımdır. Bundan başka tütünlerin gönderildiği yere vasıl olduğunu ispat için Türkiye konsolosu ve olmayan yerlerde mahallî ticaret odası tarafından tasdik edilmiş bir şehadetnamenin tütünlerin huduttan geçtiği tarihten itibaren en çok

doksan bir gün içinde inhisar idaresine teslim olunması lâzımdır. Bu müddetler geçtiği halde vesika ve şahadetnameler inhisar idaresine getirilmezse depodan çıkarılan tütünler kaçığa gitmiş sayılır.

Madde 48.— Bir şehir ve kasabadan diğerine naklolunan ve depolara konan tütün denkləri ilk çıktığı depoda tartılıp kiloları ve nere mahsulü olduğu her dengin üzerine ve nakliye tezkeresine yazılmış bulunduğu takdirde, bunların geldiğı yerde ikinci defa tartılması, ya idarece bir şüphe veya tütün denklarının tartısı hakkında idareden resmen bir sual vukuuna veya sahibinin talebine bağılıdır. Böyle bir sebep yok ise mahallinin gösterdiği miktar tüccara aynen zimmet kaydolunur.

Madde 49. — Tüccar tarafından çiftçiden satın alımda dahili memlekette bir yerden diğer mahalle veyahut ta memaliki ecnebiyeye gönderilecek tütün nümuneleri için mahallî inhisar idarelerinden bir nakliye tezkeresi almak kâfidir. Gönderilecek tütün nümunelerinin miktarı asgarî bir ve azamî beş kilodan fazla olamaz. Nümuneler postahanelere muntazam paket halinde tevdi edilir. Nakliye tezkeresi ve paketlerin üzerinde inhisar idaresinin resmi mühürü olduğu postahanelerde görüldüğünde başka bir muameleye lüzum kalmaksızın mahalline irsali mecburidir.

Yedinci kısım

Tütün ve inhisara tâbi diğer maddelerin dükânları ve satıcıları

Madde 50 — Kanunun birinci maddesile inhisar altında olup idarenin işlediği tütün ve sair maddelerin perakende satışı idarenin tesis ettiği veya açılmasına ruhsat verdiği dükânlarda yapılır ve icabında seyyar satıcılara da perakende satış hakkı verilir.

Hiç bir kimse inhisara tâbi şeyleri idarenin göstereceği tarife fiyatından fazlasına satamaz.

Madde 51.— Dükânlılara ve seyyar satıcılara aşağıda miktarı tayin olunan harç mukabilinde satış tezkeresi verilir •

Birinci sınıf : Senevi 20, altı aylığı 10 liradır.

ikinci sınıf : Senevi 15, altı aylığı 7,5 liradır.

Üçüncü sınıf : Senevi 10, altı aylığı 5 liradır.

Dördüncü sınıf : Senevi 5, altı aylığı 2,5 liradır.

Beşinci sınıf : Senevi 2, altı aylığı 1 liradır.

Sınıf taksimatı mevki ve satış miktarı nazarı itibare alınarak icra olunur.

Sınıf taksimatı mevki ve satış miktarı nazarı itibare alınarak icar olunur.

Madde 52. — Bu Kanun mucibince inhisara tâbi mevadın dükânları ve satıcıları İnhisar İdaresinin teftiş ve murakabesi altındadır.

Madde 53. — Dükânlılar ve satıcılar İnhisar İdaresinin işlettiği inhisar maddelerini mntakaları dahilinde ida

renin göstereceği depolardan tedarik etmeğe mecburdurlar. Bu maddeler üzerinde ve kendi aralarında alım ve satım yapamazlar, değıştirimezler ve birbirlerinden ödünç almak ve vermek yolunda tasarrufta bulunamazlar.

Madde 54. —Dükkâncılardan ve satıcılardan, mücerret birinci maddede sayılı inhisar eşyalarını sattıklarından dolayı kazanç vergisi alınmaz.

Fakat bu eşya ile beraber inhisara tâbi olmayan başka şeyler de satılıyorsa ancak bunlardan dolayı kazanç vergisine tâbi olurlar.

Sekizinci kısır

Cezaya müteallik hükümler

Madde 55.— Memnu mıntakalarda ekilen tütünler şöşeylerde satıyorlarsa ancak bunlardan dolayı kazanç vergisine tâbi olurlar.

Madde 56.— 12 inci madde mucibince beyanname vermeyen çiftçilerle verilen beyannameleri inhisar idaresine teslim etmeyen ihtiyar meclislerinden beş liradan on liraya kadar hafif para cezası alınır.

Madde 57.— 14 üncü maddenin hilâfında hareket edenlerin ettikleri beher dönüm veya küsurundan iki buçuk lira hafif para cezası alınır ve mevcut tütünleri verilecek olan kontrol cüzdanına zimmet kaydolunur.

Madde 58.— 17 inci madde hilâfına tütünlerin arasına başka nebatlar ekenler ve muayyen müddet içinde tarladaki tütün köklerini sökmeyenler ve tütün yapraklarını 22 inci maddede gösterilen yerlerden başka bir yerde kurutan

ve işleyen çiftçilerden beş liradan elli liraya kadar hafif para cesası alınır.

Madde 59. —İnhisar kontrol memuruna ve yahut itiraz heyetlerine, kontrol cüzdanı mevcut olduğu halde, sergide ve askıdaki tütünlerini göstermek istemeyenlerden, tutulacak zabıt varakası üzerine, beş liradan elli liraya kadar hafif para cazası alınır.

Madde 60. — İşbu kanunun altıncı maddesi hükmüne muhalif olarak elinde tütün bulunduranlardan her bir kilo veya kilo küsuratından beş lira hafif para cezası alınır ve tütünler zaptolunur.

Keza kanunun her hangi maddesinde kaçak hükmünde tutulacağı veya kaçğa harcanmış addolunacağı yolunda tavsif olunan fiiller hakkında da aynı suretle muamele olunur.

Madde 61. — 28 inci madde mucibince muayyen müddetler içinde mahsulünü ambara nakil ve teslim etmeyenlerden ve kontrol cüzdanında yazılı mahsulün miktarile ambara nakil ve teslim edilen miktar arasında eksigi meydana çıkanlardan her bir kilo veya küsuru için iki buçuk lira hafif para cezası alınır, eksik çıkan tütünler meydana çıkarsa zaptedilir. Şu kadar ki çiftçi muayyen müddetin hululünden en aşağı üç gün evvel inhisar idaresine müracaatla tütünleri ambara vaktinde teslim edilmeyeceğini köy ihtiyar meclisinin ilmühaberde tasdik edilmiş maddi bir sebebe binaen ihbar ederse vuku bulacak gecikmeden dolayı para cezası alınmaz.

Bir de çiftçi muayyen müddetin sonundan itibaren nihayet on beş gün içinde eksik tütünleri getirtir ve ambara teslim ederse her bir kilo veya küsuru için 1 0 kuruş hafif para cezası alınır. Kanunî takibat her halde bu on beş günün geçmesinden sonra başlar.

.....

Madde 62. — Muayyen müddet içinde ve nakliye tezkeresi olmadan inhisar ambarları hudut ve istikameti dahilinde tütün nakledenlerden, naklolunan tütünler kontrol cüzdanında yazılı miktara mutabık olduğu takdirde, bir liradan on liraya kadar hafif para cezası alınır.

Madde 63. — Ellerinde tütünden başka tütün inhisarına tâbi diğer kaçak maddeler bulunduranlarla nakledenler hakkında 558 numaralı kanunun 14 üncü ve 907 numaralı kanunun 5 inci maddesile muayyen olan para cezaları tatbik olunur. Şu kadar ki 558 numaralı kanunun 14 üncü maddesi mucibince alınacak para cezası bir kuruşa indirilmiştir.

Madde 64. — Bu kanunun hükümlerine muhalif olarak naklolunan tütünler zabıt ve nakledenlerden her kilo veya küsuru için beş lira hafif para cezası alınır.

Madde 65. —Tütün kıymağa veyahut yaprak sigarası, sigara, enfiye ve ağız tütünü yapmağa elverişli bıçak, havan ve sair bütün alât ve edevata bilerek zilyet olanlardan ve bunları ne suretle olursa olsun yapan ve satan ve kullanan ve nakledenlerden, beher alet için, on beş liradan elli liraya kadar hafif para cezası alınır ve alât ve edevat zaptolunur.

Madde 66. İnhisara tâbi olan bütün mevadî satış tezkeresi olmaksızın satanlardan veyahut onlara koltukçuluk edenlerden, ruhsat tezkeresi harcının 4 katı alınır. Bununla beraber bu ceza kendilerinin ruhsat verilmiş dükkâncı veya satıcı addedilmelerine bir sebep teşkil edemez.

Madde 67. —Kaçakçılığın men ve takibi hakkında, 1510 numaralı Kanunun 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 ve 42 inci maddeleri ahkâmî ve bu kanunda yazılı tütün ve diğer inhisara tâbi mevât hakkında da caridir.

Madde 68. — 40 inci madde mucibince beyanname vermeyen veya defter tutmayan ve defterine günü gününe kayıt düşürmeyenlerden 5 liradan 15 liraya kadar hafif para cezası alınır.

Bu kanunda ayrıca cezası tayin edilmeyen ve kanunda yazılı bulunan memnuiyet ve mecburiyetlere riayet etmeyenlerden bir liradan yirmi liraya kadar hafif para cezası alınır.

Madde 69.— Bu Kanun mucibince zapta ve para cezalarına mahallin en büyük mal memuru veya tevkil edeceği zatin riyasetinde inhisar idaresi müdür veya memuru ile ticaret odasınca, olmayan yerlerde belediye meclisince intihap edilecek bir zattan terekkün eden heyetçe karar verilir. Bu heyetin vereceği karar, aleyhinde zabıt ve para cezası kararı verilen kimseye veya kanunî ikametgâhına tebliğ olunur.

Bu heyetlerin verdikleri kararı kabul etmeyenler kararın tebliği tarihinden itibaren 1 5 gün içinde sulh mahkemesine müracaatla karar aleyhine itiraz edebilirler.

Madde 70. Müddeti zarfında itiraz olunmayan heyetin kararı inhisar idaresi tarafından infaz olunur. Para cezasını vermeyenlerin, hapis hükmü müstesna olmak üzere, tahsili emval kanunu mucibince mallarına müracaat edilir.

Cezayı ödemekten aczi tahakkuk edenler hakkında tayin edilmiş olan para cezasının her üç lira ve küsuru için bir gün hapsedilmek üzere inhisar idarelerinin verecekleri müzekkereler Cümhuriyet müddei Umumiliklerince infaz olunur.

Hapis müddeti 91 günü geçemez.

Bu suretle hapsedilenler mahpus iken cezayı öderlerse mahpus kaldıkları müddetin bir günü için üç lira tenzil edilerek mütebaki hapisten sarfınazar olunur.

Madde 71. —itiraz üzerine sulh mahkemelerinden yirmi liraya kadar (yirmi lira dahil) para cezaları hakkında verilecek kararlar katidir.

Madde 72. —Sulh mahkemelerine itiraz edilen kararlar için İnhisar İdaresinin talebine hâkim muterizin malları hakkında hukuk usulu muakemeleri kanununa tevfikân ihtiyatî tedbirler ittihazına karar verebilir.

Madde 73. —Bu Kanun mucibince hapsi müstelzim suçlar hakkında İnhisar idaresi tarafından Cumhuriyet Müddei Umumiliğine verilecek müzekkereler ceza muhakemeleri usulü kanununun 1 64 üncü maddesinde yazılı istida mahiyetindedir. Bu hususlarda mezkûr kanunun bu maddesi ile müteakip maddeleri tatbik olunur.

Bu maddeye göre takibat yapılacak işlerde ve verilecek karar üzerine son tahkikat ve duruşma asliye mahkemelerinde yapılır.

Madde 74. — Cümhuriyet Müddei Umumiliklerince takibat yapılmak lâzım gelen işlere müteallik olsa dahi bu kanuna göre zaptı lâzım gelen tütün ve sair inhisara tâbi maddeler hakkında takibatın neticesine kadar inhisar idaresince hıfzedilmek şartile 73 üncü maddede yazılı heyetler zapta karar verir.

Madde 75. — Bu Kanunda yazılı para cezaları inhisar İdarresine aittir.

Madde 76. —Mahkemeler tarafından hükmedilecek para cezaları ceza ilâmlarının tenfizi hakkındaki usule ve 70 inci madde hükmüne göre Cümhuriyet Müddei Umumiliklerince infaz ve tahsil olunan paralar inhisar idaresine tediye olunur.

Madde 77.— Bu Kanunun 57, 58. 59 ve 61 inci maddelerinde muharrer para cezaları hakkında inhisar idaresi Maliye Vekilinin muvafakatile hükümden evvel veya kesbi katiyet etmiş olsun olmasın, hükümden sonra sulh edebileceği gibi bu cezaların takip ve tahsilinden feragat de edebilir.

Dokuzuncu kısım

Mütteferrik hükümler

Madde78. — Bu Kanunda yazılı kâğıtlardan hangilerinin ne nisbette damga resmine tâbi olacağı ve hangilerinin pul resminden muaf tutulacağı merbut 4 numaralı cetvelde gösterilmiştir.

Madde 79. — Bu Kanunun sureti tatbiki için bir nizamname tanzim edilir.

Madde 80. — İnhisar idaresi memurları hakkında, diğer Devlet memurları gibi, memuriyet vazifesinden münbais veya memuriyet vazifelerini ifa sırasında hadis olan suçlardan dolayı Devlet memurları hakkındaki ceza hükümleri tatbik olunur. Bunlara karşı vazife ifası sırasında veya ifa ettikleri vazifeden dolayı yapılan suçlar devlet memurlarına karşı yapılmış sayılır.

Madde 81. — Aşağıda yazılı olan kanun ve nizamnamelerin hükümleri mülğadır :

2 Nisan 1330 tarihli inhisarı duhan kanunu ile nizamnamesi, No. 558 kanunun 6 ve 1 4 üncü maddelerinden gayri ahkâmı ve 734 numaralı kanun, 907 numara ve 7 haziran 1926 tarihli kanunun 5, 8, 9, 10 ve 11 inci maddelerinden gayri hükümleri, 1114 numara ve 21 haziran 1927 tarihli kanun ile 1332 numara ve 28 Mayıs 1928 tarihli kanun.

.....

Madde 82. — Türkiyede istihsal edilen yaprak tütünler muamele vergisinden maada hazine ve belediye ve idarei hususiyelere ait bilcümle tekâlîf ve rûsumdan ve keزالık bu kanun ile inhisar altında bulunan mevat gümrük resminden maada hazine ve belediye ve idarei hususiyelere ait bilcümle tekâlîf ve rûsumdan muaftır.

Şu kadar ki, belediyelerle hususî idarelerin vücude getirmiş oldukları iskele ve rıhtımların mevcudiyetlerini idame için masraf mukabili olmak üzere şimdiye kadar alına gelmekte olan ücretler - miktarları ve nisbetleri tezayüt etmemek ve kiloda bir kuruştan fazla olarak alınmakta olanlar da bir kuruşa indirilmek şartile hini ihraçta kemakân tüccardan alınır.

Madde 83. — Bu Kanun neşri tarihinden iki ay sonra muteberdir.

Madde 84.— Bu Kanunun hükümlerini icraya Adliye, Millî Müdafaa, Dahiliye, Maliye ve iktisat Vekilleri memurdur.

Muvakkat Madde — İnhisarı duhan kanunu muvakkatinin 44 üncü maddesile 45 inci maddesi ve zeyli mucibince cezayı müstelzim olan fiiller ve bunların infaz edilmemiş olan hapis, müsadere ve para cezaları hüküm altına alınmış olsa bile affolunmuştur.

Merbut cetveller

No. (1)

Tütün ekilmesi yasak olan yerler

Af.-Karahisar Vilâyet Bilûmum vilâyette tütün zer'i memnudur

Ankara	»	»	»	»
Bayazıt	»	»	»	»
Burdur	»	»	»	»
Çorum	»	»	»	»
Erzurum	»	»	»	»
Erzincan	»	»	»	»
Eskişehir	»	»	»	»
Gümüşane	»	»	»	»
Karahisar (Sar?î)	»	»	»	»
Kayseri	»	»	»	»
Kırşehir	»	»	»	»
Konya »	»	»	»	»
Mersin	»	»	»	»
Niğde	»	»	»	»
Sivas	»	»	»	»
Yozgat	»	»	»	»

Adana » Yalnız Saimbeyli, Kars ve Feke kazalarında
» tütün zer'i memnudur.

Antalya » Korkuteli Fenike, Andifli, Manavgat, Alaâiye,
Elmalı, Gazipaşa, Akseki kazalarında tütün
Zer'i memnudur.

Diyarbakir » Osmaniye ve Silvan kazalarından maadasında
Tütün zer'i memnudur.

Ertoğrul	»	Yalnız Bozüyük kazasında tütün zer'i memnudur.
Gazi Antep	»	Hasangeylf tütününden maada tütün zer'i memnudur, yalnız Kilisin kurtdağında tütün ekilir.
Giresun »	»	Giresunla. Tirebolu ve mülhakatında tütün zer'i memnudur.
İstanbul	Vilayeti	Şehremaneti hududu dahilindeki menatıkda tütün zer'i memnudur.
Isparta	»	Yalnız Uluborlu kazasında tütün zer'i memnudur.
Kütahya	»	Yalnız Gedis ve Simav kazalarında tütün zer'i memnudur.
Malatya	»	Hüsnümansur, Kâhte. Bütürke, Hekimhan, Akçedağ kazalarından maadasında tütün zer'i memnudur,
Mamuretülâziz	»	Dersim ve Çarsancaktan maadasında tütün zer'i memnudur.
Maraş	»	Maraşın Atayat, Yeşildere, Andirinnan mahalleri müstesna olmak üzere bu havalide Hasankeyif ve çeğneme tütününden maadası men edilmiştir.
Mardin	»	Nefsi Mardine merbut kurs nahiyesinden maada mahallerde tütün zer'i memnudur.
Muş	»	Bitlis ve Muş Müstesna olmak üzere havelii sairede tütün zer'i memnudur. Perşembe
Ordu	»	(Vona) Ulubey ve Hapismanada tütün zer'i memnudur.
Trabzon	»	Yelniz Vakfıkebir ve Sürmene kazalarında tütün zer'i memnudur. Sivereğ'in Bucak
Urfa	»	nahiyesinden maada mahaller ve - mülhekatında tütün zer'i memnudur.
Van	»	Şemdinan kazası müstesnadır.

No. (2)

Ambara teslim müddeti cetveli

ertesi senenin

Trabzon Başmüdürlüğü ve umum mülhakatı 31 mayıs

Samsun	»	»	»	31 temmuz
Kocaeli	»	»	»	31 mayıs
Bursa	»	»	»	31 mayıs
İzmir	»	»	»	31 mart
Balıkesir	»	»	»	15 mayıs
İstanbul	»	»	»[*]	30 haziran
Manisa	Merkez müdürlüğü	»	»	31 mart
Aydın	»	»	»	31 mart
Muğla	»	»	»	31 mart
Edirne	»	»	»	30 haziran
Tokat	»	»	»	30 haziran
Artvin	»	»	»	30 haziran
Düzce	»	»	»	31 mayıs
Çanakkale	»	»	»	31 mayıs
Malatya	»	»	»	31 mayıs
Urfa	»	»	»	31 mayıs
Gazi Antep	Hasankeyf tütünleri			
için				15 mayıs
Bitlis M.müd.	ve Şemdinan Beytüşabap			31 mayıs

İhtar:

İcabında İnhisar İdaresi bu müddetleri uzatabilir.

* İşbu müddet yalnız basma tütünlere aittir. Diğer nevi tütünler için gayei müddet 15 Mayıstır.

No. (3)

**Muhtelif muntakalarda tütünler için
tesbit edilen fireleri mübeyyin cetvel**

Menşe	Birinci sene		İmalât	Firesi	% İkinci sene Heyeti umumiyesi bir buçuktan Azami ikiye kadar
	I. inci devre deramber bidayetinden I. 6 ay zarfında o/o	1inci devre deramber bi- deyetinden II. 6 ay zarfında o/o	Martdan Ağustos gayesine kadar o/o	Eylül'den Şubaa gayesine kadar o/o	
İzmir	4	3	3	2	
İzmit	5	3	5	4	
Bursa	5	3	5	4	
Edirne	5	3	5	4	
Balıkesir	5	3	5	4	
Samsun	5	3	4	3	
Trabzon	6	3	3	2	
Taşova	6	3	3	2	
Düzce	4	3	3	2	

Bundan sonraki seneler için % 1 fire hesap edilir.

No. (4)

**Çiftçi ve tüccar ile İdare arasındaki
münasebatın istinat ettiği kâğıtlardan
hangilerinin kaç kuruş damga resmine
tâdi olduğunu gösteren cetvel**

	Tabı olduğu pul
	Kuruş
1 — Tütün ziraati beyannamesi	15
2 — Çiftçinin vereceği her nevi itiraz arzuhalleri	15
3 — Çiftçinin deyrir ve ziraattan feragat gibi husu- sat hakkında vereceği arzuhallar	15
4 — Nakil ve teslim olunan tütünler için verilen ambar ilmühaberi	15
5 — Alım ve satım beyannameleri	25
6 — Ambar tesisi talebi ile çiftçi ve tüccar tara findan verilecek arzuhal	15
7 — Bu arzuhal üzerine verilecek ruhsatname	25
8 — Ecnebi memlekete çıkarılacak tütünler için tüccarın vereceği beyanname	25
Bunun haricinde kalan sair evrak damğa kanunu ahkâmına tâbidir.	

**İlk ve Orta Tedrisat
muallimlerinin terfi
ve tecziyeleri hakkında
kanun**

Kanun No 1702

Kabul tarihi : 10/6/1930

Birinci kısım

Orta tedrisat muallimleri

Madde 1. — Orta tedrisat muallimleri kanunun 3 ve 7 inci maddeleri hükümlerine tevfikan orta tedrisat mektepleri muallimliğine intisap edenlerin dahil olacakları maaş dereceleri ile bir dereceden daha yüksek bir dereceye geçmek için lâzım olan kıdem müddetleri aşağıda gösterilmiştir.

Derece	Kıdem müdeti [sene]
12	1
12	2
11	3
10	3
9	3
8	3
7	3
6	3
5	4
4	25 sene sonunda

Madde 2. — En az orta mektep derecesinde bir mektepten mezun olupta resim, elîşi, jimnastik, musiki, tabahat, biçki, dikiş gibi dersler için atelye muallimliğı şehadetname veya ehliyetnamesini haiz olanların orta tedrisat mekteplerinde muallimliğe intisap ettikleri takdirde dahil olacakları maaş derecelerde bir dereceden daha yüksek bir dereceye geçmek için lâzım olan kıdem müddetleri aşağıda gösterilmiştir:

Derece	Kıdem müddeti [sene]
15	1
15	2
14	3
13	3
12	3
11	3
10	3
9	3
8	4
7	25

Madde 3. — Orta tedrisat mektebi muallimlerinden lise sınıflarında ders alanlar haftada 15, diğer orta derecedeki sınıf ve mekteplerde ders alanlar haftada azamî 18 saat ders okutmakla mükelleftir. Lise sınıflarında dersi olan muallimlerin ders saatleri 13 ten eksik olduğu takdirde orta detarı 15 e iblâğ edilebilir. Bunun haricinde ders alan orta tedrisat muallimleri ile kanunî şartları haiz olmak üzere -orta tedrisat mekteplerinde ders deruhte eden muallim memur ve mütekaillere haftada her saat ders için ayda maktuan sekiz lira ücret verilebileceği gibi Maarif Vekâleti lüzum gördükçe ecnebi lisan muallimi için kadrosunda ayırdığı maaş mukabilinde bu şekilde ecnebi lisan muallimi dahi kullanabilir. Bu ücretler müktesep hak teşkil etmezler.

Uhdelerinde müdürlük, muavinlik bulunan muallimler haftada azamî 12 saat kadar ders okutmakla mükellef tutulurlar.

Madde 4. — İlk vazifeye stajiyer olarak başlanır. Staj senesi sonunda ehliyet ve tedris kabiliyeti, talim sicili ve teftiş raporu ile sabit olan stajiyerler muallim unvanını alırlar. Meslekte kıdem, muallim unvanı alındığı tarihten hesap edilir. Muallim unvanı alınmadıkça terfi edilemez ve iki sene zarfında muallim unvanını almayan stajiyerlerin vazifesine nihayet verilir.

Madde 5. — Türkiyede yüksek tahsilini bitirdikten sonra ecnebi memleketlerde tahsillerini ikmal edenler ibraz ettikleri tahsil vesikaları Maarif Vekâletince tasdik olunduğu takdirde, ilk defa mesleğe giriyorlarsa, teadül kanunun 7 inci maddesi mucibince 10 uncu dereceye girenler Muallimlikte her hangi bir kıdem derecesine geçtikten sonra, ecnebi memleketlerde ikmali tahsil etmişlerise devam ettikleri müesseselerin tahsil müddetleri kıdemlerine hesap edilir,

Madde 6 Orta tedrisat muallimlerinin terfi muameleri her sene ağustos nihayetine kadar ikmal edilir ve her muallimin girdiği derecenin kıdemi eylülün birinci gün itibaren başlar. Her sene terfi eden muallimlerin sene ay gün hesabı ile kıdem cetvelleri Resmi Gazete ile ilân olunur.

Madde 7. — Orta tedrisat mektepleri müdür ve muavinlerine muallimlik maaşlarından başka teadül kanununun beşinci maddesi mucibince İdarî vazifelerine mukabil aşağıda azamî hadleri gösterilmiş olan ücretler verilir :

İdare — 9

	Leyli <u>Ayda ücret lira</u>	Nehari <u>Ayda ücret lira</u>
Orta mektep müdürleri	80	50
Orta mektep muavinleri	50	35
Muallim mektepleri mü- dürleri	90	60
Muallim mektepleri mu- avinleri	60	40
Lise müdürleri	100	70
Lise muavinleri	60	50

İkinci kısım

İlk tedrisat muallimleri

Madde 8. — İlk tedrisat muallimleri iki kısımdır :

I- Muallim mektepleri mezunları Veya orta tahsili ikmal ederek umumî ve meste., derslerden imtihan geçirmek suretile muallimlik şhadetnamesini almış olanlar veyahut yüksek mektep mezunlarından ilk mekteplerde muallimlik ve başmuallimlik edenler.

Bunların « muallim » unvanı verilir.

842 Numaralı Kanun mucibince «muallim» unvanı almış olanlar da yukarıdaki kısma dahildirler.

II.— Orta mektep tahsilini ikmal ederek ilk mekteplerde muallim vazifesini görenler.

Bunlara «muallim muavini» adı verilir.

Madde 9. — İlk tedrisat muallimlerinin maaşların teadüllü hakkındaki kanun mucibince dahil olacakları dereceler ile bir dereceden daha yüksek bir dereceye geçmek için lâzım olan kıdem müddetleri aşağıda gösterilmiştir

<u>Derece</u>	<u>Kıdem müddeti [sene]</u>
16	3
15	3
14	3
13	3
12	3
11	3
10	3
9	3
8	3
7	27 sene sonunda

Madde 10. — İlk tedrisat muallim muavinlerinin maaşların tadülü hakkındaki kanun mucibince girecekleri dereceler ve bir dereceden daha yüksek bir dereceye geçmek için lâzım olan kıdem müddetleri aşağıda gösterilmiştir

:

<u>Derece</u>	<u>Kıdem-müddeti [sene]</u>
19	4
18	4
17	8 sene sonunda

Madde 11. — İlk tedrisat mualli ve muavinlerinin terfilerine ait muameleler her sene ağustos sonuna kadar ikmal edilmek ve terfiler gelecek eylülünden başlamak lâzımdır. Bunun için Maarif Müdürleri her sene kendi vilâyetleri dahilinde terfi etmeleri icap eden muallim ve muallim muavinlerinin terfi cetvellerini 16 inci maddedeki esaslar dahilinde hazırlayarak mart iptidasına kadar mıntaka maarif emniğine gönderirler. Cetveller bu makamca da tetkik edilerek mart

.....

nihayetine kadar Maarif Vekâletine takdim olunur. Terfi muamelesi Vekâletçe ağustos sonuna kadar ikmal edilerek mahallerine tebliğ edilir.

Maarif müdürleri ile mıntaka maarif eminlerinin terfi cetvellerini daima mütalaaları ile birlikte göndermeleri lâzımdır. Her sene terfi eden muallimlerin sene ve ay ve gün hesabı ile kıdem cetvelleri mahallî gazetelerle ilân edilir.

Madde 12. —Muallim muavinleri imtihan geçirerek «muallim» unvanını almadıkça 17 inci dereceden yukarı terfi edemezler. Maarif Vekâleti lüzum gördüğü zaman altı ay evvelden haber vermek suretile bunları mecburî imtihana sevk ederek muvaffak olmayanları vazifeden çıkarabileceği gibi her vakit yerlerine muallim tayin etmek suretile onları münasip gördüğü diğer mahallerde istihdam edebilir.

Madde 13. —İlk tedrisat müfettişleri, ilk tedrisat muallimleri gibi derece ve maaş alırlar. Orta tedrisat muallimliğinden gelen veya orta tedrisat muallimliği şeraitini ve hukukunu haiz olan ilk tedrisat müfettişleri orta tedrisat muallimleri gibi derece ve maaş alırlar. Gerek birinci ve gerek ikinci kısımlardan olan müfettişler teadül kanunu mucibince ayrıca müfettişlik tahsisatı da alırlar.

Madde 14. —Uhdelerinde başmuallimlik gibi İdarî vazife bulunan ilk mektep muallimleri teadül kanununun 5 ve 789 numaralı maarif teşkilâtı kanunun 13 üncü maddesi mucibince ayrıca bir tahsisat alırlar.

Üçüncü kısım

İlk ve Orta tedrisat muallimleri hakkında müşterek hükümler

Madde 15—Bir muallimin bir kıdem derecesinin tam sayılması o muallimin o devre içinde inkitasız olarak maarif hizmetlerinde bulunmasına bağlıdır. Bir muallimin kendi isteğiyle maarif hizmetleri haricinde geçirdiği müddet kıdemine zammolunamaz. Bu suretle maarif hizmetinden çıkmış olanlar tekrar muallimliğe döndükleri zaman evvelce ayrıldıkları dereceye alınabilirler. Ancak maarif mesleğinin her hangi bir şubesinde vazife yapan muallimlerle mebus ve asker olan muallimlerin hizmet müddetleri kıdemlerinde hesap olunur. Kezalik maarif vekâletinin müsaadesile memleket haricinde tedrisat işile meşgul olan veya hususî mekteplerde muallimlik eden meslek mensuplarının da bu hizmet müddetleri kıdemlerinde hesap olunur.

Madde 16. —İlk ve orta tedrisat muallimlerin terlilerinde esas kıdemle beraber vazifelerindeki muvaffakiyetleridir. Bir derecenin kıdem müddetini ikmal etmiş bulunan bir muallimin daha yüksek bir dereceye terfi edebilmesi şu vesikalarla muvaffakiyetini ispat etmesine mütevakıftır :

A.. —İlk tedrisat muallimleri, müfettiş raporları ve maarif müdürlerinin müsbet mütalealarile ;

B. —Orta tedrisat muallimleri, müfettiş raporları ve talim sicillerde.

Madde 17. —Kanunun neşri tarihinde muallimlerin esas vazifeleri itibarile bulundukları derecedeki müktesep

hakları mahfuzdur. Ancak bulundukları dereceler kıdemlerine nisbetle yüksek olanlar o derecenin kıdemini dolduruncaya kadar terfi edemezler.

Muallimlerin taltifi

Madde 18. — İlk ve orta tedrisat muallimlerinden emsali arasında hususî kıymeti haiz orijinal bir eser meydana ge tiren muallimler 36 ve 40 inci maddelerde yazılı meclis ve komisyon mazbatasına üzerine bir sene kıdem zammı alırlar. Ancak bu eserlerin orijinal ve kıymeti mahsusayı haiz olduğu evvelce Darülfünunca veya bir heyeti ilmiyece tasdik edilmiş olmak şarttır. Vazifelerini mutadın fevkında yüksek bir muvaffakiyetle ifa ettikleri teftiş raporları, talim sicilleri ve maarif ve mektep müdürlerde mıntaka maarif eminlerinin bu husustaki mütaleaları ile sabit olanlar, keza 36 ve 40 inci maddelerde zikredilen meclis ve komisyon mazbatasına üzerine takdimname verilmek veya bir seneye kadar kıdemlerine zammolunmak suretile taltif edilebilirler.

Dördüncü kısım

Muallimler hakkında tatbik edilecek cezalar

Cezalar ve suçlar

Madde 19. — Müdür, başmuallim ve muallimlere ve tedrisat müffetişlerine işledikleri suçların mahiyetine ve derecesine göre aşağıdaki cezalar verilir :

- 1.— İhtar
- 2.— Tevbih
- 3.— Ders ücretinin kesilmesi
- 4.— Maaş kesilmesi
- 3.— Kıdem indirilmesi
- 6.— Derece indirilmesi
- 7.— İstifa etmiş sayılmak
- 8.— Meslekten çıkarılmak
- 9.— Devlet memurluğundan çıkarılmak.

Madde20 —İhtar ve tevbih cezaları şu hareketlere karşı verilir :

1.— Talimatname ve emirler mucibince yapılması lâzım olan vazifelerin ifasında kusur etmek (bu halin neticesinde bir şahıs veya müessese zarar görürse zararın mahiyet ve derecesine göre daha ağır ceza verilebilir) ;

2.— Mektep dahil ve haricinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunmak ;

3.— Arkadaşlarına ve talebesine karşı kaba muamelede bulunmak ve kaba lisan kullanmak ;

4.— Âmirlerine karşı hurmetsiz tavır göstermek ;

5.— Talebenin vazifelerini tashih etmemek ;

6.— Yoklama ve imtihan evrakını idareye vaktinde teslim etmemek;

7.— Vazifeye geç gelmek veya vazifeden erken çıkmak.

Yukarıki hallerin ilk defasında ihtar, tekrarında tevbih cezası verilir.

Madde 21. — Ders ücretlerinin kesilmesi cezası şu hallerde verilir :

1 — Kabule şayan mazereti olmadan derse girmemek ve yahut girdiği halde dersten başka bir şeyle meşgul olmak ;

2.— İnzibat ve muallimler meclisi ve mubayaat komisyonu içtimalarına mazeretsiz olarak devam etmemek (bu son halin ilkinde ihtar, ikinci defasında ücret kesilmek cezası verilir) ;

3.— Bir ay zarfında iki defadan ziyade derse geç gelmek.

Derse gelmeyen veya dersanede dersten başka bir işle meşgul olan muallimin maaşından kesilecek miktarı tayin için dört hafta bir ay itibar olunarak muallimin maaş yekûnu bir ay zarfında girmeye mecbur olduğu ders adedine taksim olunur ve boş geçen her ders saati için muallimin maaşından bu miktarı ilk alacağı aylıktan kesilir.

Uhdesinde fazla ders olan muallimin fazla aldığı ücret; asıl maaşına zammedilerek ders ücreti bu yekûna göre hesap olunur.

Mazeret sebeble derse girmeyen muallimin mazeretini en çok üç gün zarfında ihbar ve bir hafta içinde de ispat etmesi lâzımdır.

Yoksa ceza tatbik olunur.

Madde 22. — Maaş kesilmesi cezası şu hallerde verilir:

- 1 . — Arkadaşlarına ve iş için gelenlere fena muamele etmek
2. — Mektebin binasının ve eşyasının muhafazasına ihtimam etmemek ;
3. — Talimatname ile uhdesine verilen işleri kasten yapmamak ;
4. — Talebeyi dövmek ;
5. — Aynı suçtan dolayı iki defa tevbih aldığı halde o fiili tekrar etmek ;
- 6.— Arkadaşlarını ve maiyetini başkası yanında tahkir etmek ;
7. — Gizlenmesi ve belli edilmemesi kabil olmayacak derecede sarhoş olarak gezmek.

Maaş fiilin derecesine göre bir günlükten on beş günlüğe kadar kesilir. Daha ziyade kesilmez.

Madde 23. — Kıdem indirilmesi cezası şu hallerde verilir :

1. — İmtihanlarda not takdirinde bitarafılıktan ayrılmak ;

2. — Amirine karşı hakarete bulunmak.

Madde 24. — Derece indirilmesi cezası şu hallerde tatbik olunur :

1.— Sarhoş olarak mektebe gelmek ;

2. — Kumar oynamayı itiyat etmek veya umumî yerlerde kumar mahiyetinde oyunlarla vakit geçirmek ;

3.— Bir tarafı korumak veya mağdur etmek kasdile memur olduğu tahkikatı esaslı bir surette yapmamak.

Madde 25. —Bir orta tedrisat mualliminin, orta derecede mekteplerde ders vermekten aciz olduğu iki talim sicili ile sabit olduğu takdirde, muallim ilk mektep muallimliğine nakledilir.

Madde 26. — İstifa etmiş sayılmak :

1— Yeni tayin edildiği vazifeye mazeretsiz olarak, on beş gün zarfında başlamayan ;

2. — Ders senesi başında vazifesine mazereti olmadan vaktinde gelmeyen ;

3. — Ders senesi içinde mazereti olmadan bir hafta fasılasız mektebe gelmeyen ;

4. — Bir sene zarfında dört defa ders ücreti kesilme cezasına uğrayan müdür, başmuallim ve muallim veya ilk tedrisat müfettişi istifa sayılır.

Madde 27. —Meslekten çıkarılmak aşağıdaki hallerde tatbik olunur;

1. — Gerek talebeye karşı ve gerek hariçte muallimlik sıfatı ile telif edilmeyen iffetsizliği sabit olan ;

2.—Talebeyi vekâletin ve mektebin âmirleri ve muallim ve memurları aleyhine itaatsizliğe teşvik eden ;

3.— Müdür, başmuallim ve muallimlerle ilk tedrisat müfettişlerinden talebesine kopya verenler.

Madde 28.— Devlet memurluğundan ihraç cezası, memurin kanunu ahkâmına tâbidir.

Madde 29. —İlk mektepte muallimlik etmekte aczi üç teftiş raporile sabit olan ilk mektep muallimi teküde sevk edilir. Kezalik bir mektep ve sınıfta inzibatı muhafaza edemediği için iki defa başka mektebe tahvil edilen orta tedrisat muallimi en son nakledildiği mektepte de idaresizliği ve aczi tehakkuk ettiği takdirde teküde sevk olunur.

Madde 30. — Bir terfî müddeti zarfında iki defa ihtardan gayri bir cezayı mucip fiili yapmış olanlara inzibat komisyonu ikinci fiili için bir derece ağır ceza verebilir.

Madde 31. —Arkadaşlarına iftirada bulunan müdür, muallim, başmuallimlerle ilk tedrisat müfettişleri, iftiraları hangi nevi cezayı icap ettirecek suç ise o suçun cezasından bir derece ağır ile cezalandırılırlar.

Madde 32. —Bu kanunda tasrih edilmeyen ahval memurin kanununun ahkâmına tâbidir.

Beşinci kısır

Ceza veren makamlar

Madde 33. ihtar cezası aşağıdaki makamlar tarafından resen verilir;

1. — Maarif Vekili ;
2. —Mıntaka maarif emini ;
3. —Maarif müdürü ;
4. —Lise, orta mektep ve muallim mektepleri müdürleri ;

Bu ceza tahriren tebliğ olunur, fakat sicille geçmez. Tevbih cezası aşağıdaki makamlar tarafından resen verilir :

1. — Maarif Vekili ;
2. — Mıntaka maarif emini ;
3. — Maarif müdürü.

Madde 34. — İhtardan maada cezalar sicille kaydolunur.

Madde 35. — Ders ücretlerinin kesilmesi cezası Maarif Vekili, mıntaka maarif emini ve maarif müdürlerde orta derecede mektep müdürleri tarafından her biri kendi emir ve icra salâhı^{İ3^}eti dairesinde olarak, tatbik edilir.

Maarif inzibat meclisleri

Madde 36. — Her vilâyet merkezinde bir maarif inzibat meclisi bulunur. Bu meclis ilk mektep muallim ve başmuallimlerle akşam sanat ve ticaret mektep ve kursları muallimlerinin inzibatî meselelerine ait karar ve hüküm verir.

Madde 37— Vilâyet maarif inzibat meclisleri valinin riyaseti altında aşağıda yazılı zatlardan teşekkül eder. Vali icabında maarif müdürünü tevkil edebilir :

1. — Vilâyet maarif müdürü ;
- 2.— Vilâyet umumî meclis azasının kendi aralarından seçecekleri bir zat ;
- 3.— Merkezde mevcut muallim mektepleri, lise ve orta mektepler müdürlerinden en kıdemlisi ;
- 4.— Mıntaka maarif emini tarafından seçilecek bir ilk tedrisat müfettişi ;
4. Merkez ilk mektep muallimlerinin kendi aralarından iki sene müddetle seçecekleri bir ilk mektep muallimi ;
6. Akşam sanat ve ticaret mekteplerde kurslarına ait işlerde bu mektep ve kursların müdürleri de mecliste bulunur ve reye iştirak ederler.

7.— Meclisin meşgul olduğu bir meselenin tahkikatını yapan müfettiş, meclis azası arasında bulunan ilk tedrisat müfettişi ise bu mesele hakkında verilecek karara iştirak edemez ve rey veremez. İlk tedrisat müfettişlerde bu mecliste dahil olan muallimlere ait inzibatî işlerin ilk mercii Maarif Vekâleti inzibat komisyonudur.

Madde 38. — Vilâyet Maarif inzibat meclisleri kararlarına maarif emini veya ceza gören muallimler tebliğ tarihinden itibaren on gün zarfında itiraz ederlerse bu kararlar ikinci derecede olarak Maarif Vekâleti inzibat komisyonu tarafından tetkik ve bir hükme raptolunur.

Madde 39. — Vilâyet Maarif inzibat meclisleri işbu kanunun hüküm ve karar hakkını kendilerine verdiği ceza işlerinden başka her sene mayıs ayı içinde toplanarak Vilâyet ilk tedrisat muallimlerinin bir senelik umumî inzibat vaziyetini tetkik ve muallimler arasında takdir ve taltife lâıyk görülenlerin isimlerini tesbit etmek, bu bapta tanzim edeceği bir mazbatayı vesikalarile birlikte mıntaka maarif eminiğine göndermek ile de mükelleftirler. Maarif emini bu mazbataları ve taltif cetvellerini haziran sonuna kadar kendi mütaleasile beraber Maarif Vekâletine takdim eder.

Maarif Vekâleti inzibat komisyonu

Madde 40. —Maarif Vekâleti inzibat komisyonu müsteşarın rıyaseti altında aşağıdaki zatlardan teşekkül eder :

1. —Teftiş heyeti reisi ;
- 2.— İlk, orta ve yüksek ve meslekî tedrisat umum müdür leri ;
- 3.—Zat işleri müdürü.

Maarif Vekili komisyonun tabîi reisidir.

Madde 41.—Maarif Vekâleti inzibat komisyonu işbu kanunda hüküm ve karar salâhiyeti kendisine bırakılan ceza işlerinden başka, her sene haziran ayı zarfında toplanarak orta tedrisat muallimlerinin bir senelik inzibat vaziyetini tetkik ile bunun hakkında bir mazbata tanzim ve orta tedrisat muallimleri arasında takdir ve taltife lâıık görülenlerin isimlerini bir cetvelde tesbit edip vesikalarile ve kendi mütaleası ile birlikte Maarif Vekâletine tevdi eder.

Madde 42.—Vilâyet maarif inzibat meclisleri ile ve kâlet inzibat komisyonunun faaliyet tarzı bir talimatname ile tesbit olunur.

Madde 43. — işbu kanunun ahkâmı dairesinde salâhiyettar makam ve meclislerin kararile ceza gören kimselerin bu ceza ve kararlar hakkında Şurayı devlete itiraz hakkı bakidir.

Madde 44.—439 Numaralı orta tedrisat muallimleri kanunu ile maarif teşkilâtına mütedair 789 numaralı kanunun ve 842 numaralı ilk mektep muallim ve muavinlerine ait kanunla diğeri kanunların bu kanun maddelerine uymayan hükümleri mülğadır.

Madde 45—Bu Kanun 1 Eylül 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 46.—Bu Kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Maarif ve Maliye Vekilleri memurdur.

Muvakkat Madde — Üçüncü madde mucibince verilecek ders ücretleri 1930 senesi zarfında Maarif Vekâleti bütçesinin 532 inci memurlar maaşatı faslından tesviye olunur.

**Merison koyunlarının tevzii hakkında
kanunu**

Kanun No. 1703

Kabul tarihi : 10/6/1930

Neşri tarihi : 19/6/1930

Madde 1. — İktisat Vekâleti tarafından satın alınan damızlık merinos koç ve koyunları Vekâletçe tayin olunacak mıntakalardaki yetiştirici sürü sahiplerine meccanen verilebilir.

Madde 2. — Tevziin usul ve şartları İktisat Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri heyetince tasdik edilecek bir talimatname ile tesbit olunur.

Madde 3. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4. — Bu Kanunun hükmünü icraya İktisat Vekili memurdur.

—

**Otel, pansiyon, ticarethane ve sair
umumî müesseselerde oturan ve
çalışanların hüviyet varakası
vermeleri mecburiyetine dair
kanun**

Kanun No. 1704

Kabul tarihi : 9/6/1930

Neşri tarihi : 19/6/1930

Madde 1.— Han, pansiyon, otel ve bekâr odalarını işletenler ve malî müessesat, ticaret şirketleri, ticarethaneler ve dükkânlar gibi ticaret ve san at için açılan bilûmum müessesatı idare edenler ve hastanelerle dinî ve hayrî ve sair umumî müesseselerin müdür ve âmirleri, bu yerlerde her hangi bir suretle oturanlarla çalışanlara nûmunesi bu kanuna merbut hüviyet varakalarını imza ettirerek 24 saat içinde ait olduğu mahalle göndermeğe ve bunlardan ayrılanları haber vermeğe ve buralarda oturan ve çalışanlarda kendilerine verilecek hüviyet varakalarını doldurup imza etmeğe mecburdur.

Madde2. — Erkekler karılarını ve evlenmemiş kızlarını ve on sekiz yaşını bitirmemiş oğullarını ve annelerini kendi hüviyet varakalarına yazabilirler.

Madde 3.— Han, pansiyon, otel ve bekâr odalarını işletmek isteyenler nûmunesi bu kanuna merbut beyannameye imza ile bir hafta içinde bulundukları yerdeki polis veya

.....

jandarma karakoluna ve olmayan yerlerde mahallin hükümet memurlarına göndermeğe ve başka yere nakil ve bu işi terkettikleri halde üç gün içinde haber vermeğe mecburdurlar.

Madde 4. — Bir veya bir kaç odası ayrı ayrı kiraya verilen müstakil hane veya apartman sahip ve müstecirleri de yukarıdaki maddeler hükmüne riayete mecburdurlar.

Madde 5. — Kahvehanelerde ve umumî ticaret evlerinde ancak sahip ve müstahdemleri yatabilip yabancı misafir kabul edilmez. Şu kadar ki zaruret olan yerlerde mahallî zabıtasının iznile bekâr ve yabancıların kahvehanelerde yatmaları caizdir.

Madde 6. — Hüviyetini, nüfus hüviyet cüzdanı ve sair resmî ve muteber vesikalarla ispat edemeyen kimseleri, birinci maddede yazılı müesseselerin sahip ve müdürlerinin yanlarında istihdam etmeleri memnudur.

Madde 7. — Bu Kanunun tatbiki suretine dair Dahiliye vekâletince bir talimatname tanzim olunacaktır.

Madde 8.— Bu Kanunda yazılı mecburiyetleri ifa etmeyenlerle menedilen şeyleri yapanlar hakkında 1 ürk ceza kanunun 5 34 üncü maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 9. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 10. —Bu Kanunun hükümlerini icraya Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

—

.....

**Hastanelerle dinî ve hayrı umum müesseselere gelenlerini 1704
No. 11 kanunun 1 inci maddesi mucibince verecekleri (1)
numaralı Hüviyet Varakasıdır :**

Sorgular

Cevaplar

İsmi ve babasının ismi ve şöreti
Memleketi ve doğduğu yer
Tabiiyeti
Sanatı
Nereden geldiği ve buraya geldiği tarih
Ne için geldiği
Ne yapacağı
Tahsil derecesi
Nekadar oturup hangi tarihte hangi ta-
rikle nereye gideceği
Hüviyet cüzdanını veya ikametgâh va-
rakasını veya beyanname makbuzunu
hangi tarihte nereden aldığı ve tarih ve
numarası

.....

**Apartman, müstakil hane, han, otel, pansiyon, bekâr odaları
sahip ve müstecirlerinin 1704 Numaralı Kanunun birinci
maddesi mucibince verecekleri (2) numaralı Hüviyet
Varakasıdır.**

Sorgular

Cevaplar

İsmi ve babasının ismi ve şöhreti
Memleketi ve doğduğu tarih
Hüviyet cüzdanının veya ikametgâh va-
rakasının veya beyanname makbuzunun
tarih ve numarası ve nereden aldığı
Evvelki ikametgâhı
Tabiiyeti
Ne işle meşgul olduğu
Yanında bulunanların isimleri ve kendi-
lerine derecei münasebetleri ve san at ve
yaşları
Hangi tarihte geldiği
Burada nekadardır oturacağı
Hangi tarihte hangi tarikle nereye gideceği

Apartman, müstakil hane, han, otel, pansiyon ve bekar odalarında ücretli, ücretsiz oturan müstecirlerin 1704 numaralı kanunun üçüncü maddesi mucibince verecekleri (3) numaralı Hüviyet Varakası,

Sorgular

Cevaplar

İsmi ve babasının ismi ve şöhreti
 Memleketi ve doğduğu yer
 Tabiiyeti
 San'atı
 Evvelki ikametgâhı
 Hangi tarihte geldiği
 Yanında bulunanların isimleri ve yaşları
 ve kendisine olan münasebeti derecesi
 Nekadar oturup hangi tarihte hangi tarikle
 nereye gideceği
 Hüviyet cüzdanını veya ikametgâh
 varakasını veya beyaaname makbuzunu
 hangi tarihte nereden aldığı ve tarih
 ve numarası

**Hizmetçilerin 1704 Numaralı Kanunun birinci maddesi
mucibince verecekleri (4) Numaralı Hüviyet Varakası.**

Sorgular

Cevaplar

İsmi ve babasının ve anasının ismi ve
şöhreti
Memleketi
Tabiiyeti
Hizmetçiliğe girdiği ilk tarih ve kimin
yanına girdiği
Bundan evvel kimin yanında bulunduğ
Şimdiki efendisinin yanına ne zaman girdiği
Evli ise zevç veya zevcesinin nerede o-
turduğu ve ne iş gördüğü
Hüviyet cüzdanını veya ikametgâh varakasını
veya beyanname makbuzunu hangi tarihte
nereden aldığı ve tarih ve numarası
Buradan hangi tarihte çıkacağı ve hangi tarikle
nereye gideceği

.....

**Müessesatı Maliye, Şirketler, Ticarethaneler, Mağaza
Dükkân gibi ticaret evlerini idare edenlerin 1704
No. lı Kanunun 1 inci maddesi mucibince
verecekleri (5) numaralı İhbarname.**

Sorgular

Cevaplar

İsmi ve babasının ismi ve şöhreti

Oturduğu yer

Tabiiyeti

Müessesenin unvanı resmi

Müessesenin bulunduğu mahalle ve
sokağın ismi

Bina veya daire veya odanın numarası

San at ve ticaretin nev i

Açıldığı tarih

Müessesatı maliye, şirketler, ticarethaneler, mağaza ve dükânlarda çalışanların 1704 numaralı kanununun 1 inci maddesi mucibince verecekleri (6) numaralı Hüviyet Varakası.

Sorgular

Cevaplar

İsmi ve babasının ismi ve şöhreti
 Memleketi ve doğduğu tarih
 Tabiiyeti
 Bu zamana kadar nerelerde, hangi san'atlarda, kimlerin yanında çalıştığı
 Şimdiki işe ne zaman girdiği
 Evli ise zevç veya zevcesinin nerede oturduğu
 Hüviyet cüzdanını veya ikametgâh varakasının veya beyanname makbuzunu hangi tarihte aldığı ve tarih ve numarası
 Buradan hangi tarihte çıkacağı ve hangi tarikle nereye çıkacağı

**Ticarette taşışın men'i ve ihracatın
mürakabesi ve korunması hakkında
kanun**

Kanun No.,1105

Kabul tarihi : 10/6/1930

Nesri tarihi : 19/6/1930

Madde 1. — Dahilî ve haricî ticaret menfaatlarını korumak ve ticaret malları üzerinde taşış ve hilelere mani olmak üzere menşei nebatî, hayvanî, madenî bilûmum mevat ile bunların nim mamûl ve mamûllerini veyahut bunların terhibinden husule gelen mevadın ihzarına, imaline, tathirine muayyen sınıf ve nevilere tefrikına, ambalajlarına, zarflarına, alım satım ve nakil ve muhafazalarına ve bu hususlarda tâbi olacakları usul ve şartlara ve bu gibi mevat için hususî veya millî muayyen alâmet ve izahat istimali mecburiyetine müteallik tedbirler almağa Hükümet mezundur.

Hükümet, bu mezuniyet dahilindeki tedbirleri tatbika, alâkadar teşekküllerin mütaleasını aldıktan ve beynelmilel teamûlleri tetkik ettikten sonra, ihraç mallarımızın en müsaitlerinden başlar. 1593 numaralı umumî hıfzıssıha kanununun 182 ve 183 üncü maddeleri hükümleri mahfuzdur.

Madde 2. — Birinci madde mucibince Hükümet tarafından tesbit olunup usulü veçhile ilân edilen vasıf ve şartlara uygun olmayan mevadın satış ve ihracı menolunabilir.

Madde 3. — İşbu Kanunun derpiş eylediği mürakabeyi icraya memur edilenler icap ettiği takdirde mürakebeye tâbi mevattan nizamnamelerde tayin edilecek usul ve miktardan nümune alabilecekleri gibi müesseselerin açık ve faaliyette bulundukları zamanlarda imal, satış ve depo mahallerinde teftişte bulunmak salâhiyetini de haizdirler.

Madde 4. — Her teftiş akabinde teftişi yapanlar tarafından bir rapor tanzim olunarak bir sureti mal veya müessese sahip veya mümessillerine verilir, teftiş neticesinde bu kanun hükümlerine muhalif hareketi tebeyyün edenler hakkında bir zabıt varakası tanzim olunarak kezaik bir sureti 48 saat zarfında mal veya müessese sahibine veya mümessillerine tebliğ olunur. Zabıt varakalarının ayrıca hangi makamlara tevdi edileceği ve adli takibatı müstelzim olanlar hakkında ne suretle takibat icra edileceği nizamnamelerinde tesbit olunur.

Madde 5. — Yapılacak tahkikat neticesinde teftiş ve mürakabe ile mükellef olanlarla sair alâkadar memurlardan vazifelerinde sui istimleri anlaşılanların, iktisat Vekâleti, hareketlerinin mahiyetine göre derhal ellerini işten çektirmeğe veya memuriyetten ihraca salâhiyettedir.

Bu gibiler hakkında tahkikatın mevzuuna göre kanunî takibat yapılır ve evrak Cümhuriyet müddei umumiliğine tevdi olunur.

Neticede maznun memur kendisine isnat olunan suç hakkında meni muhakeme kararı verilir veya beraat ederse vazifesine iade veya buna muadil diğer bir memuriyete tayin olunur.

Madde 6. Bu Kanuna tevfikân hükümetçe alman kararlara ve nizamnamelere mugayir hareket edenler, tacir olsun veya olmasınlar haklarında mahkemelerce fiillerinin mahiyetine göre beş bin liraya kadar ağır para cezası ve şayet bu fiillerinden dolu ceza kanunu ile diğer kanunlarda tayin edilen cezalar daha ağır olursa onlar tatbik olunur ve tekerrürü halinde ağır para cezası iki misline kadar iblâğ ile beraber üç seneye kadar da hapis cezası hükmolunur. Bu gibiler hakkında ittihaz olunan bilcümle cezayı mukarrerat mahkemelerce, ayrıca masrafları mahkûmlara raci olmak üzere, mahallî gazetelerle ilân ettirileceği gibi tacir olanların isimleri de ticaret odalarında bulundurulacak kara listelere derç ettirilir.

Madde 7. — Bu Kanuna tevfikân Hükümetçe alman tedbir ve kararlara muhalifeti itiyat haline koyanlar hakkında yukardaki para ve hapis cezalarının azamisi tatbik edilmekle beraber mallarının zaptına ve kendilerinin iki seneye kadar ticaretten menedilmesine dahi hükmedilebilir.

Madde 8. — Bu Kanuna tevfikân Hükümetçe alman tedbir ve kararların metinlerinde meriyet tarihleri, her halde neşirlerinden itibaren on beş günden az olmamak üzere, tasrih edilir.

Madde 9.— Bu Kanunun tatbikatından mütevellit davalar mahkemelerce müstacel mevaddan olmak üzere rüyet edilir.

Madde 10. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 11. — Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

.....

Jandarma kanunu

Kanun No. 1706

Kabul tarihi : 10/6/1930

Neşri tarihi : 22/6/1930

Madde 1. — Türkiye Cümhuriyeti jandarması umumî emniyet ve asayîşi korumağa, kanun ve nizamlar hükümlerinin icrasını temine ve bunlara müstenit Hükümet emirlerini ifaya memur müsellâh ve askerî bir inzibat kuvvetidir.

Madde 2. — Jandarmanın vazife ve hizmet itibarile mercii Dahiliye Vekâletidir. Askeri talimü terbiye hususunda büyük erkânı harbiye reisliğine, silâh ve mühimmatı ile seferberlik ve seferde ordu emrine intikal edeceklerin maaş, iaşe ve ilbas ve teçhizatı ve bilûmum masarifatı hususlarında ordudakinin aynı olmak üzere Millî Müdafaa Vekâletine, emniyet ve asayiş işlerde diğer bütün muamelelerde Dahiliye Vekâletine merbuttur.

Madde 3. — Seferde ordu emrine geçecek aksam ve bunların seferî vazifeleri ve gene bunların yerine jandarmanın sureti ikmal ve takviyesi seferberlik kanunu mucibince seferberlik talimatnamesinde gösterilir.

Madde 4. — Jandarma, zaptu raptında ve hususî ka-

nunlarla gösterilmemiş zat işlerinde askerî kanun ve nizamnamelere tâbidir.

Madde 5.—Hazarda umum jandarmanın ve seferde jandarma olarak ifayi vazife edecek akşamın idare ve kumandası, kol ordu kumandanı sıfat ve salâhiyetinde bulunan umum jandarma kumandanına aittir.

Madde 6.— Umum jandarma kumandanı usulü veçhile Millî Müdafaa Vekâletinin muvafakati alınmak şartile Dahiliye Vekilinin intihap ve inhası ve Reisicümhurun tasdikile tayin olunur.

Umum jandarma kumandan muavini Dahiliye Vekilinin inhası ve Reisicümhurun tasdikile tayin olunur.

Madde 7.— Umumu jandarma kumandanlığı erkânı harbiye reisi orduya irtibatı baki kalmak üzere ordudan alınır. Her hangi bir şube müdüriyetine ordudan erkânı harp zabiti alındığı takdirde ordu ile irtibatı baki kalır.

Madde 8.— Binbaşından yukarı rütbeliler ve muadilleri Dahiliye Vekilinin inhası ve Reisicümhurun tasdikile, binbaşı ve binbaşından küçük rütbeliler ve muadilleri umum jandarma kumandanının inhası ve Dahiliye Vekilinin tasdikile tayin olunur.

Madde 9.— Jandarma kuruluşları mülkî teşkilâta tâbidir. Kadrolarının tertip ve tevzii Dahiliye Vekâletince yapılır. icabında seyyar ve sabit olarak toplu kıtalar da teşkil olunur. Toplu kuvvetlerin kısmen veya tamamen ilgasile sabit kuvvetlere ilâvesi ve sabit kuvvetlerden toplu kuvvetler teşkili halinde büyük erkânı harbiye reisliğine malûmat verilir.

Madde 10. — Jandarma teftiş mıntakaları Dahiliye

Vekâletince tesbit olunur ve bu mıntakalara liva ve miralay rütbesinde müfettişler tayin edilir.

Madde 11 — Jandarma zabitleri, her sene mektep masrafları jandarma bütçesinden Millî Müdafaa bütçesine nakledilmek şartile mektebi harbiyeden neş'et edenlerden ve bir de 23 üncü madde mucibince ordunun muvazzaf muharip sınıfı yüzbaşı ve birinci mülâzimlerinden verilir. Her sene bu ihtiyaç Dahiliye Vekâletince tesbit ve Millî Müdafaa Vekâletince ordu ve jandarma ihtiyacı mütevaziyen nazarı itibare alınarak temin olunur. .

Madde 12. — Jandarma zabitan ve memurlarının meratip silsilesi ve terfileri orduda olduğu gibidir ve her rütbe sahibi ordu kıtalarında maaşlarını jandarma bütçesinden almak üzere bir sicil müddeti kadar ordu zabitan ve memurları gibi kıta stajını yapar. Ordudan alacağı sicillerle jandarmada tutulmakta olan siciller karşılaştırılıp her ikisi muvafık olanlar ordudaki hem nasıplarıyla birlikte, Dahiliye Vekâletince tanzim edilecek terfi defteri mucibince, münhallâta terfi ederler. Mektebi harbiyede ikmali tahsil ermemiş ve fakat mektebi harbiyeye girmek şeraitini haiz bulunmuş olanların, kıta stajlarından evvel mektebi harbiyeye sevkedilip ikmali tahsil etmeleri şarttır.

Madde 13. — Jandarma zabıt ve memurlarının Devlet kanunlarında tebdile mesağ gösterilen ahvalden maada ancak terfi, sıhî esbap, kadro ve asayiş sebeplerde, mevkileri, Dahiliye Vekâletince tebdil olunabilir.

Madde 14. — Jandarma zabitleri emniyet ve asayiş muhafaza, kavanin ve nizamatı devletin icrayı ahkâmını temine müteallik vazifelerinden dolayı mahallin en büyük mülkiye memurunun emri altındadır. Jandarma zabitleri mai

yetlerinin idaresinden, inzibat ve talimü terbiyelerde esliha ve teçhizat ve vezaifi umumiyelerinden kendi jandarma mafeklerine karşı mesuldür, talimü terbiye, esliha ve teçhizat keyfiyetlerinden dolayı kolordu kumandanlarının verecekleri program mucibince mıntakalarında bulundukları alay ve daha mafevk askerî kıt a kumandanlarının teftişlerine de tabidirler. Ancak taltif veya tecziyeleri kendi jandarma âmirleri vasıtası ile yapılır.

Madde 15. — Jandarma zabitleri umumiyetle atlıdır. Hayvanları Devletçe tedarik olunur ve maliyet bedelleri zabitanın üç sene zarfında taksitle istirdat edilir ve Devletçe beslenir.

Madde 16. — Jandarma nefer, onbaşı, sınıf ve gedikli küçük zabitlerinin menbaları, kaydı, kabul, hizmet müddetleri, terfileri ile maaş, tahsisat ve iâşe usulleri hususî kanunlarına göredir.

Madde 17. — Jandarma zabıt ve memurları ile gedikli küçük zabıt ve efradı, askerî ceza kanununda yazılı suçlardan askerî muhakeme ususü kanununa tevfi kan askerî mahkemelerde muhakeme olunurlar. Şu kadar ki bunların muhakemesinde bir jandarma zabiti aza olarak bulunur.

Askerî ceza kanununun 171 inci maddesine merbut cetvelde disiplin âmirleri için gösterilen ceza vermek salâhiyetini jandarma zabıt, küçük zabıt ve onbaşları da haizdir. Mülkî ve adlî vezaif ve hidemattan mütehaddis suçlar, usulü mahsusları dairesinde, kavanini mahsususasına tâbidir.

Jandarmanın mülkî vazifelerine temas eden ve disiplin cezasını müstelzim olan hareketlerine valiler muttali oldukça bu hareketlerini vilâyet jandarma kumandanlığına bil

dirirler. Jandarma kumandanı bu gibiler hakkında askerî disiplin cezalarını salâhiyeti dairesinde tatbik eder ve valiye malûmat verir.

Madde 18. — Kanun ve nizamnamelerin ve bunlara müstenit salâhiyetkar makamlardan verilen emirlerin mükellef tutmadığı hiç bir iş jandarmadan istenemez ve jandarma hiç bir suretle esas vazifesi haricinde kullanılamaz.

Madde 19. — Toplu kıtalar efradının bineklerde mekkâre ve koşum hayvanları tarafı Hükümetten ve sabit kıtalar süvari efradının hayvanları kendilerince temin olunur. H er iki surette tedarik olunacak hayvanların iaşeleri Devlete aittir.

Madde 20. — Jandarmanın nakliye, muharebe, mefruşat, tenvir ve teshin vesaiti ve kırtasiyesi efradın melbusatı, efrat ve hayvanatın teşhizatı ve sair masarifatı umumiyetle Devletçe verilir.

Madde 21.— Yeni efrat mekteplerinin müdür ve heyeti talimiyelerini teşkil edecek zabitan, ordu ile irtibatları baki kalmak üzere jandarmanın talebi nisbetinde verilir. Meslekî tedrisatta bulunacaklar jandarma zabitanı meyanından intihap olunurlar.

Madde 22. — Seyyar jandarma kitaatının kumandan ve zabitanı da Dahiliye Vekâletinden talep edildiği takdirde talep nisbetinde ordu ile irtibatları baki kalmak üzere ordudan verilebilirler.

Madde 23. —Ordudan verilen zabitandan iki ilâ üç sene zarfında arzu edenler umum jandarma kumandanlığının muvafakatile jandarmaya tamamen nakledilerek ordu-

.....

dan irtibatları katedilir. Bu müddet zarfında jandarmaya geçmemiş olanlar orduya iltihak ettirilir.

Madde 24. — Ordu zabitanından ordu ile irtibatı baki kalmak üzere jandarmada istihdam edilenlerin terfileri ordu dahilinde yapılır. jandarmada müstahdem oldukları müddet zarfında hizmetlerine ve tavru hareketlerine dair jandarmadan verilecek mütemmim sicil orduca muamelâtı zatiyelerinde nazarı dikkate alınır.

Madde 25.—Orduya irtibatı baki kalmak üzere jandarmada müstahdem bulunan zabitan jandarma üniforması taşır.

Madde 26.— Bu Kanunun teşkilât ve vezaif ve hususatı sairesi nizamname ve talimatnameler ile tesbit olunur.

Madde 27. — Bu Kanunun terfie ait hükümlerde 15 inci madde hükmü bir haziran 1931 senesinden muteberdir.

Madde 28.— Jandarmanın adlî vazifelerinde ceza usulleri muhakemesi kanunundaki ahkâm baki kalmak üzere 9 kânunusani 1319 tarihli jandarma nizamnamesi ile 28 kânunusani 132 7 tarihli jandarma kanunu muvakkati, 13 teşrinievvel 1333 tarihli jandarmanın vazaif ve teşkilâtı esasiyesile ciheti merbutiyeti hakkındaki kararname ile on beş mayıs 1 335 tarihli kararname ve diğer kanun ve nizamnamelerin işbu kanuna mugayir olan ahkâmı mülğadır.

Madde 29. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 30. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra vekilleri heyeti memurdur.

**Maarif teşkilâtı kanununun 11 inci maddesinin
iki sene müddetle tecili hakkında
kanun**

Kanun No. 1707

Kabul tarihi : 10/6/1930

Neşri tarihi : 19/6/1930

Madde 1— 789 Numara ve 22 mart 1926 tarihli Maarif teşkilâtı kanununun 11 inci maddesi ahkâmı iki sene müddetle tecil edilmiştir. Ancak ilk mektep muallimlerinin teadül kanununa göre girecekleri derecede alacakları maaş miktarı, geçen sene ev kirasile beraber aldıkları miktardan az olduğu takdirde farkı bu müddet zarfında tazminat olarak kendilerine verilir.

Madde 2. — Bu Kanun 1 Haziran 1930 tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu Kanunun icrasına Dahiliye, Maliye ve Maarif Vekilleri memurdur.

**Ziraat makinelerinde kullanılan mevaddı
müşteile hakkındaki 752 ve 1527 numaralı
kanunlara müzeyyel
kanun**

Kanun No. 1710

Kabul tarihi : 10/6/1930

Neşri tarihi : 19/6/1930

Madde 1. — Ziraat makinelerinde ve ziraatte müstamel mevadi müşteile ve muharrikeler ile müstahzaratı kimyeviyeinin rüsumu hakkındaki 22 şubat 1926 tarih ve 752 numaralı kanun ile bu kanuna bazı maddeler tezyiline ve bazı maddelerinin tadiline dair olan 2 haziran 1929 tarih ve 1527 numaralı kanunun, su tulumalarını işleten sabit ve müteharrik motörler istisna edilerek, traktörlere motörlü pulluklar ve biçer döğer makinelerinde müstamel petrol, benzin resimlerinin muafiyetine dair olan hükümleri ilga olunmuştur. Ancak bu kanun dairesinde tasfiye yapıldıkça kaldırmak ve azamî 1930 malî senesi gayesini geçmemek üzere elyevm zürra yedinde mevcut ve ziraat odalarında mukayyet bulunan petrol ve benzinle müteharrik traktörlerle motörlü pulluklar ve biçerdöğer makineler için mezkûr kanunlarda muharrer muafiyetler muvakkaten devam eder.

Madde 2. — Petrol ve benzine ait rüsum muafiyetinin ilgasına mukabil ellerinde petrol ve benzinle çalışan traktör, motörlü pulluk ve biçer döğer makineleri mevcut olanlara 22 şubat 1926 tarih ve 752 numaralı kanunun 4 üncü mu-

addel maddesi mucibince, ziraat odalarında mukayyet bulunan makineler için tazminat verilir, iki senedenberi veya daha sonra mubayaa edildikleri takdirde mubayaalarından itibaren muafiyetten istifade edilmemiş ve muattal bırakılmış olanlarla elyevm hurda halinde bulunanlara tazminat verilmez. Petrol ve benzinle çalışan traktörlerin mütemmim akşamından madut olan ve bu traktörlerden maadasında kullanılmayan pulluk, disk pulluk, tulumba, çayır makinesi de tazminatta nazarı itibare alınır.

Madde 3. — İkinci madde mucibince verilecek tazminat mezkûr traktör, motörlü pulluk ve biçer döğer makine ile diğer akşamın mubayaa kıymetleri miktarındadır. Ancak yeni olarak mubayaa tarihlerine göre beş seneye kadar her sene için bu miktardan % 10 tenzil olunur. Beş seneden fazla olanlar için ayrıca tenzilât yapılmayarak 30 beygire kadar kuvvette olanlara, 8 inci seneye ve kuvveti 30 beygiri mütecaviz olanlara da on ikinci seneye kadar daima beşinci sene tazminatı verilir. İki traktör ve motörlü pulluk çalıştıranlara ayrıca yüzde on beş, üç traktör çalıştıranlara yüzde otuz, dört traktör çalıştıranlara verilecek tazminata yüzde kırk beş ilâve edilir.

Beş ve beşten ziyade traktör çalıştıranlara iktisat Vekâletinin takdirde bu tazminat bir misle kadar arttırılabilir Bir traktör çalıştıran çiftçilerden beş sene müddetle atla ziraati taahhüt edenlere verilecek tazminat miktarı, taahhütleri hilâfına hareketleri tahakkuk ettiği takdirde maa faiz iki misli istirdat edileceğine dair teminat alınmak suretile, yüzde on arttırılır.

Madde 4. — Yedlerinde petrol ve benzinle müteharrik traktör, motörlü pulluk, biçer, döğer makine mevcut olup tazminat almak isteyenler bu kanunun neşri tarihinden itibaren 45 gün zarfında mahallî mevadî müşteile komis-

yonlarına aşağıda yazılı fıkralar mucibince beyanname vermeğe mecburdurlar.

Uç nüsha olarak tanzim olunacak ve (A. B) fıkralar ziraat odalarına tasdik ettirilecek olan bu beyannamelerde :

A.— Malik oldukları petrol ve benzinle müteharrik traktör, motörlü pulluk, ve biçer, döğer makinelerinin ve traktörün mütemmimlerinden olan ve bu traktörlerden maadasında çalıştırılmıyan pulluk, disk pulluk, su tuluması ve çayır biçme makinelerinin adet, nevi ve sistemlerde traktör, motörlü pulluk ve biçer döğer makinelerin beygir kuvvetleri;

B.— Mubayaa tarih ve Batlarını, nereden alındıklarını, yeni veya eski olarak mı mubayaa edildiklerini, eski olarak alındıkları halde kaç senelik olarak kendilerine geçtiğini ;

C.— 1928 1929 malî seneleri zarfında traktör ve motörlü pullukların kaç dönüm arazide çalıştırılmış ve biçer döğer makine ile ne miktar iş yapılmış ve mezkûr senelerde kaçar kilo petrol ve benzin için muafiyet mazbatası alınmış, olduğunu bildirmeğe mecburdurlar.

Mevadi müşteile komisyonları bu beyannamelere birer sıra numarası vazederek tetkik ve (C) fıkrasını kuyudatı ile ayrıca tatbik ettikten sonra üçüncü madde mucibince verilmesi icap eden tazminat miktarını bir hafta zarfında tayin ile bunu beyannamelerin zirinde bir mazbata halinde tesbit ve beyannamelerin bir nüshasını alâkadarlara tebliğ ve diğer iki nüshadan birini iktisat Vekâletine irsal, İkincisini mahallî ziraat bankası şube sandığına tevdi ederler.

Alâkadarlar komisyonlarca tayin olunan tazminat miktarına kendilerine yapılacak tebliğ tarihinden itibaren on beş gün zarfında doğrudan doğruya iktisat Vekâletine müracaatla itiraz edebilirler, iktisat Vekâleti komisyonlar mukarreratını ve alâkadarlar itirazını tetkik eyledikten ve üçüncü maddenin son fıkrası hükmünce tazminatın tezyidini mucip.

ahval mevcut ise bu ciheti de tesbit ettikten sonra alâkadarane neticeyi tebliğ eder. Tazminat miktarı hakkında İktisat Vekâletinin kararı kat'îdir. Bu karara muvafakat etmeyenler tazminat almaktan sarfı nazarla keyfiyeti Vekâlete bildirdikleri takdirde 1930 malî senesi nihayetine kadar mevadî müşteile muafiyetinden istifadeye devam edebilirler.

Muvafakatlarını bilidirenler mevadî müşteile muafiyetlerinden istifadeleri nihayet bulmakla beraber derhal tazminatın tediyesi için de Vekâletçe Ziraat Bankasına tebligat yapılır. Müddeti zarfında beyanname vermemiş veya beyannamelerini hilâfı hakikat surette doldurmuş olanlara tazminat verilmez.

Yalnız bu gibiler malî sene nihayetine kadar muafiyetten istifadeye devam ederler.

Madde 5. — Tazminat alâkadarana naktenediye olunur. Ancak 1929 malî senesi zarfında her traktör ve motörlü pulluk ile lâakal 600 dönüm ziraat yapmış olanlar tazminat miktarını bankada bırakmak şartile mevcut traktörlerine mukabil iktisat Vekâletince tayin ve tercih edilecek evsafıta ağır yağ yakan veya gazojenli traktör tedarikini bankadan istemek hakkını haizdirler. Bu kanunun neşrinden sonra dahi 600 dönüm ve ondan fazla ziraat yapmağı taahhüt eden traktör sahipleri ile aynı teahhütte bulunmak suretile yeniden traktör satın alarak makine ile ziraat yapmak isteyenler dahi ziraat bankasından gösterilecek ve bu kanunda münderiç olan tahsilâtta istifade ederler. Bankaca tedarik edilecek ağır yağ yakan veya gazojenli traktörlerin bedellerinden tazminat miktarı mahsup edildikten sonra bakiyesi borçlandırılmak suretile alâkadarlardan mukassatan tahsil olunur. Tazminat almayarak ağır yağ yakan veya gazojenli traktör tedarikine talip olanlara mevcut traktörlerine mukabil yeni traktörler teslim olununcıya kadar mevadî müşteile muafi

.....

yetinden istifadeye devam edebilmeleri için bankaca bir vesika verilir. Bu vesikalar mevadî müşteile komisyonlarında hıfz ve yeni traktörler teslim olunurken banka tarafından istirdat olunur.

Madde 6.— Ziraat mektep ve müesseselerinde ve mücadele teşkilâtında mevcut traktör ve motorlu pullukları tazminata tâbi tutmayarak ağır yağ yakan veya gazojenli traktörler ile resen istipdale ve bedellerini tazminat hesabına ithale iktisat Vekâleti salâhiyettardır.

Madde 7. — Ziraat Bankasıncı tediye olunacak veya ağır yağ yakan veya gazojenli traktör bedelinden mahsup edilecek tazminat mecmuuna mukabil senevi tediye miktarı 750,000 lirayı tecavüz etmemek üzere cem an 3,000,000 liraya kadar Bankaya karşı taahhüdatta bulunmağa iktisat Vekili mezundur.

Madde 8. — Petrol ve benzin traktörlerine tatbik halinde ağır yağ yakmalarını temin eden hususî cihazlardan istifade tahakkuk ettiği takdirde mevadî müşteile tahsisatını kısmen karşılık tutarak bu cihazlardan lüzumu kadarını mubayaa ile her traktör için eshabına meccanen birer tane vermek suretile tazminat itasından sarfi nazar etmeğe ve cihazlar teslim edildikçe muafiyetten istifadeye nihayet vermeğe iktisat Vekili salâhiyettardır.

Madde 9. — Bu Kanunun tatbiki suretile icra Vekilleri Heyetince musaddak bir talimatname ile tayin olunur.

Madde 10.— 752 Numaralı Kanunun 1 1 inci maddesi ağır yağ yakan veya gazojenli traktörler hakkında tatbik olunmaz.

Madde 11.— Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 12. — Bu Kanunun ahkâmını icraya Adliye» Dahiliye, Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.

**Tasarruf Sandıkları hakkında
kanun**

Kanun No. 1711

Kabul tarihi : 10/6/1930

Neşri tarihi : 17/6/1930

Madde 1.— Hükümet, Hususî idare ve belediyelere bu kanun dairesinde hükmi şahsiyeti haiz tasarruf sandıkları açmağa müsaade edebilir.

Madde 2.— Bu sandıkların ilk tesis masrafı hususî idare ve belediye bütçelerinden tesviye edilir. Sandıkların açılacakları tarihten itibaren beş sene zarfında senelik temettüleri idare masrafile tevdiata verilen faizleri karşılayamadığı takdirde açıklar hususî idare ve belediye bütçelerinden kapatılır.

Madde 3.—Tasarruf sandıklarına efrat ve müesseseler tarafından yapılan tevdiat devletin zaman ve kefaleti altındadır.

Madde 4. — Her şahsa ait tevdiattan bin liraya kadar olan kısmı haczolunmayıp yalnız bunun faizi haczolunabilir.

Madde 5. — Tasarruf sandığı, tasarruf cüzdanı ve tasarruf tevdiatı veya buna mümasil unvanlar Hükümetin muvafakati olmadıkça hiç bir banka veya müessese tarafından kullanılamaz.

Madde 6. — Tevdiatın on ikinci maddeye tevfiikan nizamname ile tayin edilecek kısımın hükümetin göstereceği bankaya yatırmak mecburidir. Bakiyenin yarısı hazine bono

su ve tahvilât ile Devletin kefaleti altında bulunan tahvilât veya meşkûk ve resmî ayarlı külçe altın mukabilinde umuma, diğer yarısı da sağlam ve nakte tahvili kolay menkul teminat göstermek ve nafi teşebbüslerde kullanmak şartile hususî idarelere ve belediyelere ikraz edilebilir.

Madde 7.— Tasarruf sandıklarına merhun tahvilât ve altınlar rehin edildikleri zamandaki kıymetlerinden yüzde onunu gaip ederler, veya borç vadesinde ödenmezse borçluya veya ikametgâhına bir hafta içinde eksilen kıymetin ikmalı veya borcun tediyesi hakkında bir ihbarname tebliğ edilir. Bu tebliğin hükmü borçlu tarafından ifa edilmediği takdirde tasarruf sandıklarınca merhunat doğrudan doğruya borsa raici üzerinden satılarak sandığın masrafile beraber alacağı istifa olunur ve satış bedelinden fazla kalırsa sahibine reddolunur.

Madde 8. — Tasarruf sandıklarının bu kanunda ve nizamnamesinde tasrih olunan muameleleri ile bunlara ait evrak ve senedat her nevi tekâlif, damga ve sair resimlerden muaftır.

Madde 9.— Tasarruf sandıklarına ait bilcümle nukut ve emval, Devlet emvali hükmündedir.

Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle olursa olsun sui istimal edenler hakkında, devlet malları hakkında ika olunan bu gibi suçlara mürettep cezalar tatbik edilmek üzere kanunî takibat yapılır.

Madde 10.— Mütعاaddit tasarruf sandıkları bu kanun hükümlerine tâbi olmak şartile aralarında birlik vücade getirebilirler.

.....

Madde 11. — Ziraat bankasının kefaleti altında bulunan Emniyet Sandığı bu kanun hükümlerinden istifade eder. Bu kanun ahkâmını kabul ettikleri takdirde millî bankalar da Hükümetin mezuniyetile müstakil tasarruf sandıklarını veya tasarruf sandıkları servislerini vücade getirebilirler.

Madde 12.—Tasarruf sandıklarının salâhiyetleri, statüleri, idarelerinin şekli, bütçe ve hesabı kat'ilerinin tetkiki ve tasdiki, efrat ve bankalarla olan münasebetleri, tevdiata verilecek faizlerin mebde ve münteha tarihlerde nisbetleri ve tevdiatın istimal hatleriyle plasmanların şekil ve şartları ve ihtiyat akçesile fonların miktar ve sureti tefriki, teftiş, murakabe ve tasfiye işleri bir nizamname ile tesbit olunur.

Madde 13. —Tasarruf sandıklarında tutulacak defterlerin şekil ve nevileri ve bunların kayıt ve istimal tarzları, ve dahilî muamelâtı Maliye ve iktisat Vekâletlerince tanzim olunacak talimatname ile tesbit olunur.

Madde 14. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 15. —Bu Kanunun ahkâmını icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

—————

.....

**Ankara şehri Su tesisatı için
taahhüt icrasına dair
kanun**

Kanun No. 1712

Kabul tarihi : 10/6/1930

Madde 1. — Ankara şehri su tesisatının ikmali için 1931, 1932, 1933 seneleri bütçelerine konulacak tahsisattan tediye olunmak üzere iki milyon liraya kadar teahhüt icrasına Dahiliye ve Maliye Vekilleri mezundur.

Madde 2.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3.— Bu Kanunun icrasına icra Vekilleri Heyeti memurdur.

—————

Türkiye Cumhuriyeti
Merkez Bankası
kanunu

Kanun No. 1715

Kabul tarihi : 11/6/1930

I

Bankanın teşekkülü ve gayesi

Madde 1. — Türkiyede banknot ihracı imtiyazını münhasıran haiz olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası unvanı altında anonim şirket olarak bir banka tesis edilmiştir.

Bankanın ve banknot ihracı imtiyazının müddeti 30 senedir. Bu imtiyazın müddeti, bitmesine beş sene kalıncıya kadar temdit edilebilir.

Madde 2. — Memleketin İktisadî inkişafına yardım gayesile tesis olunan Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının vazifesi aşağıda gösterilmiştir :

1— Iskonto fiatını tesbit ve para piyasasını ve tedavülünü tanzim etmek ;

2. — Hazine muamelelerini ifa etmek ; •

3.— Hükümetle müştereken Türk evrakı nakdiyesinin müstakbel istikrarına matuf bütün tedbirleri ittihaz eylemek.

Madde 3. — Bankanın merkezi Ankaradır. Umumî Heyet ve İdare Meclisi içtimaları Ankarada yapılır.

Madde 4.— Banka, İdare Meclisinin kararı ve Maliye Vekâletinin - muvafakatile Türkiye Cumhuriyetinin diğer şehirlerinde şube açıp kapayabilir. Aynı suretle memleket dahilinde ve ecnebi memleketlerinde muhabirler temin edebilir.

II

Türk evrakı nakdiyesinin istikrarına müteallik hazırlıklar

Madde 5. Banka 30 Kânunuevvel 1341 tarih ve 701 numaralı kanun mucibince Devlet tarafından ihraç edilmiş bulunan 138,748,563 liralık evrakı naktiyeyi uhdesine alacaktır.

Bankanın uhdesine tevdi edilen evrakı naktiyenin miktar ve seri numaraları aşağıda gösterilmiştir :

<u>Lira</u>	<u>Parçaların adedi</u>	<u>Cinsi</u>	<u>Seri numarası</u>
24 591 218	24 591 218	1	1 - 26
28 368 765	5 673 753	5	1 - 12
23 560 630	2 356 063	10	1 - 11
31 245 850	624 917	50	1 - 8
30 77 1 100	307 71 1	100	1 - 8
13 724 000	27 448	500	1 - 4
6 487 000	6 487	1000	1 - 8
<u>458 748 563</u>	<u>33 587 597</u>		

.....

Bu evrakı naktiye, mukabilinin hangi şartlar dahilinde altın para ile tediye olunacağını tesbit edecek istikrar kanununun meriyete vaz'ı tarihine kadar tediyyatta mecburî olarak kabul edilecektir.

Hükümet teaahhütten mütevellit borcuna mukabil, Bankaya yüzde bir faizli 158,748,563 liralık hazine tahvili verecektir.

Madde 6. — Hükümet evrakı naktiyeye karşılık teşkili maksadile, Bankaya, aşağıda yazılı nakit ve kıymetleri şimdiden yatıracaktır :

1.— Elyevm hazine yedinde meşkûk veya külçe halinde bulunan altından 500,000 altın liralık miktar ;

2. — Merbut listede gösterilen ve nominal kıymeti. 116,497,925 frank olan beynelmil el kıymetler.

Bu kıymetlerin altın veya altına tahvili mümkün döviz: olarak tahakkuk eden geliri dahi mevcuda ilâve edilecektir.

Madde 7.— Bu meblağlardan Bankaya mal edilen miktar nisbetinde beşinci maddede gösterilen hazine tahvilleri itfa olunacaktır.

Madde 8. — Yukarıki maddede gösterilen itfadan başka Devletin Bankaya olan borcu aşağıdaki suretlerle tedricen itfa edilecektir :

1.—1931 Malî senesinden itibaren her sene umumî, mülhak ve hususî bütçelere mevzu tahsisatlar yekûnunun yüzde birine muadil bir meblâğın tediyesile (bütçeleri 50,000 liradan dun belediye ve hususî idareler müstesna) ;

2.— Varidat fazlalarından tefrik edilebilecek her hangi bir meblâğın ilâveten tediyesile ;

3.—Hükümetin elde edebileceği ve bu hususta tahsisini. kararlaştıracağı altınların veya altına tahvili kabil dövizlerim itasile.

Madde 9. — Paranın istikrarını temin için banka tarafından alınacak tedbirlerin icrasını kolaylaştırmak maksadile bankanın tessüsünü takip eden üç ay zarfında devlet vilâyetlere, belediyelere, kezaik Devlet teşkilât ve hizmetlerine dahil veya merbut olan bilcümle şirketlere, müesseselere ait meşkûk veya külçe altınlar, bankaya satılacaktır.

Devlete ait ve tarihî kıymeti haiz olan veya koleksiyon teşkil eden altın meskûkât ile altın eşya bu madde hükmüne dahil değildir.

Madde 10. — Bir liralık Türk evrakı naktiyesi yerine Hükümet hesabına madenî ufaklık para darbı şartları ve bu paraların tediye, hat ve kabiliyetleri istikrar kanunu ile tesbit edilecektir.

Madde 11. —İşbu kanunun neşri tarihinden itibaren Hükümet, tedavüle bu meskûkâttan başka nakit veya nakit yerini tutan hiç bir vasıta çıkarmayacaktır.

III

Banknot ve banknot ihracı

Madde 12. Türk lirasının altın tutarını istikrar kanunu tayin edecektir.

Madde I 3. Bakanın çıkaracağı bankonaların karşılık şartları dahi istikrar kanunu ile tesbit olunacaktır.

Madde 1 4. istikrar kanununun meriyete vaz'ına kadar Banka, beşinci madde mucibince uhdesine aldığı evrakı naktiye miktarını arttırmayacaktır. Ancak altın ve döviz -iştirasına, ticarî senetlerin mükerrer iskonto yapılmasına dair 35, 36, 37, 38 ve 39 uncu maddelerde gösterilen şart ve haller dahilindeki emisyon bu hükümden müstesnadır.

Madde 15. — Bu suretle çıkarılan evrakı naktiyenin beşinci maddede zikredilenler gibi tedavülü mecburdur.

Madde 16. — istikrar Kanununa, Devletle Bankanın yeni para rejiminden mütevellit müteakabil taahhütlerini tesbit ve tayin eden bir mukavelename raptolunacaktır.

Madde 17. — Banka, tedavülde bulunan banknotları muvafık gördüğü zaman yeni bir emisyon ile tebdil edebilecektir.

Madde 18. Bankanın tedavülde bulunan banknotları, yeni banknotlarla tebdil edildiği takdirde, tebdil muamelesine başlandığı tarihten itibaren on sene sonra müruru zamana uğrar.

Madde 19. — Müruru zamana uğrayan banknotların yüzde ellisi Hükümete ve yüzde ellisi de doğrudan doğruya hususî bir ihtiyat akçası teşkil etmek üzere Bankaya ait olacaktır.

Madde 20.—Ticarî senetler üzerine mükerrer iskonto mukabili emisyon, ancak Banka sermayesinin 23 üncü madde mucibince tamamen istihsal edilmesinden itibaren beş ay sonra yapılabilecektir.

IV

Hisseli sermaye, hisse senetleri

Madde 21—Bankanın hisseli sermayesi 15,000,000 netlerinin kıymetleri 100, 200, 500, 1000, 5000 ve 10.000 liralıktır.

Madde 22. — Bankanın hisse senetleri nama muharrerdir.

Madde 23. — Hisse senetlerinin nominal kıymetlerinin yüzde kırkı Banka nizamnamei esasının Hükümetçe tasdikından itibaren nihayet bir ay sonra tediye edilmiş bulunacak ve bu andan itibaren Banka kanunen teşekkül etmiş addolunarak faaliyete başlayacaktır.

Sermayenin yüzde otuzu nizamnamei esasının tasdiki tarihinden itibaren 6 ay sonra ve mütebaki % 30 u da 2 inci tediyei takip eden 6 ay zarfında Bankaya tediye olunur. Banka idare meclisi lüzum gördüğü takdirde, Hükümetin muvafakatile, bu müddetleri ikişer misline iblâğ edebilir.

Madde 24. —Tayin edilen müddetler zarfında taahhüt ettikleri hisse bedellerinin ilk yüzde kırkını tediye etmeyen hissedarlar senevi yüzde on hesabile geçmiş günler faizi verirler, işbu yüzde kırk ile geçmiş günler faizlerini tesviye etmeleri için kendilerine iki defa tahrirî tebliğat yapıldığı halde tesviye etmeyen hissedarların hukuku ıskat edilir. Bu kabil hissedarların yerine, geçmiş taksitleri derhal tesviye eden hissedarlar kaim olurlar.

Bu suretle hakları ıskat edilen hissedarların hisselerinden tevellüt eden meblâğdan bu hususta icra edilen masraflar tenzil edildikten sonra bakiyesi, beşinci maddede zikredilen Hazine tahvillerinin itfasına tahsis edilir.

İlk yüzde kırkı tediye etmiş olupta bilâhare talep vukuunda mütebakisini tediye etmeyen hissedarlar senevi yüzde on hesabile geçmiş günler faizi verirler ve bunlar hakkında ticaret kanununun anonim şirketlere dair olan hükümleri tatbik olunur.

Madde 25. —Hisseler A, B, C ve D sınıflarına ayrılmıştır.

Gerek temettü hissesi, gerek bankanın tasfiyesi halinde haiz olacakları kıymet itibarile işbu dört sınıf arasında hiç bir fark yoktur.

Banka nizamnamei esasine muhalif bir şekilde elde edilen hisseler temettü ve rey haklarından mahrumdurlar.

Madde 26. — A sınıfına ait hisse senetlerinin her biri asgarî 100 hisseliktir. Bu nevi hisse senetleri münhasıran Hükümet müesseselerine mahsus olup sermayenin yüzde on beşini geçemez. Bu hisse senetlerinin mukabili, Hükümet tarafından, halis altın olarak ve tevdi tarihindeki fiatlarla Merkez bankasına tediye edilir.

Madde 27. — B sınıfındaki hisse senetleri Türkiyede faaliyette bulunan millî bankalara tahsis edilmiştir.

Madde 28. — Bu Kanunda zikri geçen millî bankalardan maksat, millî kanunlara tevfikân teşekkül etmiş ve Türk parası olarak konulan sermayelerinin ekseriyeti Türk tâbiyetindeki şahıslar elinde bulunan bankalardır.

Madde 29. — C sınıfındaki hisse senetlerinden azamî 15,000 adedi 26 ıncı maddede zikrolunan bankalar haricinde kalan diğer bankalarla imtiyazlı şirketlere tahsis edilmiştir.

Madde 30.— D sınıfındaki hisse senetleri Türk ticaret müesseselerine ve Türk tâbiyetini haiz hükmî ve hakikî şahıslara tahsis edilmiştir.

Madde 31. — Bu kanunun muvakkat maddeleri mucibince teşkil edilecek olan tesis heyeti, C sınıfından satılmış olan hisse miktarlarını gazetelerle ilân ederek kayıt muamelesile iştigal eden bankalara müracaatla hissedar kaydedilmeğe alâkadarları davetle mükelleftir.

Hissedar kayeden bankalar talipleri hisse bedelâtının yüzde onunu tediye davet edebilirler.

Tesis heyeti Hükümetle mutabık kalarak evvelki maddelerde zikrolunan hisselerin kayıt varakasını tebdil edebilir.

Madde 32 . — Kayıt muamelesi yapan bankalar bütün talepleri tarih sırasıyla ve talep edilen hisse miktarları da

gösterilmek suretile hususî defterlerine kaydetmek mecburiyetindedirler. Talep miktarı henüz kaydedilmemiş hisse senetlerinden fazla olursa, kayıt için tayin edilmiş olan zamanda müracaat etmiş taliplere talep sırası itibara alınmak suretile birer hisse senedinden başlayarak on hisse senedine kadar verilebilir. On hisse senedinden fazlasına talip olanların arzuları tatmin edilebilmek için evvel emirde on hisseye kadar talip olanların arzularının isaf edilmiş olması lâzımdır. Bundan sonra kalacak olan hisseler, talep sırasıyla on hisseden fazla isteyenlerin istedikleri fazla hisse adedi nisbetinde aralarında taksim edilir. Kûsurat itibara alınmayabilir.

Madde 33. — Merkez Bankası bu Kanunla derpiş edilen hisse senetlerinin bir sınıftan diğer sınıfa nakli hususunda vuku bulacak talepleri derhal intaç eder. Banka, hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli için hiç bir komisyon alamaz.

(A, C) Sınıflarında bulunan hisse senetleri miktarları sermayenin tezyidinden mütevellit hal müstesna hiçbir vechile bidayeten kabul edilen miktarları tecavüz edemez.

V

Banka muameleleri

Madde 34.—Banka, Hazine tediyelerini ifa, memleket dahil ve haricinde para nakli işlerini temin eder.

Madde 35.—Banka, sikke veya külçe halinde altın alıp satmak ve altın mukabilinde avans veya altın sertifikası vermek salâhiyetini haizdir.

Madde 36.—Banka, filen altına tahvili kabil ecnebi dövizleri alıp satmak hakkını haizdir. Ancak bu dövizlerin vade müddeti 90 günü tecavüz edemez.

Madde 37.—istikrar kanunu meriyete vazolununcaya kadar 35 ve 36 inci maddelerde mezkûr altın ve döviz fiatları zaman zaman Banka tarafından tesbit edilir.

Madde 38. — Banka, asgarî üç imzayı ihtiva eylemek ve vadeleri 90 günü tecavüz etmemek şartile bankalar tarafından tevdi edilecek ticarî senet ve vesikaları mükerrer iskonto yapabilir, imzalardan biri yerine sigorta poliçelerile beraber olmak üzere emtiaya veya mahsule müteallik depo makbuzu veya varant gibi teminat dahi kabul edilebilir.

Bu takdirde emtia ve mahsulün kolaylıkla satılabilir neviden olmaları ve kıymetlerinin verilen avanstan nisbetinde fazla bulunması şarttır.

Madde 39.—istikrar kanunu meriyete girinciye kadar yukarıki maddede mezkûr muameleler mukabili olarak Bankanın ihraç edebileceği evrakı naktiye yekûnu tediye edilmiş sermayeleri dört milyon türk lirasından dun olmayan bankaların mümessillerinden mürekkep bir komitanın mutabık kalacağı azamî miktar ile tahdit edilecektir.

Banka, tesbit edilen azamî miktarın dununda kalmak üzere mükerrer iskonto muamelelerini yapmakta tamamen serbesttir.

Madde 40.—Banka, Devlet, Vilâyet ve Belediyelerin kote edilmiş tahvilâtlarına mukabil azamî yüzde seksen nisbetinde ve diğer kote edilmiş sağlam tahvilâta mukabil yüzde yetmiş nisbetinde avans verir.

Ancak Banka bu muameleleri istikrar kanununun meriyete girdiği tarihten sonra ifa edebilecektir.

Madde 41.— Banka, ücret mukabilinde, esham ve tahvilâtı ve kıymetli eşya ve evrakı muhafaza ve idare eder.

Madde 42.— Banka, karşılıksız kredi açamaz ve avans dahi veremez.

Madde 43.— Banka, hiç bir suretle senet ve vesaik ciro edemez ve kefil olamaz.

Madde 44.— Banka, hisse senetleri üzerine avans veremez. Arazi, maden, emlâk, mobilya, makine, otomobil mubayaası gibi sermayeyi bağlayan işlere ait senet ve vesikaları mükerrer ıskontoya kabul etmez ve bu vesikalar üzerine avans dahi vermez.

Madde 43.— Bu Kanun ile tasrih edilen hususlar haricinde, Merkez Bankası, kendi nam ve hesabına hiç bir iş ve ticaret yapmayacağı gibi sınaî teşebbüsata da iştirak edemez.

Kendi işleri için zarurî olan gayri menkul mallardan başka gayri menkullere tasarruf ve kendi hisse senetlerini mubayaa edemez.

Madde 46. — Banka, kendi . alacağından dolayı kanunî şekilde temellük etmek zaruretinde kalabileceği gayri menkul malları azamî üç sene zarfında elinden çıkarmağa mecburdur.

Madde 47.— Banka, cüzdanında mevcut senetleri vadeleri hitamında tecdit edemez.

Madde 48. —Banka, kendi sermayesinin yüzde onunu tecavüz eden miktarda bir meblâğı ihtiva eden bir poliçeyi mükerrer iskonto edemeyeceği gibi bu miktarda çıkan senet ve ticarî vesikayı teminat olarak da kabul edemez.

Madde 49. — Iskonto haddi ve senetler mukabili avansların faiz miktarı, banka idare meclisi tarafından zaman zaman tesbit edilir.

Bu hat ve miktarlar Türkiye Cümhuriyetinin her tarafında aynı olup Bankanın merkez ve şubelerine nazaran değişmez.

Madde 50. — Banka idare meclisi, Bankanın kabul edebileceği senetler ve ticarî vesikalar için münasip mükerrer iskonto haddini ve Devlet tahvilleri mukabilinde vereceği avanslar için faiz miktarını tesbit eder. idare meclisi lüzum gördükçe bu hatları değiştirebilir.

Tesbit edilen işbu hatlar, Türkiye Cumhuriyetinin her tarafında aynı olup Bankanın merkez ve şubelerine nazaran değişmez.

Madde 51 — Hazine ve inhisar idarelerine ait nakitler Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi olunur.

Merkez Bankası Devlet müesseseleri mevduatına faiz vermez.

Hususî mevduata Merkez Bankasının vereceği faiz yüzde ikiyi geçemez.

VI

Bankanın icra edeceği muamelelere müteailik tahditler Bankaya has muameleler

Madde 52. — Banka altın ithal ve ihraç etmek salâhiyetini haizdir. Bu salâhiyet Hükümet tarafından ancak bir harp ihtimali karşısında tahdit veya refedilebilir.

Madde 53. — Hükümet merkez bankası hesabına tenzihi tarife ile altın para darbeder.

VII

Bankanın teşkilâtı

Madde 54. Bankanın teşkilâtı aşağıdaki şekildedir:

- A.— Hissedarlar umumî heyeti ;
- B. — İdare meclisi ;
- C.— Mürakıplar ;
- D. —İskonto ve kredi encümeni ;
- E.— İdare heyeti ;
- F.— Umum müdürlük ve şube müdürlükleri.

Madde 55. —İdare meclisinin ve iskonto ve kredi encümeni ile idare heyetinin kararları hususî defterlerine yazılır ve azalar tarafından imza edilir.

Madde 56. —İdare meclisinin ve iskonto ve kredi encümeni ile idare heyetinin bu kanunda zikredilmeyen salâhiyetleri Banka nizamnamei esasisi ile tayin edilir.

Madde 57. —Bankanın ne şekilde taahhüt altına sokulabileceği ve bankanın kaç imza ile ve ne dereceye kadar ilzam edilebileceği nizamnamei esaside tasrih olunur.

A — Umumî hey'et

Madde 58. Bankanın hissedarlar defterinde yazılı bulunan hissedarlar, bankanın umumî heyetini teşkil ederler.

Umumî heyet her sene nizamnamei esasi ile tesbit edilecek vakitte toplanır. Her on hisseye sahip olan veya bu

miktar hisseyi temsil eden kimse bir reye maliktir. Hiç bir hissedar elli reyden fazlasına malik olamaz.

Madde 59. Umumî heyet aşağıdaki vazife ve salâhiyetleri haizdir :

- 1.— Senelik raporun tetkiki ile idare meclisinin ibrası ;
- 2.— Murakıpların raporu üzerine senelik bilânçonun tasdiki ;
- 3.—Sermayenin tezyidi ;
- 4.—Nizamname! esaside tadil yapılması ;
- 5.—Bankanın tasfiyesi hakkında karar ittihazi.

Madde 60. — Bankanın tesbit edilen müddetin hitamından evvel tasfiyesi hakkında ittihaz edilecek olan kararlar, ancak icra vekilleri heyetinin tasvibine iktirarı ve Banka tarafından yapılan taahhütlerin kanun dahilinde tamamen ifa edilmesi şartları ile muteberdir. Nizamnamei esaside tadil yapılması ve tasfiye hakkında karar ittihaz olunabilmesi için umumî heyette üçte iki ekseriyet şarttır.

Madde 61. —Umumî heyete idare meclisi reisi riyaset eder.

Madde 62. —Hissedar olmayanlar umumî heyette niyabeten birden ziyade rey temsil edemezler.

B — İdare meclisi

Madde 63. Bankanın idare meclisi atideki şekilde intihap edilmiş sekiz kişiden mürekkeptir :

A. — A sınıfı hisselerine malik bulunan Hükümet tarafından Maliye Vekâletinin inhası ve İcra Vekilleri Heyetinin tasdiklerde intihap edilen, biri aynı zamanda reis olmak üzere iki aza;

Bu iki aza memur veya her hangi bir banka veya şirkette idare meclisi azası olmayacakları gibi her hangi bir müesseseden hiç bir surette maaş ta alamazlar. Reis riyaset müddetince hiç bir bankada hissedar olamaz.

B— B ve C hisselerine malik millî bankalar ve şirketler tarafından intihap edilen iki aza ;

C— D sınırı hisselerine malik bulunan hissedarlar tarafından intihap edilen bir aza ;

İşbu son iki intihapta her hisse senedi bir reye maliktir ve aynı şahsın malik olabileceği rey adedi tahdide tâbi değildir.

D— İktisat Vekâletince intihap edilen ticaret ve sanayi odaları murahaslarından müteşekkil bir heyet tarafından intihap olunacak bir aza;

E.— Ziraat kooperatifleri tarafından intihap edilecek ziraat erbabından iki aza.

Madde 64.—Ziraat kooperatifleri tarafından intihap edilecek iki aza muhtelif istihsal mıntakalarını temsil edecek surette intihap edilerler.

Madde 65.—idare meclisi azalarının müddeti üç se nedir.

63 üncü maddenin D ve E fıkralarında zikrolunan azalar müstesna olmak şartile diğer azaların üç senelik devre nihayetinde yeniden intihapları caizdir.

Madde 66.—Ziraat kooperatifleri memlekette tama men teşekkül ve taazzuv edinceye kadar 63 üncü maddenin D fıkrasındaki azaların intihap suretleri büyük ve küçük arazi sahiplerinin ve muhtelif mıntakaların temsil edilmelerini temin edecek şekilde bir kararname ile icra Vekilleri heyetince tesbit olunur.

Madde 67.—İdare Meclisi Azaları intihaplarını müteakip hangi banka ve şirketlerde alâkadar olduklarını ve a

lâkalarının derecesini bir beyanname ile bankaya bildirirler. Bu kabil azalar alâkadar oldukları banka veya şirketlere temas eden hususâtın müzakeresine iştirak edemedikleri gibi rey dahi veremezler.

Madde 68. — Bankanın idare meclisi banka üzerinde tam salâhiyet ve mürakabe hakkını haizdir. Bankayı alâkadar eden bütün işlerle iştigal eder.

Madde 69. — İdare meclisi azalarına maktu olarak her ay azamî 500 lira verilir. Ancak nizamname ile idare meclisine verilen vazifeler haricinde gene Bankaya ait başka vazifelerle meşgul edilenlere idare meclisinin teklifi ve icra vekilleri heyetinin karârile ayrıca bir tazminat verilir. Şu kadar ki bu iki suretle alınacak meblâğ mecmuu 800 lirayı tecavüz edemez.

İdare Meclisi Reisine maktu olarak her ay azamî 1500 lira verilir.

Madde 70. — İdare Meclisi Azaları kendilerde karabet veya ticarî münasebeti bulunan zatlara taaluk eden iskonto meselelerine ait müzakerelere iştirak edemeyecekleri gibi bu hususlar hakkında rey dahi veremezler.

C — Murakıplar

Madde 7 1. — Dört kişiden mürekkep bir mürakabe komisyonu bankanın bütün muamele ve hesaplarını tetkik eder. Umum müdürlük mürakabe komisyonunun talep edeceği bilûmum malûmat ve vesikaları vermekle mükelleftir. Mürakabe komisyonunun icraî hiç bir salâhiyeti olmayıp bütün itiraz ve mütalealarını tahriren idare meclisine bildirir ve bir suretini de Maliye Vekâletine verir. Komisyon

sene nihayetinde muamele ve hesaplar hakkındaki mütalealarını umumî heyete arzeder.

Madde 72. Murakabe komisyonu azaları şu suretle intihap edilir :

1. — E ve C sınıfı hissedarlarından iki aza;

2.— D sınıfı hissedarlarından iki aza;

Sınıflara ait her hisse bir rey sahibidir.

Rey adedi tahdit edilmemiştir. Murakabe komisyonu azalarının müddeti bir senedir. Tekrar intihap edilemezler.

Madde 73— Murakabe komisyonu azaları Bankanın temettüüne iştirak edemezler. Kendilerine vaziyetleri itibara alınarak intihapları bidayetinde idare meclisi tarafından tesbit edilecek ve memuriyetleri müddetince değişmiyecek bir tazminat verilir.

D — İskonto ve kredi encümeni

Madde 74.—İskonto ve kredi encümeni, idare meclisi reisinin riyaseti altında ve idare meclisi tarafından intihap edilecek iki aza ile umum müdür ve umum müdür muavininden müteşekkil olmak üzere beş azadan mürekkeptir.

İskonto ve kredi encümeni daimî surette bankanın iskonto, mükerrer iskonto ve faiz hatlerini ve kredi işlerini nizamnamei esasî veya idare meclisi tarafından tesbit edilecek salâhiyetler dahilinde tayin ve tanzim eder.

Madde 75. —Umum müdür ile iskonto ve kredi encümeni arasında zuhur edecek ihtilâflarda idare meclisi ve idare meclisi ile umum müdür arasındaki ihtilâflarda da Maliye Vekili hakem olur.

E — İdare heyeti

Madde 76. — idare heyeti umum müdürün riyaseti altında umum müdür muavini ile muhasebe müdüründen mürekkeptir. idare heyeti nizamnamei esası veya idare meclisi kararı ile tayin edilen salâhiyetler dahilinde memurların tayini ve kredi ve iskonto muamelelerinde iştirak eder.

F — Umum müdürlük

Madde 77. — Umum müdür, idare meclisinin teklifi ve İcra Vekilleri heyetinin kararı ile Reisicümhur tarafından beş sene müddetle tayin edilir.

Bu müddetin hitamından evvel aynı suretle tebdili caizdir. Umum müdür mebus veya memur olmayacağı gibi hiç bir banka veya şirkette idare meclisi azası ve vazifesi devam ettiği müddetçe hiç bir banka veya şirkette hissedar dahi olamaz. Bankanın temettüne iştirak etmez.

Bankayı hariçte ve mahkeme huzurunda umum müdür temsil eder.

Madde 78. — Umum müdür muavini de umum müdür gibi tayin olunur. Temettüne iştirak etmez. Memur veya bir banka veya şirkette idare meclisi azası olamayacağı gibi vazifesi devam ettiği müddetçe bir banka veya şirkette hissedar dahi olamaz.

Madde 79. — Muhasebe müdürü, idare meclisinin teklifi üzerine Maliye Vekili tarafından tayin olunur. temettüne iştirak edemez. Hiç bir banka veya şirkette alâkadar olamaz.

Madde 80.— Banka şube müdürleri, umum müdürün teklifi ile idare meclisi tarafından tayin olunur. Şube müdürleri dahi vazifeleri devam ettiği müddetçe hiç bir banka veya şirkette hiç bir suretle alâkadar olamazlar.

Madde 81.— Her şubede şube müdürünün riyaseti altında idare meclisince intihap edilecek üç kişilik bir istişarî heyet bulunur. Bu heyetin azalarından ikisinin ziraatle ve birinin ticaret veya san atla iştigal eylemesi meşruttur. Her azaya her içtima için idare meclisince tesbit edilecek bir hakkı huzur verilir.

İdare meclisi muamelâtın kesret ve icabına göre adedi beşi geçmemek üzere işbu miktar ve tertibi değiştirebilir.

VIII

Merkez Bankasının nizamnamei esasisi,

bilanço, netayiç

A — Nizamnamei esasi

Madde 82. — 63 üncü madde mucibince intihap edilecek ilk idare meclisi azaları intihabı müteakip iki ay zarfında bankanın nizamname esasisini bu kanuna tevfikân ihzar ve tasdik edilmek üzere Hükümete arzeyeceklerdir.

B — Bilânço

Madde 83. — Bankanın her sene gayet sarîh olarak tanzim olunacak bilançosu Maliye Vekâletine tevdi ve umumî heyetin içtimaidan en az bir buçuk ay evvel Resmî Gazetede neşredilir.

Madde 84. — Banka her hafta vaziyetini muhtasaran gösterir bir bülten neşrederek Resmî ve diğer gazetelere, ecnebi memleketlerdeki ihraç bankalarına, borsalara, ticaret odalarına ve sair mahallere gönderir. Bu bültende bir taraftan kasa mevcudunu, altın mevcudunu, altın karşılıklı döviz vaziyetini, dahilde tediye edilecek senetler yekûnunun ecnebi memleketlerdeki mevduatını matlubu olan diğer kıymetleri, diğer taraftan sermayesinin, ihtiyat akçalarını, tedavülde bulunan banknotların miktarını, düyunatını ve borçlu olduğu diğer kıymetleri gösterir.

Madde 85. — Neşredilecek bültende tedavülde bulunan banknotların karşılığını teşkil eden altın miktarının yüzde nisbeti ve iskonto ve faiz hatleri de vazıhan gösterilecektir.

Madde 86. — Banka, iskonto, mükerrer iskonto ve faiz hatlerini değiştirdikçe Maliye Vekâletini haberdar edecek ve keyfiyeti resmî gazete ile ilân ve borsalara talik eyleyecektir.

Madde 87. — Maliye Vekâleti istediği anda Bankanın her nevi muamele ve hesaplarını tetkik ve murakabe etmek hakkını haizdir. Bu husuta her nevi malûmat bankadan talep edilebilir.

C — Netice - ihtiyat akçesi

Madde 88. — Bankanın temettüleri şu suretle tevzi edilir :

Yüzde 20, ihtiyat akçasına;

Yüzde 6, hisse senetlerinin nominal kıymetleri üzerinden ilk temettü hissesi olarak hissedarlara ;

Yukarıki yüzdelerin tenzilinden sonra kalan miktardan azamî yüzde beşi aylıklarının %10—% 100 ü nisbetinde memurlara ve % 10 u da fevkalâde ihtiyat akçasına;

Bu tevziden sonra kalacak olan temettü bakiyesinin nısfı Hâzineye, diğer nısfı da hissedarlara verilir.

Madde 89—İhtiyat akçası sermayenin % 75 ine balığ oluncaya kadar temettüden ayrılan % 20 ler ihtiyat akçası hesabına alınır. % 75 e balığ olduktan sonra her sene bu hesaba alınacak olan miktar % 10 a tenzil edilir.

Bununla beraber ihtiyat akçası sermayenin % 75 ine balığ olduktan sonra tekrar bu miktarın dununa tenezzül ederse yeniden % 75 e balığ oluncaya kadar temettünün %20 isi ihtiyata alınır.

Madde 90.—Temettünün %20 isi ihtiyat akçasına alındıktan sonra kalan miktar hisselerin nominal kıymetlerine % 6 nisbetinde tevziat icrasına kifayet etmediği senelerde, fevkalâde ihtiyat akçasından ikmal edilir.

Madde 91.—88 inci maddede Hâzineye intikal edeceği zikredilen yüzde elli nisbetindeki temettü, Türk evrakı naktiyesinin kanunî istikrarı yapıncaya kadar beşinci maddede yazılı hazine tahvillerinin itfasına tahsis edilir.

IX

Muafiyetler

Madde 92.—Bankanın teşekkülüne ve muamelelerine mütallik bilûmum muhaberat ve akitler, hisse senetleri ve ilânlar, damga resmi ile diğer her türlü resim ve harçlardan muaftır.

Madde 93.— Bankanın bilûmum dahilî posta ırsalât ve muhaberelelerde telgrafları ücretten muaftır.

Madde 94.—Bankanın tesisatı için ecnebi memleketlerden getireceği kasalar levazım ve teferrüat gümrük resminden muaftır.

Madde 95. —Banka ile muamele icrası esnasında medyun veya kefilin gösterdiği ikametgâh, kanunî ikametgâh addolunur ve bilâhara vukubulacak tebeddüller mahkeme ve icra salâhiyetini değiştirmez.

Madde 96.— Bankanın sermayesi, ihtiyat akçası ve A sınıfı hisselerine isabet eden temettü, her türlü vergi, resim ve harçlardan muaftır.

X

Tasfiye

Madde 97. —Tasfiye vukuunda banka evvelâ aleâde borçlarını, ondan sonra da ihraç eylediği banknotları ödeyecektir.

.....

Bedeli alınmak üzere bankaya ibraz edilmeyen banknotların son ibraz gününün kuru üzerinden karşılığı, bir veya bir kaç bankaya veya Hâzineye tevdi edilir. Bu bankalar veya hazine, banknotlar ibraz edildikçe alelusul tetkik olunduktan sonra mukabilini öderler. Tasfiyeden on sene sonra şayet bedeli alınmak üzere ibraz edilmiş banknot kalırsa bu banknotların kıymetten düştükleri ilân edilir ve bedelleri Hükümete tediye olunur.

Hisse senetlerinin bedelleri başa baş ödendikten sonra tasfiye neticesinde temettü kalırsa bu temettünün %80 i Hükümete, yüzde yirmisi de hissedarlara tevzi olunur.

Muvakkat maddeler

I. — Bu kanuna tevfikân bankanın tesisi için ikisi millî bankalar biri ecnebi bankalar, biri de imtiyazlı şirketler mümessilleri arasından ve dördü dahi ihtisas erbabından olmak üzere icra vekilleri heyeti tarafından intihap edilen sekiz azadan mürekkep ve Maliye Vekilinin riyaseti altında bir tesis heyeti teşkil olunur.

II. — Tesis heyeti, teşekkül eder etmez alâkadar idare ve müesseselerle halkı ve millî ve ecnebî imtiyazlı şirketleri bu bapta kanun mucibince taleplamelerini tevdi etmeğe davet eyler. Tesis heyeti hisse senetlerinin tamamen kaydedilmesini ve kanuna tevfikân 1 inci idare meclisinin teşekkülünü temin için icap eden tedbirleri ittihaz ve tatbik eder.

III. — Tesis heyeti azalan masarifi zaruriyelerinden maada hiçbir tazminat almazlar. Tesis heyetinin emrine, umumî kâ-

tip idaresinde bir kalem büro verilir. Umumî kâtibe, Maliye Vekâletinin muvafakatile ve vazifesinin devamı müddetince 600 liraya kadar aylık verilir. Kalemdeki diğer muvakkat memurların aylıklarını tesis heyeti tesbit eder.

IV.— Tesis heyetinin bilcümle masrafları bankaya aittir. Bankanın idare meclisi ilk içtimasında yapılan masrafları tasdik ve Bankaya tesviye ettirecektir.

V.— Tesis heyetinin masrafları Banka tarafından yukarıki madde mucibince ödeninceye kadar Maliye Vekâleti heyet emrine 25.000 lira avans verir.

VI.— Hükümet bankanın teşekkülünün ilk üç senesi hisselerin nominal kıymetleri üzerinden hissedarlara verilecek olan senevi yüzde altı temettüün itasını taahhüt eder.

Bu hususu teminen bankaya verilecek mebalîğ, bankanın faaliyetinin 4, 5 ve altıncı senelerinde itfa edilir.

VII.— Türk evrakı naktiyesinin altın olarak kıymeti, Hükümetle Osmanlı, Düyunu Umumiye Hamilleri arasında kat î mutabakat husulünden sonra tesbit edilecektir.

Bu kıymet ayrı bir kanun ile tayin edilir. Türk evrakı naktiyesinin karşılığını temin ve bu evrakı naktiye mukabil verilen bonoları ödemek üzere Hükümet tarafından bankaya bu kanun hükümlerine tevfikân vaki olacak muhtelif tevdiatın altın olarak takdir ve mahsubu, 1 Türk evrakı naktiyesinin altın üzerine kıymetini tesbit eden kanunun kabulünden sonra icra edilecektir.

VIII. — İşbu kanunun neşrinden itibaren on sene müruruna kadar mülhak bütçe ile idare olunan Devlet müesseseleri ile hususî idareler, belediyeler amme menfaatlerine hadim cemiyetler ve ekseriyet hissesi hükümete ait şirketler gerek merkez bankasına, gerekse bu kanunun 28 inci maddesinde tarif olunan millî bankalara tevdiat yapabilirler.

Madde 98. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 99. — Bu Kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

Altıncı maddede mezkûr

Liste

<u>İtibarî kıymeti</u>	<u>Adedi</u>	<u>Beherinin kıymeti</u>	<u>Nev'i</u>
494 500 Frank	989	500 Frank	Anadolu demir yolu hisse senedi bedeli tamamen tesviye olunmuş
1 707 000	5 690	300	Anadolu demiryolu hisse senedi % 60 tediye
15 875 000	127 000	125	Anadolu demiryolu hisse senedi % 25 tediye
8 225 500	16 451	500	Anadolu demiryolu birinci tertip tahvili
7 179 000	14 358	500	Anadolu demiryolu ikinci tertip tahvili
21 344 500	42 689	500	Anadolu demiryolu üçüncü tertip tahvili
7925 000	15 850	500	Haydarpaşa limanı şirketi hisse senedi bedeli tamamen tediye edilmiş
750 000	6000	125	Haydarpaşa limanı şirketi hisse senedi % 25 tediye
547 550	10 951	50	Mersin-Adana demir yolu şirketi haizi rüçhan hisse senedi

1 553 500	3 107	500	Mersin-Adana demir yolu şirketi tahvilâtı
13 413 000			Yukarıda yazılı esham ve tahvilâtın müte-dahil temettü ve faizi mukabili mümessil senetler
3 642 500	9 850	125	Haydarpaşa limanı şir-keti hisse senedi % 25 tediyei
507 600	7 285	500	Mersin-Adana demir yolu şirketi hisse se-nedi % 100 tediyei
1 000 000	1 698	300	Anado1udu demir yo1u şirketi hisse senedi % 60 tediyei Anadolu demiryolu şirketi hisse senedi o/o 25 tediyei Konya ovası sulama istikrazı tahvili % 5 faizli
15 781 500			Düyunu umumiye tah-vilâtı
9 528 500	19 057	500	Bağdat demiryolu tah-vilâtı
5 078 500	10 157	500	Bağdat demiryolu tah-vilâtı
1500 000	3 000	500	Bağdat demiryolu his-se senedi % 100 te-diyei

116 497 925

**Umumî veya mülhak bütçeden
mubayaa olunacak
otomobiller hakkında
kanun**

Kanun No. 1716

Kabul tarihi : 12/6/1930

Madde 1.—24 Mayıs 1928 tarih ve 1296 numaralı kanun mucibince otomobil istimaline salahiyetli daire ve makamlar için umumî veya mülhak bütçeden mubayaa edilecek otomobiller icra Vekilleri Heyeti kararile Maliye Vekâletince muayyen firmalardan taahhüt ve mubayaa olunur.

Elçilere mahsus otomobiller bu hükümden hariçtir.

Madde 2.—Bir kaza veya arıza sebebile miadından evvel istimalden sakıt olmuş bulunan ve tecdidi tamirinden daha tasarruflu olan otomobiller yerine, 1930 senesi için, karşılığı teallûk ettiği dairenin masraf tahsisatından tevkif olunmak şartile otomobil mubayaası caizdir. Bu yolda tevkif edilerek otomobil mubayaa masrafı fasıllarına naklolunacak tahsisat, Büyük Meclise arzolunacaktır.

Madde 3.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4.— Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye Ve kili memurdur.

—

**Gümrük Tarife kanununun beşinci
maddesinin tadiline dair
kanun**

Kanun No. 1717

Kabul tarihi : 12/6/1930

Madde 1.— 1499 numaralı gümrük tarifesı kanununun beşinci maddesinin onuncu fıkrası şu şekle konulmuştur :

(Her nevi zarflar aşağıda yazılı şartlar dahilinde :

A.— Yerli mahsul ve mamullerin ihracına mahsus olarak ithal edilenler ;

B.— Evvelce resmi verilerek girmiş veya dahilde imal edilmiş bulunanlardan yerli mahsul ve mamullerde dolu olarak çıkarılıp tekrar dolu veya boş olarak ithal edilenler ;

C.— Her sene Maliye ve iktisat Vekâletlerince tayin edilecek miktarlarda olmak ve üzüm ve incir mahsullerinin ihracına mahsus kutu imalinde kullanılmak ve bu mahsullerle dolu kutu halinde ihraç edilmek üzere ithal edilecek keresteler ;

Bu muafiyetlerden istifade için mezkûr zarflardan A, C fıkralarında yazılı olanların Maliye ve iktisat Vekâletlerince tayin edilecek müddetler zarfında ihraç B fıkrasındakilerin de bu suretle tayin edilecek müddetler içinde tekrar ithal edilmeleri meşruttur.)

Bu hüküm şimdiye kadar muvakkat kabul suretile ithal olunan kutuluk kerestelere de şamildir.

Madde 2.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3.— Bu Kanunun icrasına Maliye ve iktisat Vekilleri memurdur.

**Dahilî istihlâk vergisi hakkında
kanun**

Kanun No. 1718

Kabul tarihi : 12/6/1930

Madde 1.— Dahildeki fabrikalarda istihsal edilecek şekerin her kilosundan 1930 malî senesi zarfında 4 kuruş, 1931 malî senesi zarfında beş kuruş, 1932 malî senesi zarfında 6 kuruş ve 1933 senesinden sonra 7 kuruş istihlâk vergisi alınır. Şeker tabiri küp, kare ve toz halinde bilcümle şekerlere şamildir.

Madde 2. — Dahildeki menbalardan istihsal veya hariçten ithal edilen 15 santigrat derecede 0,860 dan fazla kesafetli mazot ve emsalinden tasfiye, taktir suretile veya kimyevî usullerle elde edilecek daha az kesafetli petrol ve sair mayî mandenî mahrukâtın beher kilosundan 8 kuruş istihlâk vergisi alınır.

Madde 3.— Hariçten ithal olunacak şeker, petrol ve müştakkatı için gümrük tarife kanununa merbut cetvelin 203 ve 695 numaralarında yazılı resim miktarlarında her ne sebep ve suretle olursa olsun tenzilât yapıldığı takdirde bunlardan 1 inci ve 2 inci maddeler mucibince alınacak vergilerde de aynı nisbet ve miktarlarda tenzilât yapılır.

Madde 4.— Şeker, petrol ve müştakkatına ait fabrika ve imalâthanelerin sahip veya mümessilleri bu kanunun mer-

‘iyete girdiğinden itibaren bir ay zarfında ve yeniden açılacak olanların da işlemeğe başlamalarından en az on beş gün evvel, gündelik ve senelik kudret ve istihsal kabiliyetleri, mütemadi bir surette veya mevsim itibarile mi işlettirildikleri, kullanılan iptidaî mevat ile istihsal edilecek maddelerin nevi ve miktarları hakkında mahallin en büyük mal memuruna imzaları altında bir beyanname verip mukbilinde kayıt numarasını havi makbuz alırlar.

Madde 5.— Bu fabrika ve imalâthanelerin istihsalâtı Mâliyece tayin edilecek memurlarla sahipleri veya mümessilleri tarafından günü gününe tesbit olunur, ve fabrika ve imalâthane derununda veya mal daîresine bir beyanname ile bildirilecek depolarda muhafaza edilir. İtihsal ve tesbit olunupta bir daha fabrikasyona tâbi tutulması icap eden miktarlar mal memurunun malûmatı altında defterden tenzil ve tekrar tesbit olunur.

Madde6 .— Birinci ve ikinci maddeler mucibince istihsal olunacak mevat, fabrika ve imalâthanelerle depolardan satıldığı anda vergi tahakkuk eder. Müstahsil bir aylık satışına ait vergileri ertesi ayın on beşine kadar mal idaresine tediye mecburdur.

Madde 7.— Ecnebi memleketlere ihraç edilecek müstahsalâtın aşağıdaki şartlara riayet edildiği takdirde, bu kanun mucibince tahakkuk ettirilmiş olan vergileri terkin olunur :

A. — ihraç edilecek müstahsalâtın nevini, miktarını, kaplarının nevi ve adedini ve markalarını ve hangi gümrükten ihraç edileceğini gösterir bir nakliye tezkeresi alınmak lâzımdır.

B.— Nakliye tezkeresi tarihinden itibaren üç ay zarfında bu mevât ve müstahsalâtın aynen ihraç edildiğini mübeyyin gümrük idaresinden alınacak vesikanın ibrazı mecburidir. Bu şartlara riayet edilmediği takdirde depodan çıkarıldığı anda tahakkuk ettirilmiş veya tahsili tecil edilmiş olan vergi tahsil olunur.

Madde 8.— Fabrika ve imalâthane sahipleri veya mümessilleri işledikleri iptidâî maddelerle istihsalât için nümunesi veçhile maliye dairesinden musaddak ambar, satış ve fatura defterleri tutmağa ve tahakkuk edecek vergiyi de satış defterlerinde göstermeğe v bu defterleri evrakı müsbiterile birlikte verginin tahakkuk ettiği sene hitamından itibaren üç sene müddetle muhafazaya mecburdurlar.

Madde 9.— Bu kanun mucibince istihlâk vergisine tâbi bulundurulan fabrika imalâthane ve müessesatın istihlâk vergisine taallûk eden bilcümle muamele ve hesapları maliye müfettişleri ve bu vazifeye tayin edilen memurlar tarafından her zaman teftiş ve murakabe edilebilir.

Madde 10.— Aşağıda yazılı hallerde birinci ve ikinci maddelerdeki vergiler iki kat olarak alınır ve ayrıca fabrika ve imalâthane sahip ve mümessillerine yüz liradan bin liraya kadar para cezası hükmolunur :

- A. — Beyanname vermeksizin istihsale başlamak.
- B. — Kanunun tutulmasını emir eylediği defterleri kısmen veya tamamen tutmamak veya tasdik ettirmemek.
- C. — Mevât ve müstahsalâtı kısmen veya tamamen musaddak deftere kaydetmemek.
- D. — Müstahsalâtın bir kısmının veya tamamının vergi-

.....

sini tahakkuk ettirmeden depodan çıkarmak veya saklamak veya satmak.

E.— ecnebi memleketlere ihraç edeceği malı nakliye tezkeresi almaksızın çıkarmak.

Madde 11. —Bu Kanun mucibince tahakkuk edecek vergi ve zamlar tahsili emval kanununa tevfikân tahsil olunur.

Madde 12. —Şeker ile petrol ve müştakkatından dahilde imal olunan maddelerden ve bu kanun mucibince istihlâk vergisine tâbi tutulan fabrika imalâthane ve müessesat istihsalâtından imal ve ihraç dolayısıyla muamele vergisi ve duhuliye resmi alınmaz.

Madde 13. —Bu Kanun mucibince istihlâk vergisine tâbi mevât istihsali maksadile yeniden fabrika ve imalâthane tesis etmek isteyenler Hükümetçe bu gibi tesisat hakkında tesbit edilecek şeraite riayetle mükelleftirler.

Madde 14.— Memleket dahilinde yapılan şekerleme, helva ve şekerli maddeler harice ihraç edildikleri takdirde terkiplerindeki şeker» tekabül eden ve Maliye ve İktisat Vekâletlerince tayin olunacak miktar için gümrük tarife kanununun 203 üncü numarasında yazılı gümrük resimleri iade ve tesviye olunur.

Madde 15.— Bu kanun ahkâmının sureti tatbiki Maliye ve İktisat Vekâletlerince tanzim ve icra Vekilleri heyetince tasdik edilecek bir talimantname ile tayin olunur.

Madde 16.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 17.— Bu Kanunun hükmünü icraya Adliye, Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

**Türkiye Cümhuriyeti ile Fenlandiya Hükümeti
arasında münakit ticaret ve seyrisefain
muahedenamesinin tasdikına mütedair
kanun**

Kanun No. 1719

Kabul tarihi: 12/6/1930

Madde 1. —Türkiye Cümhuriyeti ile Fenlandiya Hükümeti arasında 1929 senesi ağustosunun 12 inci günü Ankarada akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefayin muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2.— Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3.— Bu Kanunun ahkâmım icraya icra Vekilleri Heyeti memurdu.

(Muahedename Resmî Gazetenin 1520 numaralı nüshasında münderiştir).

—

**Gümrük Tarife Kanununun tadiline dair
kanun**

Kanun No. 1720

Kabul tarihi : 12/6/1930

Nesri tarihi : 22/6/1930

Madde 1.— 1499 Numaralı gümrük tarife kanununa
merbut tarifenin 695 numarada yazılı C ve D fıkraları şu suretle
tadil edilmiştir :

C.— Tasfiye edilmiş veya temizlenmiş (15 santigrat derecede)
kesafeti 0,780 den 0,860 a kadar (petrol lampan ve saire) (sunî petrol
yani lonapetrol dahildir).

D.— Ağır maden yağları ve tortulan (15 santigrat derecede)
kesafeti 0,860 dan fazla mahrukat yağları (mazut ve saire).

Madde 2.— Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3.— Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye ve iktisat
Vekilleri memurdur.

—

**Hapishane ve tevkifhanelerin idaresi hakkında
kanun**

Kanun No. 1721

Kabul tarihi: 14/6/1930

Madde 1.— Türkiyede her mahkeme bulunan yerde hapishane ve tevkifhane bulunur.

Madde 2—

A.— Mahpusların hapishanelere dağıtılması :

B.— Mahpus ve mevkıfların giydirilmesi ve yedirilmesi, yatırılması ve okutulması ve çalıştırılması ;

C.— İş kazançlarından san atlar ihtiyacına ve çalışanlara pay ve ailelerine nafaka ayrılması ;

D.— Mahpus ve mevkıflar haklarında kimler tarafından ne gibi inzibat muameleleri tatbik olunacağı ;

E.— Hapishane ve tevkifhane memur ve müstahdemlerinin vazife ve salâhiyetleri ve haklarında kimler tarafından ne gibi inzibatî muameleler yapılacağı nizamnamede yazılır.

Bu nizamnamenin sihhî hususlara müteallik maddeleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletile müştereken hazırlanır.

Madde 3.— Adliye Vekâletince gösterilecek lüzum üzerine hapisanelerde iş yurtları ve hastane tesisi için Hükümetçe bütçeye lüzumu kadar tahsisat konulur.

Madde 4.— Mıntaka hapisaneleri iş yurtlarının idare ve tesisi bütçeye konulacak mütedavil sermaye ile temin olunur.

Adliye Veklinin iznile kabul edilen teberrular da mütedavil sermayeye ilâve olunur.

Madde 5.— Lüzumu takdirinde mahpusların bir hapisaneden diğerine nakilleri Adliye Vekâletinin müsaadesile caiz olabilir.

Madde 6.— Mıntaka hapisane müdürleri doğrudan doğruya Adliye Vekâletince ve muhasip ve başkâtiplerde diğer hapisane ve tevkifhane müdürleri ve teftiş memurları ve hekimler ve fen memurları ve muallimler mahallî adliye encümeninin inhası üzerine veyahut daha ehliyetli zevat bulunduğu halde resen vekaletçe tayin olunurlar. Hapisanelerin sair memur ve müstahdemleri mahallî adliye encümenlerince intihap ve vilâyetin tasdikile tayin kılınır.

Madde 7.— Hapisane müdürü ve memurları hakkında kanunî tahkikat icrası, doğrudan doğruya Adliyeye aittir. Gösterilen lüzum üzerine müdürlere Adliye Vekâletince ve diğer memurlara mahalleri Adliye encümenlerince işten el çektirilebilir.

Madde8.— Hapisane müdür ve memuru ve müstahdemleri hapisanenin emniyet ve muhafazasının temini için aşağıda yazılı hallerde silâh kullanmağa salâhiyettardır.

A.— Türk ceza kanununun 49 uncu maddesinin 1, 2 v3 numaralı fıkralarında yazılı mecburiyetler hadis olursa ;

B.— Mahpuslar toplu olarak hücum teşebbüsünde bulunurlar ve memurlara "veya kendilerine nezartle muvazzaf bulunanları yakalayarak onlara mukavemet veya onları bir hususu yapmaları veya yapmamaları için cebrederlerse ;

C.— Firar teşebbüsünde bulunan bir mahpus yakalanırken filen veya tehlikeli bir surette tehdit ederek mukavemet eder

veya mükerreren dur emrine itaat etmiyerek firar teşebbüsünden vazgeçmezse.

Ateşli silâh, diğer silâhlarla maksadın temini kabil olmadığı takdirde kullanılır. Ateşli silâh kullanılması lüzumunu mutlak surette müdür ve bulunmadığı zaman müfettiş tayin eder.

Şu kadar ki, müsaade istihsali mümkün olmayan fevkalâde hallerde müsaadesiz silâh istimali de caizdir.

Madde 9. Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 10. — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Dahiliye, Maliye ve Sıhhat ve İçtimâî Muavenet Vekilleri memurdur.

Tefsirler

**Belediye vergi ve resimleri kanununun
22 inci maddesinin son fıkrasının tefsiri**

İstanbul Balıkhanesinin dellâliye resminden istisnası hakkında

:

Tefsir No: 161

Belediye vergi ve resimleri Kanununun yirmi ikinci maddesinde muharrer dellâliye resminden İstanbul Balıkthane müzayedelerinin istisnası, esasen Düyunu Umumiye için vazedilmiş olup halâ istifasına devam edilmekte olan resmin ilgasına kadar meridir.

4/6/1930

**Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun
15 inci maddesinin tefsiri**

Tefsir : 162.

Veraset yolu ile intikal edecek menkul mallarda, tereke tahrir edilmeyen ahvalde, mirasçının ölümü zamanındaki malın rayici nazara alınarak takdir olunacak kıymet, veraset ve intikal vergisine matrah ittihaz olunur.

9/6/1930

**1663 Numaralı kanunun üçüncü
maddesinin tefsiri**

No. 164

1663 Noli kanununun üçüncü maddesindeki ifraz ve tevzi edilen arsalar tabirinden maksat, gerek münferiden ve gerek hissei şayialı olarak tevhidden ifraz ve tevzi olunan arsalar.

10/6/1930

T. B. M. M. Kararları

**İzmirli Mustafa Celâl Efendinin
İstiklâl madalyasile
taltifi hakkında**

Karar No. 571

Mücadelei milliye esnasında Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesi muhafaza gönüllü müfrezesi milis zabiti olan Celâl oğlu Mustafa Efendinin 2 teşrinievvel 1926 da İzmir Askerlik. şubesine müracaat ederek mezkûr şubece ismi madalyaya kesbi istihkak edenler meyanına yazılı görüldüğü anlaşılmış olmakla Millî Müdafaa Vekâletince tetkikile muktazasının icrası zımında istidasının vekâleti müşarüneyhaya gönderilmesine, Umumî Heyetin 66 inci inikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

31/5/1930

**İzmire tâbi Torbalı köyünden Emin Beyin
kırmızı şeritli İstiklâl madalyasile
taltifi hakkında**

Karar No. : 572

İzmire tâbi Torbalı köyünden Emin Beyin mücadelei milliyede Salihli havalisi ile Düzce mıntakasında 33üncü süvari alayında kıt a kumandanlığı ederek bilfiil muharebeye iştirak eylediği ve evvelce müddeti kanuniyesi zarfında taltif için müracaat etmiş isede evrakın her nasılsa zayi olmakla taltiften mahrum kaldığı anlaşıldığından mumaileyhin kırmızı şeritli istiklâl madalyasile taltifi, Umumî Heyetin 66 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

31/5/1930

**Kabahatların affı ve bazı cürümlerin takibat
ve cezalarının tecili hakkındaki kanunun
4 üncü maddesinin tefsirine mahal
olmadığı hakkında**

Karar No. : 573

Adam öldürmekten mahkûm bulunanların, 1441 numaralı kanunun 4 üncü maddesinde münderiç muhaffif kanunî sebepler bulunmasından dolayı, haklarındaki cezaların üçte ikisinin tecil edilmesi, mezkûr maddede yazılı olduğu veçhile ancak faile karşı Irza, mala, cana taarruz olunarak bu suretle tahrikin tesiri altında ika edilmiş olan adam öldürme fiiline matuf olduğundan bu sebepler haricinde ceza kanuna göre cezanın tenzilini istilzam edecek diğer muhaffif sebeplerden dolayı, mahkûmlara tecilin teşmili caiz olamayacağı aşikârdır.

Takibatta bu sarahat hilâfına verilmiş olan bir hükmün temyizen tashihi ve Mahkemei Temyizce de o yolda bir karar ittihaz olunduğu takdirde Başmüddeiumumilikçe itiraz olunarak ceza heyeti umumiyesinde ve kezalik Temyiz Başreisliği tarafından Temyiz Heyeti Umumiyesinde kanuna uygun bir içtihadın tesbiti kanunu mahsusuna göre kabil olduğu cihetle, vazih ve sarih bulunan mezkûr dördüncü maddenin tefsirine lüzum olmadığı, Umumî Heyetin 66 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

31/5/1930

**Amasyanın Bağlıca köyünden Ali oğlu Arifin.,
Kuyucuk nahiyesinden Musa oğlu Ahmedin,
Sındırgının Rizaiye köyünden Ahmet oğlu
İsmailin, Akçabadın Ahende köyünden
Karaca oğullarından Mıktat oğlu
Haşanın ölüm cezasına
çarpılmaları hakkında**

Karar No. 575

1.— Amasyanın Bağlıca köyünden Hacı Ahmet gelini

Hacı Ali kızı Zehranın boynundaki üç beşibirlik altını almak mümaneat üzerine öldüren Bülbül oğullarından Ali oğlu 1314 doğumlu Arif hakkında Amasya Ağır Ceza Mahkemesince»

2.— Kuyucuk nahiyesinin Aydınzade mahallesinden Hacı Ali kızı Zehranın boynundaki üç beşibirlik altını almak kastile gece evlerine giderek Zehra ile anası Emineyi işkence ile öldüren Kuyucuklu sığırtmaç 1320 doğumlu Musa oğlu Ahmet hakkında Aydın Ağır Ceza mahkemesince,

3.— Sındırgının Osmanlar köyünden Hafizeyi cebren bıkırını izale ettikten sonra boğarak öldüren Rizaiye köyünden Ahmet oğlu 1323 doğumlu İsmail hakkında Balıkesir Ağır Ceza mahkemesince,

4.— Samsunun yeni mahallesinde oturan Şimendiferde manevracı Ali Osmanı taammütle öldüren Akçabadın Ahende köyünden Karaca oğullarından Mıktat oğlu 1320 doğumlu Haşan hakkında Samsun Ağır Ceza mahkemesince,

Hükmedilmiş olan ölüm cezalarının tahfif ve tahvilini müstelzim bir sebep görülemediğinden mezkûr cezaların, Teşkilâtı Esasiye kanununun 26 inci maddesine tavgikan infazı Umumî Heyetin 73 üncü inikadının l inç celsesinde takarrür etmiştir.

9/6/1030

**Ticaret muahedesi akdedilmiş olan devletler
muvaridatı meyanında bulunan
sekerden muamele vergisi
alınmıyacağı hakkında**

Karar No. : 576

Gümrük tarife kanununun 31 inci maddesile şeker inhisar kanunu ilga edilmiş olmakla beraber, mezkûr kanunun ticaret mukavelenameleri aktetmiş devletler muvaridatına taallûk eyleyen muvakkat maddesinde (kendilerde ticaret mukavelenameleri aktolunarak konsolide edilmiş bulunan devletler muvaridatı meyanındaki şeker ve şekerli mevattan işbu mukavelename müddetlerinin hitamına kadar eski gümrük tarifesi mücibince gümrük resmi ile istihlâk ve her kilodan ayrıca sekiz kuruş inhisar resmi alınmasına devam edilir) denilmiş olmasına nazaran bu kabil memleketler muvaridatı için inhisarın filen devamı kabul edilmiş olduğu gibi esasen yeni gümrük tarife kanununda şeker için mevzu ithalât resmi ; yeni tarifenin tatbikından evvel şekerden alınmakta olan gümrük, istihlâk ve inhisar resimleri mecmuuna tekabül eylemesi ve yeni tarifenin tesbitinde bu rüsum mecmuuna ilâveten ayrıca muamele vergisi alınması da derpiş kılınmamış olması itibarile, şekerden inhisarın filen devamı kabul olunarak konsolidasyon vaziyetinin hitam tarihine kadar muamele vergisi alınmaması lâzımgelseğine, Umumî Heyetin 74 üncü inikadının 1 inci celsesinde karar verilmiştir.

10/6/1930

**Tütün inhisarının müddetle mukayyet
olmadığı hakkında**

Karar No. : 577

Tütün kanununun birinci maddesi inhisarın müddetle mukayyet olmayarak teessüsünü âmiri olduğu gibi bu kanunun 86 inci maddesile, inhisarın muvakkat olduğunu ifade eden 558 numaralı kanunun 6 ve 14 üncü maddelerinden gayri ahkâmı ve 734 numaralı kanun hükümleri kaldırılmış olduğundan, inhisarın bilâ müddet devamı hükmünü temin, için ayrıca kanun tedvinine ihtiyaç olmadığı, Umumî Heyetin 76 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

12/6/1930

**1930 Senesi bütçesinde bazı tashibat
icrası hakkında**

Karar No. : 578

1.Sıhhiye Vekâleti bütçesinin 492 inci faslına ait meşruhata (Leyli tıp talebe yurdunda bulunanlardan âli tahsilini ikmal edenlere 1437 numaralı kanun mucibince muktazi avans 8 inci maddeden verilir.) fıkrasının ilâvesi ;

2.İktisat Vekâleti bütçesinin 653, 657 ve 660 ıncı fasıllarına ait formül cetvelinin 9/12 inci sahifesinde (mücadele) unvanile yazılan kısmın berveçhi ati tashihi :

Cetvel Resmî gazetenin 1526 numaralı nüshasında münderiçtir.

**Başvekil İsmet Paşa Hazretleri tarafından
vaki beyanatın tasvip
olunduğu hakkında**

No. : 579

Başvekil İsmet Paşa Hazretlerinin Hükümetin siyaseti hakkı beyanatları, Umumî Heyetin 80 inci inikadının 1 inci celsesi müttefikan tasvip edilmiştir.

17/6/1930

**Meclisi âlinin tatili faaliyet
etmesi hakkında**

Karar No. : 580

Teşkilâtı Esasiye kanununun 14 üncü maddesine tevfikân Meclisi âlinin 17 haziran 1930 tarihinden 1 Teşrinisani 1930 tarihine kadar tatili faaliyet etmesi, Umumî Heyetin 80 inci inikadının 1 inci celsesinde takarrür etmiştir.

17/6/1930

**Meclisi âlinin Reiscumhur Gazi Mustafa
Kemal Hazretlerine arzı veda ve
tazimatı hakkında**

Karar No. : 581

Meclisi Âlinin tatili münasebetile Reiscümhür Gazi Mustafa Kemal Hazretlerine arzı veda ve tazimat olunması, Umumî Heyetin 80 inci inikadının 1 inci celsesinde müttefikân kabul edilmiştir.

17/6/1930

**Teşkilât fek ve ilhaklara
ait kararnameler**

No. 5117

Madde 1. — Gümüşhane Vilayeti merkez kasasına merbut Alansa, Pekün, Pekütler, Gödül, köyleri aynı Vilâyetin Kelkit kazası merkezine ve Gelinpertek köyü mezkûr kazanın Köse nahiyesine ilhak edilmiştir.

Madde 2.— Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

14/6/1930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

—————

No. : 5121

Madde 1. — Kocaeli Vilâyeti merkez kazasına merbut Uzuntarla Nahiyesinin merkezi Büyük Derbent istasyonuna nakil edilmiştir.

Madde 2. — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

21/6/1930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

No. : 5123

Madde 1.— Balıkesir Vilâyetinin Bandırma kazasına merbut Sığircı nahiyesinin merkezi mezkûr nahiyenin Çonlu köyüne nakil edilmiştir.

Madde 2.— Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

21/6/1930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

No.: 6120

Madde 1. — Mardin Vilâyetinin Cizre kazasına merbut Silupi nahiyesinin merkezi Girgiamo köyüne nakil edilmiştir.

Madde 2. — Bu kararname hükmünü İcraya Dahiliye Vekili memurdur.

21/6/1930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

No : .5174

Madde 1.—Manisa Vilâyeti merkez kazasına merbut Uzunhasanlar, Karakuzuğ, Atçukuru, Karaköy,, Kalabak köyleri mezkûr kazadan alınarak İzmir Vilâyetinin Menemen kazasına tabi Aliğa Çiftliği nahiyesine ilhak edilmiştir.

Madde 2.— Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye vekili memurdur.

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

.....

Emniyet işleri
Umum Müdürlüğü

Ş. 1

No. : 2835

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından ıskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim, ismi ve babasının ismi : (Meçhul) oğlu Mıgırdıç

Doğum tarihi	: 326
Memleketi	:İstanbul
Müseccel olduğu yer	:Sultanahmet Kazani Sadi mahallesi Patrikhane sokağı 1 5 No hane.
İskatı sebebi	: 1041 No. kanuna tevfikan
Hey. Vek. kararı tarihi	: 20/11/929

14/6/1930

.....

No. : 3023

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı ve fotografi merbut olan şahs hudut haricine çıkarılmıştır bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi : Muhsin Abdullah Zeynelâbidin
Tabiiyeti : Hicaz
İhracı sebebi : Ecanip kanununa tevfikân

14/6/1930

No. : 3157

Fotoğrafi merbut ve ismi aşağıda yazılı olan şahs, Ecanip kanununa tevfikân hudut haricine çıkarılmıştır. Bir daha memleketimize gelmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi : Mariya Beti Artidi
Milliyeti : Musevî
Tabiiyeti : Bulgar
Memleketi : Sofya
Sebebi ıskatı : Ecanip kanununa tevfikân

18/6/1930

No. : 3132

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından ıskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi	: Kirkor kızı Maryam Davityan
Doğum tarihi	: 296
Memleketi	: İstanbul
Müseccel olduğu yer	:Beyoğlu Büyükdere Kireçhane sokağı 1 3 No. hane
İskatı sebebi	: 1041 No. kanuna tevfikan
Hey. Vek. kararı tarihi	: 20/11/929

26/6/1930

No. : 3176

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından ıskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi	: Dimitri oğlu Eksenefan Haçaplu
Doğum tarihi	:1304
Memleketi	:İstanbul
Müseccel olduğu yer	: Beyoğlu : Osmanlı mescit mahalle ve caddesinde 3 No. hane
İskatı sebebi	:Beyaz rus
Yeni tabiyeti Hey.	:1312 No. Kanuna tevfikan
Vek. kararı tarihi	: 27/11/1929

21/6/1930

No: 3158

İsmi ve hüviyeti aşağıda yazılı olan şahs Türk vatandaşlığından ıskat edilmiştir. Bir daha memleketimize girmesine müsaade olunmayacaktır Efendim.

İsmi ve babasının ismi	: Mişon oğlu Elya bahar
Doğum tarihi	:1278
Memleketi	: İstanbul
Müseccel olduğu yer	:İstanbul Kuruçeşmede Sinagon Haym mahallesi 1 inci caddede 69 No. hanede
Yeni tabiyeti	: İngiliz
İskatı sebebi	: 1312 No. kanuna tevfikân
Hey. Vek. kararı tarihi	: 11-11-1929.

16/6/1930

No. : 3059

2/3/1929 tarih ve 556 No. Tamimle bildirilen : Peyğamberin Türbedarı Şeyh Ahmede matuf olduğu anlaşılan vasiyetnamenin yine ötede beride satılmakta olduğu görüldüğünden evvelki iş'ar dairesinde muamele yapılması. tekrar olunur efendim.

16/6/1930

No. : 3060

Cemiyeti Akvam Beynelmilel mesai bürosuna merbut bulunan mülteciler şubesinin 1930 dan itibaren bir sene müddetle tecrübe için kâtibi Umumiliğine raptolunduğu ve Belçika tabaasından (M. Gabriel Coteaux)'nun mülteciler şubesi Türkiye Murahhaslığına tayin edildiği Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir.

Beyanı malûmat olunur efendim.

16/6/1930

Hülâsa :

Bayrak keşidesi hakkındaki Talimatname ahkâmının harfiyen tatbikine dair :

No. : 3052

Bazı yerlerde lüzumu olmadığı halde talimatnameye gayri muvafık bir surette bayrak çekilmektedir. Ecnebi devletler sefaret ve konsoloshanelerinde ve tebaai ecnebiye emakininde bayrak çekilmesinin tabi olacağı kuyut ve tahdidati mübeyyin 1330 tarihinde tertip olunan talimatname ahkâmının harfiyen tatbikine buyurulması beyan olunur efendim.

15/8/1930

Hülâsa :

**Ceza usulü Muhakemeleri hakkındaki Mutaleanamenin
gönderildiğine dair :**

No. : 3050

Ceza usulü muhakemeleri kanununun Zabıta memurlarınca tatbikinde tereddüt edilen noktaları hakkında izahatı ve bu kanunda zikredilen zabıta amirlerinin kimler olduğunu muvazzih olarak kaleme alman mutalâanemenin sureti leffen gönderildi.

Mezkûr kanunun Zabıta memurlarınca tatbikinde bu mutalâanamenin esas ittihaz edilmesi tavsiye olunur efendim.

Suret

1.— Ceza usulü muhakemeleri kanunu zabıta makam ve memurlarının kimler olduğunu serahaten tayin ve tespit etmemiştir. Bu hükümlerin müddei Umumilerin bulundukları dariei kazaiye merkezindeki zabıta âmirlerine raci bulunacağı teemmül edilmektedir.

2.— 154 üncü madde mucibince mühim ve müstacel hususatta Müddei Umumilerin verecekleri şifahî emirlerin infazı zaruridir. Müstacel hususatin ise, suçun nevi ve mahiyetine göre taktir ve tayin edilmesi icap eder.

3.— Hazırlık tahkikatında şahit dinlenmesi tabîi ise de Polisin vaki tebligatına rağmen icabet etmeyenler haklarında zabıt varakası tanzim edilerek mahkemeye tevdi kılınmakla beraber şahitlerin celpname ile getirilmelerini temin için kanunun 46 inci maddesinin 3 üncü fıkrası delâletile ve Müddei Umumilik vasıtasile karar istihsali lâzım geleceği.

Yukarıda arzedilen izahata nazaran ceza usulü muhakemeleri kanununda birinci ve ikinci bentlerindeki meseleler hakkında sarih bir hüküm yoktur. Müddei Umumilerin zabıta makam ve memurları üzerindeki hakkı âmiriyetleri zabıta makam ve memurlarının vezaifi adliyeleri dolayisile Müddei umumilerle olan münasebet ve tedahülleri ancak kanunun umumî hükümlerinden ve bu hükümlerin ruh ve mefadından istinbat ve maslahata muvafık bir şekilde tesbit etmek zarureti vardır. Şöyle ki, Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun hukuku amme davasının hazırlanması hakkında ahkâmı muh

tevi bulunan ikinci faslının 154 üncü maddesi bu meb'hasta Cümhuriyet Müddei Umumilerinin vasi salâhiyetlerini izah ve tesbit etmektedir. Bu madde mucibince bütün zabıta makam ve memurları Cümhuriyet Müddei Umumisinin emirlerini ifa ile mükelleftir. Bu emirlerin mühim müstacel hususlarda şifahî ve bunların gayri ahvalde yazılı olarak verilmesini kanun tasrih etmiştir.

Tahrirî emirler ancak zabıta âmirlerine verilebileceği de hükmü kanun iktizasındandır.

156 inci madde zabıtaca makam ve memurlarına da suçları aramak ve işin tenviri için lâzımgelen acele tedbirleri almak vazifelerini tahmil etmiştir. Arama, zabıt, keşif hususlarında kanunun zabıta makam ve memurlarını doğrudan doğruya salâhiyettar kıldığı ahval dahi vardır. Meşhut cürümlerde yakalama hakkını kanun herkese vermiştir.

Cümhuriyet Müddei Umumilerinin zabıta makam ve memurlarına şifahen emir vermek husundaki salâhiyetlerini istimal ederken ehemmiyet ve müstaceliyet keyfiyetini kanun berveçhi maruz mevzuatını da derpiş ederek taktir eylemeleri icap eder.

Cümhuriyet Müddei Umumileri aynı zamanda yalnız adlî vazifelerle meşgul ve münhasıran kendi emirleri altında bulunan ayrı bir zabıta kadrosu olmadığını ve zabıtanın işlenen bir cürmün faillerini tutmakla mükellef oldukları gibi cürüm işlenmesine de mani olmak memleket asayişini umumiyesinin ihlâl edilmesine nezaret etmek vazifeleri ile de muvazzaf bulunduğunu düşünerek ehemmiyet ve müstaceliyetini o itibarla da ölçüye vurmak mecburiyetinde oldukları tabî görülmektedir.

Müddei Umuminin ittila peyda eylediği bir cürmün takip ve faillerinin yakalanmasını zabıtaya emir etmesi kanunî bir vazifedir. Jandarma Kumandanına veya Polis Müdürüne

müracaat etmeyerek nahiye ve köy ve karakol telâki noktalarına emir vermek ve bu salâhiyeti zabitanın mücrimi takip ve derdesti yolundaki tedabir noktalarına kadar tevsi ve teşmil eylemek ne kanuna ne de maslahata muvafık olması gerektir. Bu gibi hususatta 154 üncü maddenin derpiş eylediği müstaceliyet yoktur. Çünkü Cümhuriyet Müddei Umumisinin verdiği emirleri mevcudunu bilmesi, vaziyeti daha iyi görmesi itibarile zabıta ve idare makam ve memurları daha muvafık bir tarzda ve aynı sür atle verebilir. Bu suçun ikamı müteakip gerek adlî makamatin ve gerek zabıta idare ve makamlarının ittihazı ile mükellef bulundukları vazife, salâhiyet ve mecburiyetler gaye ve maksat itibarile aynı hedef dahilinde temerküz etmektedir. Ancak 154 ve 156 inci maddelerle verilen bu salâhiyetlerin kanunî derece ve mahiyeti ve bu salâhiyeti istimal hakkının tarzı icrası kanunun çerçevesi dahilinde bulunmak ve bu her iki şıkkın mevzuu ile kabili telif olmasını nazarı itibara almak zarureti vardır.

Kanunun 151, 152 ve 153 üncü maddeleri, esas hakkındaki hükümleri serahaten göstermektedir. Binaenaleyh, suçlara dair ihbarların nasıl yapılacağı ve ne suretle tevsik edileceğinin ve tabii sebeplerden ileri gelmediğine şüphe hasıl olan veya hüviyeti meçhul bulunan bir ölü hakkında ve ihbar veya her hangi bir suretle bir suç işlendiği zehabını verecek ve hatta hukuku amme davasının ikame veya ademi ikamesinde karar ittihaz edebilmek üzere işin hakikatim aramak ve yalnız maznunun aleyhinde değil lehindeki delâili de tesbit etmek vazifelerde mükellef bulunan Cümhuriyet Müddei Umumi ancak bu neticelere varmak üzere 154 üncü maddedeki salâhiyetleri istimal etmelidir.

.....

Memleketin umumî asayişini müstakar bir vaziyette bulundurmağa mecbur olan ve suçların işlenmesini menedecek tedbirleri de ittihaz ile vazifedar bulunan zabıta kuvvetleri bir kül halindedir.

Şu halde, gayet tabiî olarak tahakkuk eden bir esas vardır ki o da zabıtanın ef'ali memnua mürtekiplerini ele geçirmek için muayyen bir prensip ve disiplin dahilinde tedabir ittihazında serbest bulunmalarıdır. Asayişin temini ve emnü sükûnun istikrarı vezifesini zabıtaya tahmil eylerken anları kendi takdirlerine göre istimal salâhiyetini Müddei Umumilere vermek şüphesiz hem ruhu kanuna ve hem de maslahatı müteessir etmekten başka ameli bir fayda temin etmez.

—————

No. 1444

Türkiye ve Romanya Hükümetleri arasında münakit itilâf name mucibince tarafeynin memur sıfatını haiz tebaasile talebe ve muhtacın mütekabiliyet şartile meccanen viza almaktadırlar.

Türk vatandaşlarından bu üç zümreye mensup olanların ücretsiz olarak viza alabilmek için Romen Konsoloslarına pasaportlarından başka bir de talepname ibraz etmeleri muktazi iken alâkadarın buna riayet etmedikleri ve Romenler tarafından viza harcına tâbi tutuldukları muhaberatı cariyeden anlaşılmıştır.

Vatandaşların zarardan vikaye olunması için alâkadaranın Romanya Konsolosluklarına müracaat etmeden evel salâhiyettar makamata müracaatla hüviyetlerini müş'ir ve kendilerine meccani bir viza verilmesi talebini havi olarak bir talepname istihsal etmeleri lâzım geleceğinin tamamen tebliği Hariciye Vekâletinin teklifi üzerine muvafık görülmüştür.

Binaenaleyh, bundan sonra Romanyaya gidecek bu zümreye dahil vatandaşlarımızdan meccani viza isteyecek olanlara bu talepnamenin ait olduğu makam tarafından tanzim ve ita edilmesi tebliğ olunur efendim.

8-6-1930

Hülâsa :

Bir defaya mahsus pasaportların eşhas yedinde bırakılmamasına dair :

No. 1475.

Ecnebi memleketlerden fakrû halleri hasebile bir defalık pasaportla memleketimize avdet eylemiş olan tebaamızın bir müddet sonra işbu pasaportları viza ettirerek seyahat eylemekte oldukları Rados Konsolosluğumuzun iş arı üzerine Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir.

Pasaport kanunu ahkâmının muhafazası ve Hazine menafiinin vikayesi için bir defaya mahsus pasaportların eşhas yedinde bırakılmaması ve bu gibi eşhastan memaliki hâriciyeye gidecek olanların yeni pasaport almağa mecbur edilmesinin alâkadarana emri tebliği tamimen beyan olunur efendim.

11/6/1930

No. 1534.

943 Hususî ve 99 umumî numaralı tamime ilâvedir.

Ecnebilerin Türkiyede ikamet ve seyahatleri hakkındaki 2 Mart 331 tarihli kanunun sureti tatbikine mütedair olup icra Vekilleri Heyetinin 2/4/1930 tarihli içtimaında tekarrür eden talimatnamenin yedinci maddesinde gelen ecnebilerin yirmi dört saat içinde beyanname vereceği ve anı takip eden sekizinci madde de on beş günden fazla kalmayacak olanlara ikamet vesikası verilmeyeceği yazılı olmasından dolayı olunacak muamelede tereddüt hasıl olduğu anlaşılmıştır.

24 Saat içinde beyanname vermek mecburiyetinden maksat gerek tebaamızdan olsun gerek ecnebi bulunsun otellere ve pansiyonlara inecek olanların verecekleri hüviyet varakası olup ikamet tezkeresi talebini mutazammın verilecek beyanname olmadığı ve ikamet tezkeresi talebi mecburiyetinde salıfizzikir 8 inci maddeye göre muamele ifası lâzımgeleceği beyan olunur efendim.

19 6/1930

.....

Tamimler**Vilâyetler İdaresi****Ş-1**

17-6-1930

Hülâsa :

**Yeniden tayin ve tahvil veya terfi eden memurların
eski memuriyet derecelerini ve ahvali şahsiyelerini
hülâsa eden bir cetvel tanzimine dair :**

No. 436.

Yeniden tayin veya tahvil veya terfi eden memurların eski memuriyet derecelerini ve ahvali şahsiyelerini hülâsa eden bir cetvel tanzim ve memurların yedine itası hakkında Başvekâleti Celileden tebliğ buyurulan Maliye Vekâletinin teskeresi ile melfuf cetvelin musaddak birer suretleri leffen gönderildi.

Mündericâtına tevfikân muamele icrası tamimen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere ve Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

-
- 1.— İsmi
 2. —Tahsil derecesi
 - 3.— Eski memuriyet ve derecesi
 - 4.— Yeni memuriyeti
 - 5.— Eski memuriyeti maaşile buna nail olduğu tarih.
 - 6.— Tayin emrinin tebliğ edildiği tarih
 7. — On beş gün zarfında hareket etmediği takdirde tevhürünün esbabı
 8. — Harcrahının ne suretle tesviye edilmiş olduğu
 9. — Deyni olduğu takdirde neden mütevellit bulunduğu ve miktarı.
 - 10.— Vazifeye mübaşeret

Bu cetvel memurun mensup olduğu daire âmiri tarafından doldurularak mahallin en büyük Mülkiye ve Maliye memurları tarafından tasdik edilmek lâzımdır.

Şayet tayin ve tahvil olunan memur mahallin en büyük mülkiye veya malmemuru olduğu takdirde kendisi tarafından doldurulup münderecatı yalnız malmemuru veya mülkiye memuru tarafından teyit edilir. Vazifeye mübaşeret sütunu : memurun yeni memuriyet mahallindeki dairesi âmiri tarafından doldurulacak ve keyfiyet yukarıda tevsik olunacaktır.

**Maliye Vekâletinin 7/6/930 tarih
ve 9852/474 Numaralı
Tezkeresi suretidir**

Maaş kanununun ikinci maddesi « yeniden veya naklen bir mahalle tayin kılınan memurların memuriyetlerinin tebliği tarihinden itibaren on beş gün zarfında o mahalle hareket etmeğe mecbur oldukları » tasrih eylemekte ve teadül kanunu ise memurları 19 uncu dereceye ayırmış ve mumaileyhimin terfileri hususunda âli mektep mezunu olup olmadıklarına göre ayrı ayrı hükümlere tâbi bulunmaktadır. Bu suretle tahvil ve terfii icra edilerek yeni memuriyeti mahalline gelen memurunin derece ve maaşları ve muayyen müddet zarfında hareket edip etmedikleri yapılan terfilerin teadül kanunu esaslarına uygun olup olmadığı bilinmemesi hasebile mensup oldukları idarelerle uzun uzadıya muhabere yapılmakta ve memur maaşatının tesviyesi ve bu yüzden telhhüre uğramaktadır. Binaenaleyh, yeniden tayin, tahvil veya terfi suretlerde tayinleri icra kılınan memurların işbu tayinlerinin teadül kanunu hükümlerine tevfikân yapıp yapılmadığı ve yeni memuriyetlerinin dahil olduğu derece maaşlarının verilir verilmeyeceği hususunun tesbiti için eski memuriyeti derecesinde tahsil derecesine göre nekadar zaman bulunmuş olduğu bilinmesi zarurî bulunmakta olduğundan bu husus hakkında uzun boylu muhabereye

.....

meydan vermemek ve binnetice memurlara istihkaklarının aylarca ita edilmemesine mani olmak maksadile rapten takdim kılınan şekilde tanzim kılınacak bir cetvelin arzedilen hususu temin edeceği ve bunu her memur yedinde bulunması muhasebelerce de muamelâtın daha serî takibine medar olacağı Hâzinece düşünülmüştür. Mevzuubahs cetvel, memurun memuru mensup olduğu daire âmiri tarafından doldurularak mahallin en büyük mülkiye memuru ile malmemuru ve eğer nakil veya terfi eden memur mahallin en büyük mülkiye veya malmemuru ise cetvelin kendileri tarafından doldurularak yalnız mal veya mülkiye memuru tarafından tevsik edilmek muvafık görülmüş bu suretle cetvelin zaharına işaret edilmiştir. Cetvel muhteviyat itibarile memurun ahvali şahsiyesine müteallik hususat hülâsatan cem ve telfik eylemekte ve maaş kanunu ile teadül kanununun noktai nazarından çok muvafık bir usul halinde bulunmakta olduğundan bunun ciheti askeriyede olduğu gibi usul ittihazı zımında diğer Vekâletlere tebliğat ifasına müsaade buyurulmasını arz ve istirham ederim efendim Hazretleri.

—————

30/6/1930

Hülâsa :
Nahiye müdürleri hakkında

Sayı : 1004

1.—1700 Numaralı Dahiliye Memurları Kanununun beşinci maddesi mucibince Nahiye Müdürlerinin tayin meselesi Vekâletin tasdikine iktiran etmek suretile tekemmül edeceğinden badema inhilâl edecek nahiye müdürlüklerine Vilâyetlerce intihap edilenlerin tasdiki memuriyetleri hususunun Vekâlete bildirilmesi ve tasdik muamelesi yapılmadan işe başlattırılmamaları ve bunların mezkûr kanun ahkâmına muvafık evsafı haiz ve şeraiti cami olmalarına dikkat ve itina olunması.

2.—1624 Numaralı Dahiliye Vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanunun 10 uncu maddesinin A fıkrası hükmüne teb'an Vekâlette bulundurulması icap eden Nahiye Müdürlerine ait sicillerle tercümei hal ve evrakı müsbitelerinin de Vekâlete gönderilmesi tamimen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere yazılmıştır.

22/6/1930

Hülâsa :**Hayvan yem bedeli hakkında :**No. 642

1625 Numaralı kanuna tevfikân yem bedeli tahsisatı verilmek üzere hangi Nahiye Müdürlerinin hayvan beslediklerini gösterir bir cetvelin ilk posta ile irsali lâzımdır. Cetvele Nahiye Müdürlerinin isimleri de işaret edilecektir efendim.

Ş.2

3/6/1930

Hülâsa :**Yügoslavyada emlâki olan tebaamızın tapularının tebdil etmesine dair :**Sayı No. 3168.

Yugoslavya Hükümetinin ahiren neşrettiği bir kanun mucibince gelecek Kânunuevvelin 16 sına kadar tecdiden alınacak tapuların her türlü rüsumdan muaf olduğu ve mezkûr memlekette emlâki olan ve yedlerinde elan eski tapuları bulunan tebaamızın işbu mühlet zarfında tapularını tecdit etmeleri hususunun matbuat ve suveri saire ile alâkadarana tebliği Hariciye Vekâletinin 2-6-30 tarih ve 87892/1287 numaralı tezkeresinde bildirilmiştir. Keyfiyet tamimen tebliğ olunur efendim.

3/6/1930

Hülâsa :**Bosna Hersekte arazisi olanlar hakkında**Sayı 3169

Bosna Hersek havalisinde bulunup Hükümet tarafından içindeki çiftçilere tevzi edilmiş olan beylik arazinin olbaptaki kanunu mahsusuna tevfikân tazmini karargir olmasına nazaran Bosna Hersekte beylik arazisi bulunan tebaamızın tayin edecekleri vekiller marifetile hukuku tasarrufiyelerini ispat ve mahkemei aidesinden istihsali lâzım gelen evrakı bir an evvel tedarik etmeleri zarurî bulunduğundan muamelei mezkûrenin ifası zımmında icabı hale tevessül eylemeleri lüzumunun Bosna Hersekli tebaamıza matbuat ve suveri saire ile acilen tebliği Hariciye Vekâletinin 22-6-30 tarih ve 87893/1288 Numaralı tezkeresinde bildirilmiştir

Keyfiyet tamimen tebliğ olunur efendim.

11/6/1930

Hülâsa**Kararname suretinin leffile :**No. 309

4-12-929 Tarih ve 8619 numaralı kararname hükmünün bazı mevât müstesna olmak kaydı ile 1930 malî senesinde de tatbiki hakkında İcra Vekilleri Heyetinin 28-5-930 tarihli içtimaında kabul ve Başvekeleti Celileden tebliğ buyurulan 28-5-930 tarihli kararnamenin sureti musaddakası leffen gönderildi efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

İdare — 16

Kararname sureti

28-5-1930

No. 9512

Kambiyo alımının tanzimi hakkındaki 4-12-929 tarih ve 8619 numaralı kararname hükmünün merbut listede yazılı mevat müstesna olmak kaydile 1930 mali senesi zarfında da devamı mer'iyeti, Maliye Vekâletinin 26-5-930 tarihli tezkeresile yapılan teklifi üzerine icra Vekilleri Heyetinin 28-5-930 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur.

1.— Hastanelere muktazi ilâçlar.

2.— İdarei Hususiyeler tarafından bilmubayaa köylülere tevzi olunacak alâtı ziraiye.

3.—Mamulât ve masnuatta kabili istimal iptidaî maddeleri memleket dahilinde bulunmayıp hariçten alınan ve memleket dahilinde imal olunan mevat ve masnuat.

4.—Hariciye Vekâletinin daimî kadrosuna dahil hariçteki memur ve müstahdemlerinin tayin ve tahvilleri.

5.—Mektep kitapları.

6.— İdarei Hususiyeler ve Belediyelerle diğer mümasili müessesat ve şirketlere ait levazımı kırtasiye.

7.—Mektep ve müessesatı resmiye lâboratuvarlarına ait eczayı kimyeviye.

18/6/1930

Hülâsa :

**Yugoslavyada arazisi olanların verecekleri
beyannamelere dair :**

No. 509

Yugoslavyada ağrara tâbi araziye malik olan vatandaşlarımızın verecekleri beyannamelerin bir an evvel tanzimi matlup ise de bu bapta bir mühlet vaz'ı işten geç haberdar olanların menfaatini ihlâl eyleceğinden alâkadaranın velev geç olarak tevdi edecekleri beyannamelerin kabulünden istinkâf edilmemesi Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir. Tamimen tebliğ olunur efendim.

19-6-1930

Hülâsa :

**Koçananın Tıranzı köyünden isimleri malûm altı
şahsın adreslerinin bildirilmesine dair :**

Sayı : 39 7

Koçanaya muzaf Tıranzi köyü ahalisinden olup Türkiyeye hicretle yerleşen Abdi, Ruhi, Yaşar, Haşan, Edip Ömer nam şahıslara 1118 lira tevzi edilmek için bunların adreslerinin iş arı Yugoslavya sefaretinin takririne atfen Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir. Bu şahıslar hakkında tahkikat icrasile hüviyetlerinin esaslıca tesbiti ve adreslerinin bildirilmesi tamim en tebliğ olunur efendim.

26-6-1930

Hülâsa :

Yeni Türk Lügati hakkında :

Sayı : 870

Harf inkilâbının büyük bir ihtiyacını temin etmek üzere Ali Şeydi Bey tarafından bir Türk lügati neşredilmiştir. Bu lûgatta dilimizde müstamel kelimelerin mana ve medlûlleri tamamen gösterildiği gibi Türkçedeki kelimelerin Fransızca, mukabilleri de ayrıca işaret edilmiştir. Bu suretle pek istifadeli bir şekil alan mezkûr lûgat tavsiyeye şayan görülmüştür.. tamamen tebliğ olunur.

29-6-1930

Hülâsa :

Bazı Nahiye merkezlerinin tebdil edildiğine dair :

Sayı : 967

Mardin Vilâyetinin Cizre Kazasına merbut olup nahiyesi merkezinin Girgimao ve Balıkesir Vilâyetlerinin Bandırma Kazasına merbut Sığırcı nahiyesi merkezinin Çonlu köylerine ve Kocaeli Vilâyetinin merkez kazasına tâbi Uzuntarla nahiyesi merkezinin Büyük Derbent istasyonuna nakil edildikleri tamamen tebliğ olunur efendim.

«Vekâletlere ve Büyük Erkânıharbiye Reisliğine arz ve B. U. Müfettişliğe ve Vekâlet dairelerine ve Vilâyetlere tebliğ, edilmiştir».

Gayri resmî kısım

İhsaiyat

Bir mülkün, memleketin, Heyeti İçtimaiyenin idaresini deruhte eden Hükümet veya Reisi Hükümetin bir Ordunun emrû idaresini ve harekâtım üzerine alan Kumandandan farkı yoktur. Bu her ikisi de bir kitleyi ileri, geri hareket ettirmek işini üzerlerine almışdırlar. Bir kumandanın vazife görebilmesi için kendi kuvvetlerinin keyfiyet ve kemmiyetini, arazi üzerinde sureti tevzi ve taksimini bilmesi ve bunu bir bakışta vazıhan öğretecek doğru plânlara, grafiklere, rakkamlara nasıl ihtiyacı varsa bir Hükümetin de idaresini deruhte ettiği millet hakkında aynı malûmatı gösterir istatistiklere, grafiklere, rakkamlara ihtiyacı vardır. Bilhassa büyük bir faaliyet programile iş başına geçmiş bulunan ve bir millete içtimaiyatında olduğu kadar iktisadiyatında da büyük hareketler ve tahavvüller vücade getirmeyi deruhte etmiş olan Hükümetleri hareketlerinde tenvir ve teşçi edecek, attıkları adımların doğru olup olmadığını gösterecek en büyük muavin ve rehber bu bilgiler ve rakkamlardır. Bu rakkamlar elde olmayınca yapılan işin, husule gelen tenicenin lehinde olduğu kadar aleyhinde de söylenen sözlerin İlmî ve müsbet bir kıymeti yoktur.

Mevzuubahsımız olan malûmat bir milletin bütün kemmiyet ve keyfiyetini yani nüfusunu, harsını, iktisadî, İctimaî mevcudiyet ve hareketlerini doğru olarak tesbit eden rakkamlardır. Bu rakkamların bütün medenî memleketlerde muayyen bir günde tahriri mümkün olmakta olduğuna göre işte iki üç sene fasıla ile elde edilecek bu rakkamların mukayesesidir ki o memleketin tâbi olduğu tarzı idarenin, neşr ve tatbik edilen yeni yeni kanunların ve rejimlerin istihdaf edilen ve edilmeyen neticelerini el ile tutulacak kadar kat î olarak bize gösterir ve idare mesuliyetini deruhte etmiş olanlara tuttukları yolun doğru olduğunu binaenaleyh bu istikamette cesaretle ilerlemek lâzım geldiğini yahut takip edilen tarikin hata olduğunu binaenaleyh ricat etmek yahut hattı hareketi tadil eylemek icap ettiğini ihtar ve binaenaleyh en âkil ve hayırhah bir müşavir gibi işaret eder.

Bir memleketin yalnız nüfusunu tahrir etmek, yahut ithalât ve ihracatını tesbit etmek bize de malûmat ve bilgiyi temin etmekten uzaktır.

Her Hükümet iş başına muayyen bir programla gelir, bu programın meselâ umuru idarede, siyaseti dâhiliyede, maliye işlerinde istihdaf ettiği sarih gayeler vardır. O hükümet bu gayelere erişmek için muhtelif kanunlar neşreder. Aradan kâfi derecede bir zaman geçtikten sonra muhakkak o kanunlar müsbet veya menfi surette neticelerini tevlit etmiştir. O hükümet ya maksadına nail ve binaenaleyh muvaffak olmuştur, yahut ademi muvaffakiyete uğramıştır, imdi kendisine bu neticeyi kim bildirecektir.

Bu mütaleamızı gene kendi memleketimizden alacağımız bir misal ile tavzih edebiliriz. Meselâ, halk fırkası hü-

kûmet neşrettiği malî kanunlarla Türkün malî ve İktisadî vaziyeti üzerine esastan müessir olacak çok cezrî hükümler koymuş bir takım vergileri lâğvetmiş bunun yerine yeni yeni vergiler tarhetmiştir. Meselâ bu hükümet âşar gibi bir çok asırlar cari olmuş bir vergiyi kaldırmış yerine kazanç ve müsakkafat ve muamele vergisi gibi vergiler koymuştur. Gayet bedihidir ki bu malî tahavvül ve hareket köylü kitlesinin omuzları üstüne yüklenen bir takım ağır yükleri kaldırmış ve onun yerine şehirli üzerine ve daha doğrusu ticarî muamelât üstüne bir takım mükellefiyetler tarhetmiştir.

Hariçten bir müşahit ve müdekkik hükmeder ki hükümet bu tedabirle köylüye geniş nefes aldirmek, ziraî bir memlekette ziraatin temelini teşkil eden rençperi himaye etmek istemiş ve buna mukabil masarifi umumiyesini temin için muktazi parayı mamulât ve harekâtı ticariye üzerine tahmil etmiştir. Aradan şu kadar bir müddet geçmiş olduğuna göre bu tedbirin neticesini vermiş olması lâzımdır. Yani memlekette muamelâtı ziraiye genişlemiş, ziraat alâtı ve edevatı, hayvanat ve sair vesaiti muharrikesi, sanayii ziraiye ve binnetice umumî istihsalât artmış, çoğalmış, diğer taraftan şehirlerde bilhassa tüccarlar arasında İktisadî buhranlar baş göstermiş, vergi yekûnunun altında şehirlerden köylere, ticaretten ziraate doğru bir hareket ve bir muhaceret baş göstermiş olacaktır. Bilhassa ispiro, petrol, şeker ve saire gibi bizim memleket ticaretinin belli başlı maddeleri inhisar altına alındıktan sonra, tüccar namı verdiğimiz mutavassıtların sıkıntıya uğraması, İktisadî buhrandan bahsedilmesi yer yer iflâsların işidilmesi lâzım gelirdi. Bu neticelerin dediğimiz gibi tahakkuk edip etmediğini vuzuhla ve rakkamlarla ölçer

rek bilmiyoruz. Çünkü önümüzde neşredilmiş istatistik malûmatı yoktur. Umuru mâliyede böyle olduğu gibi idarede de vaziyet aynıdır. Meselâ, bir memleket sıkı bir merkezîyetten tevsii mezuniyete geçecek surette karar ittihaz ve kavanin neşretmiştir. Bunun neticesi olarak mahallî taazzufların, kabiliyetlerin inkişafını beklemek lâzımgelir. Bu karar ve kanunların tatbikına müsait olacak bir zamanın hululünden sonra elde edilecek rakkamlar size bütün neticeleri birer birer söyler. Hasılı bir milletin mukaddaratına müessir olacak büyük tedbirler, büyük hareketler tevhit eder, onun içinden kendilerinin yakın menfaatleri rahnedar olan veya inkişaf gören kitleler vardır.

Birinciler batıyoruz, mahvoluyoruz diye bağırır, idareyi tenkit ederler, diğerleri ihtimal ki bunlara cevap vermekten bile kendilerini müstağni ve muvaffakiyetlerini ve işlerinin inkişafını kendi çalışmalarının tabîî neticesi bulurlar. Böyle bir vaziyet karşısında iş başında bulunan hükümet cesareti ve kuvvei maneviyesinin yüksekliği sayesinde tutunabilir, yoksa bir galebe neticesine rağmen ricat eden ordular gibi yaptığı işin neticesini bilmemezlik eseri olarak mevkii iktidardan çekilir ve sırf rakkama, ihşaiyata ehemmiyet vermemezlik yüzünden çok muhtemeldir ki memleketin yüksek menfaatine uygun bir siyaset ve idare adamı bir muvaffakiyete ve inhizama uğrayabilir.

Bilhassa memleketimiz gibi muharebeler ve istilâlar neticesi olarak geniş mikyasta nüfus hareketlerine, hicret ve muhaceretlere maruz kalmış bir memleketin bu hareketlerin hareket devam ve hateme safhalarını bilmesi ve bunlardan

müfit ve müsbet neticeler çıkarabilmesi için bu safhalar gayet vazih olarak tesbit edilmiş olmak lâzımdır.

Elhasılı en küçük bir aile reisi evinin veya işinin bir bilançosunu yapmaktan müstağni olamazsa bir hükümet dahi idaresini deruhte ettiği memleket ve milletin muayyen zamanlara ait muamelât ve harekât bilânçosunu yapmağa mecburdur. Bu bilançoğu ne yalnız nüfus tahriri, ne ithalât ve ihracat istatistiği ne de tediye muvazenesini temin eder. Bu bilânço o milletin belli başlı bütün varlıklarını bütün hareketlerini bütün muamelâtını, karma karışıklıktan ari olarak vazih renkler, kat'î rakkamlarla göstermelidir.

Meselâ ziraat mevzuunu ele alalım :

Memleketimizde ziraatle meşgul nekadar aile ve efrat vardır. Bunların nekadarı kendi aile efradile veya hariçten temin ettiği amele ile iş görür nekadarı bizzat araziye maliktir. Nekadar araziye isticar ile temin eder. Ziraatle iştilal eden kooperatiflerin ve diğer ziraî ortaklıkların adedi ve kudreti nedir. Nekadar çiftlik vardır, orman vardır, bahçe vardır. Nekadar bağ vardır, göl ve nehir balıkçılığı (deniz balıkçılığı sanayiden maduttur). Bunlar hakkında elde edilecek malûmat her halde memleketin ziraati hakkında elde edilmesi lâzım olan bilgileri verir.

Kezalik sanayii imalât ve müessesat mevzuunda :

Sanayii beytiye (kendi evlerinde kendi hesaplarına veya bir fabrika hesabına çalışanlar) Madencilik — inşaatçılık — Elektrik Tesisatçılığı — Bankacılık ile Tasarruf Sandığı — İkrazat — Sigorta Kumpanyaları ile Acentaları — Hastalık ve Ölüm Kazaları ve sair Muaveneti Mütetekabile Müesseseleri — Transit İşleri — Sevkiyat ve

.....

Gümrük Komisyoncuları — Oteller — Meyhaneler — Lokanta ve Pansiyonlar — Hastaneler — Hamamlar — Lâburatuvvarlar — Tiyatrolar — Sinemalar — Gazetecilik — Müelliflik — Deniz Balıkçılığı — Arıcılık — Kozacılık — Hayvancılık Sütçülük ve ziraatla alâkası olmayan buna mümasil istihşalât.

Harpta olduğu kadar milletler arasında bu çetin hayat mücadelesinde galebeyi temin için her milletin mevcudunun en küçük efradile ve bütün kabiliyetleri istimal ve inkişaf ettirerek çalışmasından ve bunun için hükümetlerin bu çalışmaları teşvik, teşci ve himaye etmesinden başka çare yoktur.

Bilhassa bizde bin bir felâketin ocağını söndürdüğü öyle aileler vardır ki sanayii beytiyenin hükümetçe himaye ve teşviki sayesinde bir taraftan arkada kalanların muzayekaları, acınacak vaziyetleri bertaraf edilir, diğer taraftan müstehlik ve tufeyli hale giren unsurlar birer müfit müstahsil vaziyetine geçmiş olurlar; bu yolda takip edilen bir siyasetin verdiği müsbet veya menfi neticeyi bize hep ihsaiyat bildirecektir.

Böyle maddî mevzuuattan başka bir memleketin bilmesi ve müstemirren yakından takip etmesi manevî bir takım mevzuatı da vardır Nüfusun memleket itibarile sureti tevzii ile beraber milliyeti, lisanî, dinî tenevvüleri gösteren rakkamlar ve grafikler, memleketteki ırkî tevziat nerelerde hangi lisanın görüşüldüğü, o halkın hangi dine salık bulunduğu bunların zaman zamanâ tâbî olduğu met ve cezirler kat'î olarak bilinmelidir.

Kıptı köçebe, aşiret hayatı dalgaları vazih çizgilerle tesbit edilmelidir.

Her memleketin idaresi ve mukadderatı üzerinde bu kadar müessir bir rol oynamak mahiyetini haiz olan ihsaiyatçılık bugün yüksek ilimler ve mevzular meyanına girmiştir» Müsyü Jakarın idare ettiği tahriri nüfus bu mevzuda nasıl yenilikler olduğunu bize göstermiştir. Avrupa ve Amerikada inkişaf eden ilmi ve fennî çerçevelere giren bu mevzuu aynı kıymeti muhafaza etmek şartile büyük bir muvaffakiyet dahilinde memleketlerine tatbika muvaffak olan millet Bulgarlardır. Sofya merkezî istatistik dairesi Bulgaristanın en mühim ve yüksek dairesidir ki bu dairenin kadrosu ve faaliyeti bütün Vekâletlerin fevkinde bir kemmiyet ve ehemmiyet ibraz eder. Bulgarlar zaman zaman İlmi ve muvaffakiyetli tahrirler yapmaktadırlar. Biz idare mecmuasında Bulgaristanın 31 Kânunuevvel 926 Tarihindeki nüfus, müsakkafat, hayvanatı ehliye, sınaî, ziraî, mülkiyet ve müessesatının tahriri umumisini temin eden talimatnamesini neşredeceğiz Çok İlmi ve kıymetli bir eser olan bu talimatnamenin münderecatını dikkatle okumaktan müstağni bir idareci ve bir mütefekkir yoktur. Bu talimatname bize umumî bir tahririn nasıl olduğunu ve nasıl yapılabileceğini ve bir memlekette bilinmesi lâzım gelen mevzuların ne olduğunu ve bunların basitliği ve vuzuhluğu muhafaza etmek şartile nasıl toplanabileceğini göstermektedir.

ATIF.

.....

**Türk inkılabının en mühim
kanunu [*]**

1 Eylül 1930

— 3 —

Mebdei mer'iyeti günden güne yaklaşan yeni belediye kanununun 15 inci maddesi belediye vazifelerine dair olup hemen hemen kanunun en mühim maddesidir ve 79 fıkradan ibaret olan bu madde, en mütekâmil belediyelerin bütün vazifelerini birer birer saymaktadır. Kanunda, muhtelif derecei mâliyede bulunan belediyelerin, bütçelerinin iradı umumisi üzerinden ölçülen mecburî ve ihtiyarî belediye vazifelerinin mahiyetini tefrik eden hükümler bu maddedeki fıkraların muhtelif iratlara göre tatbikim gösterir.

Bundan evvelki iki nüshada on beşinci maddenin beşinci fıkrasına kadar kanunun esbabı mucibesile, maddelerin sebebi vaz'ını ve Meclis Heyeti Umumiyesinde müzakere ve kabulü sırasında geçen münakaşaları hülâsatan arzetmiştik. Kanunun tatbikatında muhterem meslektaşlarımıza belki,,, küçük küçük kolaylıklar ihzar eder, ümidile tetkikatımıza devam ediyoruz.

* Baş tarafı İdare mecmuasının 26 ıncı sayısındadır

On beşinci maddenin altıncı Fıkrası Sıhî Salhaneler hakkındadır. Hükümetin teklifi aynen encümenlerden ve Heyeti Umumiyyeden geçmiştir. Gaz depoları hakkındaki yedinci fıkrada Hükümet teklifi encümenlerden aynen geçmiş ise de Heyeti Umumiyyede belediye depolarından başka yerlerde bulunacak kabili işial ve kabili ihtirak maddelerin müsaderesi salâhiyeti münakaşayı mucip olmuştur. ' Samsun Meb'usu Etem Bey müsadere kelimesinin kaldırılması için encümende geçen sözü hatırlatmış ve mazbata muharriiri Aptüllmuttalip bey, kabul edilen diğer maddelerde müsadere kelimesinin (zaptemek) tabirile değiştirildiğini ve bunun da o şekilde değiştirilebileceğini söylemiştir.

Kocaeli Meb'usu Salâhattin bey, müsadere yerine para cezası konması daha muvafık olacağını dermeyeran etmiş, Erzurum Meb'usu Aziz bey de : teşkilâtı esasiye kanunundaki müsaderenin hiç bir kanuna istinat etmeden eski sultanlar devrinde keyfi olarak yapılan müsadere olduğunu kanun ile vazedilecek bir müsadere salâhiyetinin teşkilâtı esasiyeye mugayir düşmeyeceğini ve netekim, Gümrük ve Kaçakçılık Kanunlarında müsaderenin kanunla emredilmiş bulunduğunu ifade eylemiş Denizli Meb'usu Mazhar Müfit bey, diğer müsaderelerde ve meselâ eslihai memnua da bir bombanın müsaderesinde, bu bombanın zati cürüm teşkil ettiğini, halbuki burada zati cürüm memnu olmadığını ve binaenaleyh buna müsadere denemeyeceğini tasrih eylemiş ve bundan sonra Salâhattin beyin beher kilodan bir lira para cezası hakkında takriri okumuştur.

Bunun üzerine takrir, encümenin talebile ve 7 ncı fıkra ile birlikte encümene havale edilmiştir. Encümen müsa

dere kelimesi yerine zapt etmek tabirini koyarak fıkra'yı getirmiş ve uzunca bir münakaşadan sonra kabul edilmiştir.

*

* *

Sekizinci fıkra mürebbiye, hizmetçi, şoför vesairenin sıhhi muayeneleri ve ehliyetleri hakkındadır. Hükümet teklifi aynen kanuniyet kesp etmiştir. Belediye hududu dahilindeki deniz ve göllerde ve karada seyrüsefer vesaiti hakkındaki Dokuzuncu fıkra'ya muhtelit encümence : Şömendüferden maada kaydile beldeler veya beldelerle köyler arasındaki seyrüsefer vasıtaları hakkındaki muayene ve kontrol vazifesinin, o vasıtaların sahiplerinin daimi ikametgâhının bulunduğu kaza belediyesine ait olduğu fıkrası ilâve ve hey' eti umumiyeye bu şekilde kabul edilmiştir.

Onuncu fıkradaki hükümet teklifine, dahiliye encümeni tarafından (denize ait yerler için mahalli liman reisinin mütaleası alınır) kaydı konmuş ve muhtelit encümenden aynen tasvip olunarak hey' eti umumîyeden geçmiştir. Belediyeden verilecek müsaade ile muvakkatan işgal edilecek yerler hakkındaki on birinci fıkra he' eti umumîyede okunmuş ve Manisa mebusu Mitat Bey söz alarak : diğer bir mesele münasebetile bu gibi işgallere belediyece müsade edilmeden evvel mahalli zabıtasının muvafakatini almak luzumu hakkındaki icra vekilleri hey'eti kararını hatırlatmış ve İstanbul'da Mahmutpaşa yolundaki barakaların bu kararla kaldırılabilirdiğini ve fıkra'ya böyle bir kayıt konması için verdiği takriri izah eylemiş, Yozgat Meb'usu Süleyman Sırrı bey de : belediye vergi ve resimleri kanunu mucibince muvakkat iş

gallerin şekli ve zamanı muayyen olduğunu tavzih etmiş, Mazbata muharriri Aptülmuttalıp bey de : Bu işgalin satış için alınacak müsaderelemlerle alâkası olmadığını ve meselâ her hangi bir inşaat ve saire için muvakkaten verilecek bir müsaade olduğunu ve itirazın varit olamayacağını söylemiş, Mitat bey fikrini tekrar izah etmiş, Mazhar Müfit bey de Süleyman Sırrı beyin noktai nazarını tekrar ederek ciğerci ve lâkerdacıya verilecek müsaadenin diğer bir kanun ile muayyen olduğundan bu fıkra ile alâkası olmadığını dermeyeran etmiş, Mitat Beyin takrirı okunarak reye konmuş ve retedilmiş, kanun fıkrası aynen kabul edilmiştir.

*

* *

Tamirat ve İnşaat Ruhsatıyelerine ait olan 12 inci Fıkra Hükümet teklifinde, (Devletçe murakabe edilmekte olanlardan maada) Kaydı vardı. Dahiliye encümeni bunu kaldırmış ve fıkrayı umumî olarak koymuştur. imalât ve sairenin yerlerde pazar, panayir yerleri ve umumî ahırlar hakkındaki on üçüncü fıkra dahiliye encümenince, yeniden yapılacak umumî ahır ve samanlıkların yerlerini tayin ve mevcutların murakabesi salâhiyeti, ilâve olunmuş ve bu şekilde kesbî kanuniyet etmiştir. Başboş hayvanlar hakkındaki 14 üncü fıkra hükümet teklifi dahiliye encümeninde aynen kabul edilmiş ise de muhtelit encümende: belde dahilinden geçecek hayvan sürülerinin geçeceği yollarla yaylıma gidecek hayvanların toplanma yerlerinin tayini salâhiyeti ilâve edilmiştir.

On beşinci fıkrada hükümet teklifindeki (hayvan alım ve satımını murakabe) kaydı dahiliye encümenince kaldı-

.....

rılmış heyeti umumiyede müzakeresi sırasında Gazi Antep Meb'usu Reşit bey : ölçü ve tartıların tevhidı hakkında mütalea serdetmiş ve mazbata muharriri Aptülmuttalıp bey de, bunun ölçüler kanunu ile haledilmek üzere olduğunu ve fıkradaki (ayarsız ve imzasızları müsadere etmek) kaydının kaldırılarak reye vaz'ını teklif etmiş ve o şekilde kabul olunmuştur.

*

* *

Ücret Tarifeleri ve Narhlar hakkındaki 16 inci Fıkrada Hükümet teklifindeki (riayet etmeyenleri cezalandırmak) kaydı kaldırılmıştır. Ceza diğer cezalar hakkındaki hükümlere tâbi olacaktır. Dilenciligi menetmek şeklindeki 17 inci Fıkra dilenmekten menedecek tedbirler almak şekline konmuş ve 18 inci Fıkra Hükümet teklifinde (yangından çıkanları koruyup gözetmek) kaydı çıkarılmış, 19 uncu Fıkra (meydan vermemek) kaydından sonra (meydan verenleri cezalandırmak) şeklindeki Hükümet teklifi (ve bunları menetmek) kaydı ile kabul olunmuştur.

20 inci fıkrada • Hükümet teklifinde, hafta tatiline riayet etmeyenleri diğer ceraimi belediye gibi cezalandırmak kaydı vardı. Bu kaldırılmıştır. 21 - 27 fıkralar hemen hemen

aynen kabul edilmiştir.

27 inci Fıkra Dahiliye Encümenince : Umumî ve hususî binalarda yapılması mecburi olan halaların sıhhi şartlara uygun olmasını temin etmek kaydı kondu. 33 üncü fık-

raya kadar hemen aynen geçti ve 33 üncü fıkraya (halk için kütüpane açmak) kaydı konu ve bahçeler, fidanlıklar için mahallî orman ve ziraat dairelerinin mütaleası alınır fıkrası yerine : (kâfi mütehasıs bulunmayan belediyelerde mahallî alâkadar daireler yardım eder) kaydı ilâve edildi. 34 üncü Fıkraya dahiliye encümenince ilâve edilen (bu hizmetler için kurulmuş cemiyetlere yardım etmek) cümlesi muhtelit encümence çıkarıldı. Hükümet teklifinde 33 inci fıkra olarak (belediye dairesi ve kütüpane yapmak) vardı. Kütüpane kaydı 33 üncü fıkraya alındığından diğeri de tayedildi. Bu iş belediyelerin tabii vazifelerindendir. 43 üncü fıkraya kadar hemen aynen geçti. Bu Fıkra Hükümet teklifinde :narh konacak şeyler ayrılmıştı. Dahiliye encümeni bunlara (un) u ilâve etmişti. Muhtelit encümen tayetti. Hükümet teklifinde: narh için indelicap kaydı konmuştu. Dahiliye Encümeni bunu ikiye ayırarak bir kısmı mühimmine kat'î lüzum halinde müsaade etti, diğerlerine de mahallî idare heyetinin tasvibini şart koydu.

Hükümet teklifinde onuncu fıkradaki Vesaiti nakliye vukuatını yürütmek hakkındaki 49 uncu fıkra tayedildi. 58 inci fıkraya kadar kelime tebdillerde encümenlerden geçti ve heyeti umumiyyede kabul edildi.

Bazı mevadî gıdaiye satış yerleri hakkındaki bu fıkra kabul edildikten sonra İstanbul Mebusu Hamdi Bey :Balıkhane idaresi hakkında burada kayıt var mı ? Esasen bunu Maliye Vekâleti idare ediyor. Bu da dahil mi dir ? sualini sordu.

Mazbata muharriri : hayır cevabını verdi. 65 inci

Fıkranın müzakeresinde : Çanakkale Mebusu Ziya Gevher Bey (inşa etmek ve işletmek) tabirinde inhisar mı kastediliyor ? sualini sordu ve mazbata muharriri, inhisar olmadığı cevabını verdi ve 76 inci Fıkraya kadar encümenlerin tadilleri veçhile kabul olundu.

*

* *

Belediye Varidatına göre Vazifelerin mecburî ve ihtiyarî olanları : 1 6 ıncı madde belediyeleri varidatına nazaran muhtelif derecelere ayırmış ve her birinin vazifelerini tahdit ve tefrik etmiştir. Bu maddenin birinci Fıkrası belediyeler için haddi asgarî vezaif teşkil eder. Yeni her belediye bizatihi belediye olmak itibarile bu işleri yapacaktır. Belediye vasfı, ancak, bu, asgarî vazifeleri ifa edebilenlere verilir. Bunun noksanile belediye olamaz. Bu fıkroda hükümet teklifi encümenlerde hayli tadil görmüştür. Meselâ 40 ıncı Fıkra hükümet teklifinde her belediye için mecburî idi. Bu Fıkra fennî mezbaha ve teferrüatına aittir. Encümenler bunu her belediyeden almış 50,000 liradan fazla varidatlı belediyelere tahmil etmiştir.

Varidatı elli binden fazla olan belediyeler, birinci fıkradaki haddi asgarî vazifeleri yapmakla beraber mezbaha tesisi ve 15 inci maddenin 58 inci fıkrasındaki haller tesis ve idaresi vazifesini de mecburî olarak yapacaktır.

Varidatı iki yüz bin liradan fazla olan belediyeler de yetimhane, eczane, doğum ve emzirme evleri hakkındaki 45 inci fıkra ile, belediye hastaneleri hakkındaki 53 üncü fıkraları mecburî olarak tatbik edecektir.

Bundan sonra haddi azamî vezaif geliyor ki, bu da, varidatı beş yüz bin liradan fazla belediyelere aittir. Onlar da : Yarış yerleri yapmak ve işletmek vazifesile, stadyomlar ve eğlence mahalleri yapmaktır.

Fıkralar okunup rakkamlarında yukarıdaki şekilde tashihi er yapıldıktan sonra, Sivas Mebusu Şemsettin Bey mezbaha inşası mecburiyeti inhisar mahiyetinde midir? sualini sordu. Mazbata muharriri evet cevabını verdi. Madde tashih veçhile heyeti umumiyeden geçti.

Şurasını arz edelim ki, Belediye Vezaifinin bu şekilde tefriki bunlardan her hangi birisinin, diğer belediyeler tarafından yapılamayacağı manasında değildir. Onlar da ihtiyarî olarak paraları müsait ise yapabilirler. Fakat, Kanunda sarahat olmamakla beraber mecburî vazifelerini ikmal etmemiş olan belediyelerin mecburilerden her hangi birisini ihmal edip te ihtiyarilerden birisini yapmağa kalkışmaları, Kanunun umumî mefhumuna ve ruhuna tevafuk etmez. Mecburî vezaiften bir kısmı, belediye bütçeleri yekûnuna nazaran ihtiyarî şekline inkilâp ettiği gibi, diğer bir kısım vazaif daha vardır ki kanun onları bütün belediyeler için ihtiyarî olarak kabul etmiştir. Onlar da 15 inci maddenin 59- 73 üçüncü fıkralarında sayılanlardır. Tiyatro, sinema, buz fabrikası, tasarruf sandıkları, tekaüt sandığı, belediye memurlarına kurs ve mektep açmak ve saire bu meyandadır.

*

* *

Vazii kanun mecburî vazifeleri de belediye varidatının derecesine göre ikinci bir tasnife tâbi tutarak varidatı elli bin liradan yukarı bütün belediyelere 16ıncı maddenin muhtelif

.....

fıkralarile derece derece tevcih edilen bütün vazifeleri ifa ve intağ için 1 8 inci madde ile varidatın % 10 unu mecburî tasarrufa ve beş sene zarfında bu işlerin ifasına tahsise mecbur tutmuştur.

Ancak varidatı elli bin liradan dun belediyeler için, bu hükmü, biraz tahfif etmiş ve yüzde on tasarrufu, bunlar için de mecburî tutmakla beraber, tahsis edecekleri ve beş senede yapacakları vezaifi 5, 22 ve 25 inci Fıkralara hasretmiştir ki cenaze defni, nakli, mezarlıklar ve yangın tedabiri, itfaiye vesaiti, kabili şürp sular celbi ve isalesi bu meyandadır.

*

* *

Vazii Kanun, belediyelere bu kadar ağır ve mühim vazifeler tevdi etmekle beraber, buna mukabil, bir takım hukuk ve salâhiyet ve imtiyaz temin etmiştir. Bunlar ve diğer tadil ve münakaşalar gelecek nüshada tetkika devam edilecektir.

(Devamı var).

K.Naci.

—

.....

Belediye Hayatı

(Fransa'da)

Belediye Rejimleri

17 / Şubat / 1930 tarihli son dekre

(III) üncü Bahis

Mali rejim

Madde 15.—Ticaret ve Sanayi mahiyetini haiz hidematı umumiye ile mükellef her belediye rejisinin işletme masarif ve varidatı Komün bütçesinden ayrı bir bütçeye malik olması mecburidir.

İşletme masraf ve varidatı belediye bütçesine ancak varidat veya masarif fazlasının yazılması girer. Bu fazla, Komün bütçesinde ayrı bir madde teşkil eder ve rejinin bütçesinde Komün bütçesine ayrı mülhak bir bütçe olarak bu fazlalığın esbabını ve işin tekâmülünü gösterir.

.....

Eğer reji bütçesi masraf ve varidatı muvazene halinde olursa o vakit komün bütçesinin masraf ve varidat kısmında rejinin hesabâtı yalnız kaydedilmekle iktifa olunur.

Madde 16.— Rejinin ihdasını âmir olan belediye Meclis kararı komünün bu işe ilk tahsisat olarak koyduğu para miktarını zikretmeğe ve işletme sermaye sini de tayin etmeğe mecburdur. Bunlara mukabil belediye bütçesinde bir kredi açılır. Bu ilk tesis sermayesi işletme meclisinin reyile ve belediye meclisinin kararile ihtiyaca göre her zaman azaltılır veyahut ziyadeleştirilir.

Ziyadeleştirildiği takdirde belediye bütçesinde yeni bir kredi faslı açılır. Azaltılırsa belediye tahsisatına reji tarafından tediye kaydolunur.

Madde 17.— Rejiye tahsis olunan sermaye Fransa Bankasının iskonto nisbetinde Komün menfaatına faiz getirir. Rejiyi ihdas eden belediye meclis kararı sermayenin amortisman şeraitini de tesbit eder. Bu müddet otuz seneyi tecavüz edemez. Eğer bu sermayenin bir kısmı veya hepsi istikraz suretile elde edilmişse istikrazın faiz, amortisman, pul ve istikraz hizmeti masrafı kamilen rejiye aittir. Bu masrafların heyeti umumiyesi her sene için reji bütçesine masraf olarak ve Komün bütçesine de hasılat olarak kaydedilir.

Madde 18. — Rejiye tahsis olunan meblâğ işletme masrafına ve sair masraflara kâfi gelmezse reji ancak muhtaç olduğu parayı Komünden isteyebilir. Belediye meclisi kısa vadeli olabilecek bu avansların iadesi tarihini de tespit eder.

Madde 19.— Rejinin işlemesi komüne ait olan binaların istimaline ihtiyaç gösterirse bu binaların hakiki kira ücretleri belediye meclisince tesbit olunarak reji bütçesine masraf ve komün bütçesinde hasılât olarak kayıt edilir. Rejinin emrine verilen belediye memurlarının ücretleri reji ta

rafından derühde olunarak komün bütçesine tediye olunur. Komün bütçesinde bu ücretler hasılat kayt edilir.

Madde 20. — Rejinin senelik masraf ve hasılat bütçesi müdür tarafından işletme meclisine verilir ve belediye reisi tarafından da belediye meclisine verilerek reye konulur. Rejinin bütçesinde komün bütçesi gibi ve aynı zamanda kabul olunur. Belediye reisi teklifatını idarenin son hesabını gösterir ve aşağıda otuzuncu maddeye tevfi kan verilmiş bir rapor ile müessesenin malî ve ekonomik vaziyetini gösterir bu rapora istinat ettirir.

Madde 21.— Rejinin bütçesi iki kısma ayrılır. Biri işletme ve senelik teahhüdatı diğeri müessesenin sermayesini teşkil eden masraf ile buna karşılık olan hasılattır. Birinci kısımda şunlar vardır.

A. — Hasılat :

- 1.—Müessesenin temin ettiğı mamulat.
- 2.—Aşağıdaki maddede gösterildiğı veçhile ihtiyat sermayesinden ayrılan kısım.
- 3.—Servis için verilen muavenet sermayesinde dahil olmak üzere muhtelif ve gayri melhuz mahsulat.
- 4.—Yukarıda zikir olunan hasılatı masarif fazlalığına karşılık olmak üzere ayrılacak varidat.

B. — Masraflar :

1. — İşletme ve muhafaza masrafları.
2. — Maaşlar amele ve bunların tazminatı.

-
3. — Bina kiralari.
 4. — Vergi ve her türlü rüsum.
 5. — Muhtelif masraflar.
 6. — Faizler amortisman bedeli masrafları ve istikraz sermayesi masrafı.
 7. — istikrazlardan başka komünün kendi bütçesinden verdiği avansların faizleri ve amortismanları.
 8. — Aşağıdaki maddeye tevfikan masraftan fazla olan hasılât icap ettiği takdirde sarfi.
 9. — Yukarıda zikir olunan masraflar 5 nisan 1884 belediye Kanununda mecburi olarak zikredilenlerdir.
- On beşinci maddede yazıldığı gibi komün bütçesine kayıt edilmesi lazım gelen fazla yukardaki 4 - A fıkrasına veyahut vazatine göre 8 - B fıkrasına ithal olunur.
- İkinci kısım şunları ihtiva eder.

A. — Masraflar '•

Bu masraflara karşılık olmak üzere tayin edilen varidat.

Madde 22. — Tayin olunan varidat açık verdiği takdirde işletme masraflarını korumak ve alât ve edevatın tecdidini için bir ihtiyat sermayesi teşkil edilmiştir. Nizamnamei dahili ihtiyat sermayesine verilecek miktarı tayin edecektir. Bu miktar hiç bir vakit onda birden aşamaz gibi bu nisbeti bulduğu takdirde daha fazla tediye yapılmıyacaktır. Bu ihtiyat sermayesinden işletme meclisinin muvafık reyini alınarak belediye reisinin müsaadesi olmaksızın hiç bir meblağ alınmaz. Ve muamele belediye meclisinin ilk ictimasında meclise arz olunur. Rejimin işletme masraflarının icap eden tez

yidi tenzil olunduktan sonra fazla varidat belediye meclis bütçesine varidat olarak kayt edilir.

Madde 23.— Belediye kasasına tevdi olunan ihtiyat sermayesi reji menfaatine faiz getirir, ihtiyat sermayesinden tediye reji müdürünün talebi ve belediye reisinin vizasile olabilir.

Madde 24.— Reji bütçesinin icra devri komün bütçesinin icra devrile beraberdir. Bütçe senesi nihayetinde tahsil olunacak veya tediye olunacak bakaya cari bütçeye ithal olunur. Tesis ve idareye kabul olunup ta sarfedilmemiş bulunan krediler müteakip bütçeye naklolunur.

Madde 23.— Belediye reisi tahsilat senetlerini ita eden ve müdürün teklifi üzerine masraf ita emrini verir. Berveçhi ati maddeler içinde müdire vekâlet edebilir.

1.— Rejinin muhasebe müfettişine verilecek makbuzların vizası yahut tahsilat kartlarının vizası.

2.— Nizamnamei dahili mucibince muayyen bir haddi tecavüz etmiyecek masarifatın icrası için.

Madde 26. — Rejinin muhasebeci vazifesi belediye tahsildarı tarafından bu vazife işletme meclisinin teklifi ve belediye meclisinin kararda hususi bir muhasebeciye tevdi edilir. Bu takdirde maliye nazında eğer rejinin tahsildarlığı belediye tahsildarı tarafından icra ediliyorsa hususî bir tahsildar tayinini talep edebilir. Hususî tahsildar belediye reisinin teklifi üzerine vali tarafından tayin olunur. Bu tahsildar belediye tahsildarının ve maliye hususî tahsildarının ve kaza maliye umum müfettişliğinin kontroluna tâbidir. Reji tahsildarının hesaplan ve müddeti muhakemesi belediye tahsildarının tâbi olduğu şeraite tâbidir. Reji tahsildarları da belediye tahsildarı gibi tayin emrinde miktarı zikrolunan kefalet tâbidir.

Madde 27.— Nizamnamei dahilî ile sureti istifası tayin edilmemiş olan tahsisat 6 nisan 1884 belediye kanununun 156 inci maddesine tevfikân istifa olunur.

Madde 28.— Rejinin serbest kalan paraları belediye kasasına hesabı cari olarak tevdi olunur. Paraların kasadan muhasebeci tarafından alınması belediye rejisinin müsaadesile olur. Mamafih muhasebeci namına nizamnamei dahilî ile azamisi tayin olunan miktarda bir meblâğ posta çekleri hesabına tevdi olunabilir.

Madde 29.— İşletme meclisinin teklifi üzerine rejinin bir memuru belediye reisi tarafından muhasebe müfettişi vazifesine tayin olunur. Vazifesi şudur :

1.—Satış paralarını ahzetmek.

2.—Reji müşterilerinin ve müstehliklerinin tediye edecekleri paraları ve abonamanları tahsil etmek.

3.—Reji bütçesine verilen kredilere dahil masrafı te diye etmek. Bu memur her on beş günde bir masarıftan fazla kalan tahsilatı reji tahsildarına tediye eder. Bu memur rejiye karşı mesul olur. Kefaletinin miktarı belediye kararile tayin olunur. Reji tahsildarının nezaretine ve maliye idaresinin ve maliye umum sene nihayetinde hesabının vesikalarını vermeğe mecburdur.

Madde 30.—Rejinin İdarî hesapları müdür tarafından hazırlanarak bütçesi senenin hitamından üç ay zarfında işletme meclisine arz olunur.. Pozitif, aktif fasıllarını muhtevi bir bilanço da bu hesaplara ilâve olunur. Bu bilânço müessesenin vaziyetini ve işletme sermayesile malzemeyi gösterir.

Madde 31.—Malzemenin girme ve çıkmasını gösterir mufassal bir hesap tutulmak icap eder. Keza, her sene ticaret usullerine tevfikân mevcudun bir listesi çıkarılacaktır. Bu hesapların şekilleri nizamnamei dahilî ile tayin edilir ve işletme meclisinin teklifi üzerine belediye reisi tarafından tayin o

lunan bir memur tarafından tutulur. Bu memur nizamnamei dahili ile veyahut tayin emrile teşebbüs edilen iş için bir kefalet vermeğe mecburdur.

Madde 32. — Hesaplardan maada işletme vaziyetine dair lâakal her altı ayda bir defa muvakkat bir rapor hazırlanarak işletme meclisi tarafından belediye reisine ve belediye reisi tarafından da belediye meclisine takdim edilecektir ; bir kopyası da valiye gönderilecektir. Bu rapordan işletmenin zarar gördüğü anlaşılırsa derhal belediye meclisi ya' belediye reisi tarafından veyahut vali tarafından müessesede muvazene temin edilmesine davet olunur. Veya tarifeler veyahut satış fiatları değiştirilir ve müessese teşkilâtında tasarruf yapılır.

Madde 33. — Bir Komün tarafından müteaddit rejiler işlete biliyorsa bunların masraf ve varidatları belediye meclisince iştiraklarının ehemmiyeti nisbetinde bütçelerine taksim ve tevzi olunur.

(IV) üncü Bahis

Rejinin nihayet bulması

Madde 34. — Ticarî ve sınaî mahiyeti haiz hidematı umumiyyeden birinin reji halinde işlendiği halde rejinin nihayet bulması ancak belediye meclisinin kararla veyahut verilen müsaadenin geri alınmasıyla olabilir.

Madde 35.— Nizamnamei dahili ademi riayet halinde reji müsaadesinin geri alınmasına sebep olabilecek şeraiti tesbit eder. Nizamnamei dahili işbu dekrenin ikinci ve üçüncü bahisleri ahkâmına muhalif her muamelenin müsaadenin geri alınmasına sebep olabileceğini zikredecektir.

Madde 36.—Nizamnamei dahilideki ahkâm mucibince veyahut 28 Kânunuevvel 1926 dekresinin (II) inci maddesine tevfikân veyahut rejinin işlemesi sihhat ve selâmeti umumiyeyi haleldar ettiği takdirde rejinin müsaadesi müsaadeyi veren makam tarafından her hangi bir zamanda 28 Kânunuevvel 1926 dekresinin (3) ncü maddesine tevfikân geri alınabilir. Müsaade geri alınmazdan evvel belediye meclisine mafevk idarenin zarurî göreceği tedabir alması veyahut icap eden izahatı vermesi için bir mühlet verilir. Eğer belediye meclisi zarurî tedbiri ittihaz etmemiş veyahut izahat vermeyerek sükût etmiş ise mühletin hitamında rejiye nihayet verilir. Fakat rejinin işlemesi sihhat ve selâmeti umumiyeyi haleldar ediyorsa vali derhal 3 nisan 1884 belediye kanununun (99) uncu maddesinin verdiği salâhiyete tevfikân rejinin muaemelâtını muvakkatan talik eder.

Madde 37.—Belediye meclisinin rejiye nihayet vermek kararı muamelâtın ne vakit nihayet bulacağını da tayin eder. Belediye reisinin yukarda (30) uncu maddede mezkûr idari hesabı da bu tarihte nihayet bulur. Belediye reisi rejinin tasfiyesile mükelleftir. Valinin tavsiyesile tasfiyeye; bir memur tayin ederek idaresi altında tasfiyeyi yapar. Tasfiye hesapları bütçe haricinde bir hesap ile komün bütçesine: ilhak edilir. Eğer reji istikraz yapmış ise aktifin bakayası istikrazı tediyeye tercihan tahsis olunur.

Alâettin Cemil.